

Rapport

Näringslivsanalys, Jönköpings län

Juni 2021

Sammanfattning

Syftet med denna rapport är att göra en framtidspanande analys som söker svara på hur näringslivet i Jönköpings län kommer att stå sig i framtiden baserat på nuläges- och omvärldsanalys, benchmarking med andra regioner samt globala megatrender.

Kapitel 2 och 3, **nuläges- omvärlds- och benchmarkanalys** visar på ett antal **positiva trender** för Jönköpings län:

- En positiv ekonomisk utveckling, i linje med riket och referenserna.
- Förnyelsekvoten av nya företag och konkursade företag är markant bättre i länet än referenserna och riket som helhet. Tröskeln till entreprenörskap förefaller vara låg i Jönköpings Län.
- Jämn befolkningsstruktur som borgar för en god försörjningskvot framgent.
- Hög förvärvsvillighet i befolkningen som bidrar till hög sysselsättning i alla åldrar.
- Förbättrad utbildningsnivå, där 1–3 år eftergymnasialutbildning är i kapp och på samma nivå som riket.
- God utveckling på hållbarhetskvoten där alla bidragit vilket borde vara en lokal stolthet.
- Jönköpings University har etablerat sig inom ekonomi och samhälle och kan etablera sig inom teknikvetenskapen.
- Det finns flertalet branscher som växer snabbare lokalt än i riket och referenserna.
- Det finns flertalet branscher som har högre specialiseringsgrad lokalt än i riket och referenserna.
- Husqvarna använder patent i en sådan omfattning att hela länet skiljer sig mot riket, vilket kan spridas till andra.

Samtidigt visar Kapitel 2 och 3, **nuläges- omvärlds- och benchmarkanalys** på ett antal **utmaningar** för Jönköpings län:

- Det saknas en eller flera profilbranscher som erbjuder både högre tillväxt och specialisering lokalt.
- Små företag lokalt är utsatta och uppvisar den minsta mängden tillväxt, vilket ligger i linje med riket och referenserna.
- Andelen digitala yrken är markant eftersatt och nästan hälften mot riket. Fördelningen är också mer ojämlig med markant färre kvinnor än män.
- Lägre andel upplevd kompetensbrist hos lokala företagen, vilket kan indikera att företagen inte efterfrågar de kompetenser som är vedertaget svåra att attrahera.
- Utflyttning av unga där endast en bråkdel återvänder.
- Inflyttning med lägre relevans i form av språksvårigheter, social isolering & utbildning.
- Koncentration av tillväxt av nya arbetsplatser till tätorten Jönköping samt närliggande pendlingskommuner.

I kapitel 4, **framtidsspanande analys**, diskuteras tre olika potentiella framtidsscenario för länet:

- Scenario Tangenten 2035
  - o Detta scenario innebär att länet fortsätter i nuvarande riktning, utan tydlig profilbransch, med fortsatt digitalt eftersläp och fortsatt kompetensurholkning.
  - o Scenariot innebär i att i en omvärld med allt högre förändringstakt kommer region Jönköpings län att gå mot relativt minskad produktivitet och förädlingsvärde. Sysselsättningsgraden utvecklas negativt, då fler äldre är kvar i arbetlivet.

- Scenariot resulterar 2035 i ett BRP på 194 Mdkr, 2,1% tillväxttakt, ett BRP-index relativt riket på 100 (riket: 113) vilket betyder en ca. 13% långsammare tillväxttakt än riket, samt ett socialt index som är lägre än nuvarande nivå
- Scenario Smart Tillverkning 2035
  - Detta scenario innebär att länet utvecklas med en tydlig profilbransch genom en digital uppväxling inom tillverkningsindustrin.
  - Scenariot innebär att i en omvärld med allt högre förändringstakt, kommer region Jönköpings län att gå mot en ökad produktivitet och ett ökat förädlingsvärde, samtidigt som sysselsättningsgraden är neutral till något negativ pga. att fler äldre är kvar i arbetslivet
  - Scenariot resulterar 2035 i ett BRP på 220 Mdkr, 3,3% tillväxttakt, ett BRP-index relativt "scenario Tangenten" på 157 (riket: 113) samt ett socialt index som ligger på samma nivå som nuvarande
- Scenario Digitalt kluster 2035
  - Detta scenario innebär att med utgångspunkt i Data, IT & Telekommunikation som profilbransch i länet bildas, utvecklas och attraheras snabbt ett bredare digitalt kluster där produktivitet bedöms vara neutral i både absoluta och relativa termer.
  - Scenariot innebär att i en omvärld med allt högre förändringstakt, kommer region Jönköpings län att gå mot en ökad sysselsättningsgrad och ett ökat förädlingsvärde, samtidigt som produktiviteten är neutral
  - Scenariot resulterar 2035 i ett BRP på 225 Mdkr, 3,5% tillväxttakt, ett BRP-index relativt "scenario Tangenten" på 168 (riket: 113) samt ett socialt index som ökar jämfört med dagens nivå

Vår **slutsats** är att den observerade utvecklingen i region Jönköpings län är otillräcklig för att nå visionen 2035 som den är beskriven i RUS. Vi bedömer att ca 45% av delstrategierna är särskilt utsatta och mest troligt bör förstärkas för att nå visionen.

Vår modellering av de två alternativa scenarierna, Smart Tillverkning och Digitalt kluster, indikerar en attraktivitet och tillväxt som överträffar omvärldens tillväxt och utvecklas mer i linje med visionen. För att det ska vara aktuellt för Jönköpings län krävs att:

- Påbörja utvecklingen av en profilbransch snarast möjligt och lyckas med detta inom de närmaste åren
- Påbörja återtagandet av digital kompetens snarast möjligt och lyckas gå förbi rikssnittet inom de närmaste åren

Sökord

Attraktivitet; Branschbredd; BRP modellering; Digitalt kluster 2035; Digital kompetens; Digital spetskompetens; Digital utveckling; Urbanisering; Digitalisering; Egenskaper tillväxtföretag; Globalisering; Megatrender; Näringslivsanalys; Profileringsbransch; Profileringsmatris; Region Jönköpings Län; Regional utveckling; Scenario; Segmentering företag; Smart tillverkning 2035; Strategi 2035; Sårbara delstrategier; Tangenten 2035; Tillväxtföretag;

Innehållsförteckning

Sammanfattning	2
Innehållsförteckning	4
1 Introduktion.....	6
1.1 Syfte.....	6
1.2 Metod	6
1.2.1 Fasindelning.....	6
1.2.2 Analysmodell och verktyg.....	6
1.2.3 Segmentering av bolag	7
1.2.4 Klassificering av yrken.....	8
1.2.5 Referensgranskning och referensobjekt.....	8
1.2.6 Profileringsmatris.....	9
1.2.7 Samverkan och workshops	9
1.2.8 Modellering av framtidsscenarion	10
1.3 Avgränsningar.....	11
2 Nulägesanalys	12
2.1 Översikt på länets näringsliv.....	12
2.1.1 Bruttoregionalproduktens utveckling.....	12
2.1.2 Antal företag och förnyelse	13
2.1.3 Branschbredd.....	14
2.2 Företagens tillväxt	16
2.2.1 Antal företag inom tillväxtkategorierna.....	17
2.2.2 Storlek på företag inom tillväxtkategorierna	18
2.2.3 Branscher och dess fördelning av tillväxtkategorierna	19
2.2.4 Kommuner och tillväxtkategorierna	20
2.2.5 Egenskaper inom tillväxtkategorierna	21
2.3 Översikt på länets befolkning.....	22
2.4 Befolkningstillväxt.....	23
2.4.1 Befolkningstillväxt för ålderskategorier	25
2.4.2 Befolkningens utbildningsnivå	26
2.4.3 Befolkningens sysselsättning	27
2.4.4 Befolkningens rörelser arbetsställen och boställen.....	31
2.5 Länets attraktivitet	32
2.5.1 En hållbar utveckling.....	32
2.5.2 En innovativ utveckling	34
2.5.3 En digital utveckling.....	35
3 Omvärldsanalys.....	37
3.1 Jämförelseobjekt.....	37
3.2 Näringslivets konkurrenskraft.....	37
3.2.1 Andel företag inom tillväxtkategorierna	37
3.2.2 Storlek företag inom tillväxtkategorierna	39

3.2.3	Profileringsmatrisen och smart specialisering	40
3.3	<i>Befolkningens kompetens och relevans</i>	42
3.3.1	Företagens upplevda brist på lämplig kompetens som tillväxthinder	42
3.3.2	Befolkningen kompetensutveckling.....	43
3.3.3	Länets digitala spetskompetensutveckling	45
4	Framtidsspanade analys	48
4.1	<i>Globala megatrender</i>	48
4.1.1	Ett förbättrat klimat.....	48
4.1.2	En urbaniserad värld.....	50
4.1.3	En globaliserad värld.....	52
4.1.4	En digitaliserad värld.....	53
4.2	<i>Jönköpings län avsikt och aktuella läge</i>	55
4.2.1	Avsikt & ambitioner	55
4.2.2	Aktuellt läge för Jönköpings län 2021	58
4.3	<i>Scenarion för Jönköpings län 2035</i>	59
4.3.1	Scenario "Tangenten 2035"	61
4.3.2	Scenario "Smart Tillverkning 2035"	63
4.3.3	Scenario "Digitalt kluster 2035"	66
5	Slutsatser och rekommendationer	68
5.1	<i>Slutsatser</i>	68
5.2	<i>Särskilt utsatta delstrategier</i>	69
5.3	<i>Rekommendation på krav och åtgärder för att nå visionen 2035</i>	70
	Appendix.....	71
	Referenser	82

1 Introduktion

1.1 Syfte

Syftet med rapporten är att göra en framtidsspanande analys som söker svara på hur näringslivet i Jönköpings liv kommer att stå sig i framtiden baserat på nuläges- och omvärldsanalys, benchmarking med andra regioner samt globala megatrender. Avsikten är att rapporten ska ligga till grund för framtida styrdokument och projektplanering. Analysen innehåller en framtidsspanande bild med flera olika scenarier fram till den regionala utvecklingsstrategin (RUS) livslängd 2035.

Arbetet är utfört på uppdrag av Region Jönköpings län och har utförts av A Society / Bintess.

1.2 Metod

Tillvägagångssättet för analysen baserar sig på ett antal hörnstenar:

- Fasindelning
- Analysmodell och verktyg
- Segmentering av bolag
- Klassificering av yrken
- Profileringsmatris med tillväxtkvot och specialiseringskvot
- Referensobjekt
- Samverkan och workshops
- Avgränsningar

1.2.1 Fasindelning

Analysen genomförs i tre faser:

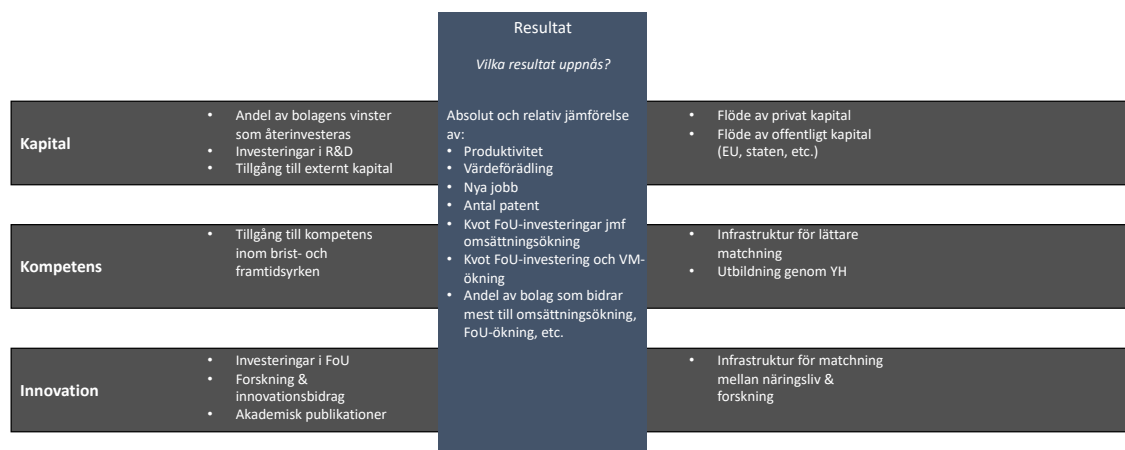
- Fas 1 Nulägesanalys
- Fas 2 Omvärldsanalys & benchmarking
- Fas 3 Framtidsspanande analys

Fas 1 och 2 mynnar ut i en analys av regionens styrkor, svagheter, utmaningar och möjligheter (SWOT-analys) utifrån det aktuella läget.

Den framtidsspanande analysen tar avstamp i region Jönköpings läns avsikter och ambitioner, SWOT-analysen utifrån det aktuella läget samt globala megatrender. Utifrån detta beskrivs tre olika framtids scenarion som målar upp en bild av olika alternativa utvecklingsmöjligheter för näringslivet i länet samt de krav som ställs på regionen för att möjliggöra den beskrivna utvecklingen.

1.2.2 Analysmodell och verktyg

Utgångspunkten för detta projekt är att analysera näringslivet i Jönköpings län. Vi analyserar olika faktorer i regionen såsom branscher, åldersstruktur, kompetens och utbildningsnivå, näringslivets kunskapsinnehåll för att kunna beskriva nuläget, omvärlden och framtiden. Analysmodellen särskiljer ämnesområden såsom kapital, kompetens och innovation, samt drivare, resultat och påverkan, se modell nedan.

I analysen av data har fokus legat på longitudinell dataanalys, ofta kallad trendanalys, dvs analyserna har följts studieobjekten över tid och följt dess förändring. Detta för att få en bra bild över förändringar, förändringstakten och med det som grund utveckla en framtidsspaning fast rotat i datapunkter.

Vid bearbetning av data används kraftfulla verktyg såsom R och R Studio, vilket möjliggör bearbetning av mycket stora datamängder och tidsserier från olika källor. Användandet av verktygen innebär att analyser och visualiseringar genereras genom att skapa kodrader, så kallade skript. För att behålla spårbarhet i analyserna är därför de grafer och tabeller som är genererade av verktygen benämnda som skript genomgående i rapporten.

1.2.3 Segmentering av bolag

Företag har olika behov utifrån deras nulägen, sin affärsidé, sin bransch, sin historik och sina styrkor, svagheter, utmaningar och möjligheter. För att särskilja mellan företagen så har vi i denna analys tillämpat en segmenteringsmodell som grundar sig i teorin om gasellbolag.

Begreppet gasell myntades 1987 av ekonomen David Birch som menade att det är mindre, snabbväxande företag som skapar flest nya jobb. Denna segmenteringsmodell är därför baserat på omsättningstillväxt som är det centrala mått som Birch definition brukar för att avgöra om ett bolag är ett gasellbolag och således kan antas vara en stark jobbgenerator.

Vidare används omsättningstillväxten i analysen som ett förenklat framgångsmått gällande innovationsförmåga och förmåga till förändringsledning. Fokus läggs därmed på den ekonomiska effekten av innovation och förändring gällande tillväxt. Datakällor för denna segmentering är bolagens egen klassificering till Skatteverket samt företagsrapportering såsom resultat- och balansräkningar till Bolagsverket.

Segmenteringen definieras enligt nedan.

- Mycket snabbväxande (MSV) med omsättningstillväxt över 25% per år
- Snabbväxande (SV) med omsättningstillväxt mellan 9% - 25% per år
- Svagt växande (V) med omsättningstillväxt mellan 2% - 8% per år
- Nedåtgående (N) med omsättningstillväxt mindre än 2% per år

Segmentens gränsvärden är satta utifrån kända referenspunkter. Den undre gränsen 2% är satt till den underliggande tillväxten i konjunkturen och den övre gränsen är satt utifrån definitionen av gasellbolag. Mellanlagren är bedöma däremellan, med en enkel benchmark på börsanalytikernas genomsnittliga förväntan på snabbväxande bolag, ofta överstigande 9% årlig tillväxt.

1.2.4 Klassificering av yrken

I denna rapport använder vi en klassificering av enskilda yrken som digitala och analoga. Utav totalt 429 yrkesklassificeringar ur standarden för svensk yrkesklassificering (SSYKⁱ), har 42 yrken bedömts som digitala. Förekomsten av digitala yrken brukas som indikator på den digitala mognaden, där en låg förekomst är negativ och hög förekomst är positiv.

Klassificeringsnivå som valdes var den mer detaljerad undergrupp (4-siffrig SSYK 2012) för att kunna analysera och resonera på ett granulärt sätt.

1.2.5 Referensgranskning och referensobjekt

För att genomföra en referensgranskning med så kallad benchmarking har ett antal referensobjekt valts ut:

- Örebro län brukas som primärt referensobjekt
- Kronobergs län och Östergötlands län används som sekundära referensobjekt.

Utgångspunkten i urvalet är dels länens placering i Mellansverige, dels placering i närheten av varandra, samt att dessa län vid ranking av rikets samtliga län placerar sig i samma kluster i jämförelser av antal invånare, invånartäthet, yta och bruttoregionalprodukt.

Europeiska jämförelser enligt NUTS regionindelning har valts bort. Källa: SCB.

Län	Antal invånare	Invånare per km ²	Yta	BRP per inv.
Jönköpings län	365 010	35	10 475 km ²	428 000 kr
Örebro län	305 643	35,9	8 504 km ²	416 000 kr
Kronobergs län	202 263	24	8 424 km ²	444 000 kr
Östergötlands län	467 158	44,2	10 559 km ²	423 000 kr

1.2.6 Profileringsmatris

I denna rapport används en segmentering i två dimensioner för att identifiera branscher som särskiljer sig lokalt genom att både växa fortare och har en högre koncentration av specialisering och lokal kunskap än rikssnittet. Segmenteringen möjliggör också identifiering av bransch kandidater att arbeta med att utveckla framtida lokala profilnäringar.

Genom att beräkna en specialiseringskvot för de olika näringarna, andel sysselsatta i näringen i länet i jämförelse med riket som helhet, kan hög- och lågspecialiserade näringar profileras. I kombination med tillväxtkvoten som visar tillväxten inom näringen för länet i jämförelse med rikssnittet kan profilnäringar med god respektive låg tillväxt och specialisering identifieras.

En hög specialisering innebär att ett län med en eller flera branscher med företag som är (världs)-ledande och kan genom detta uppvisa hög tillväxt och även dra med sig hela branschen i länet (klusterbildning/smart specialisering).

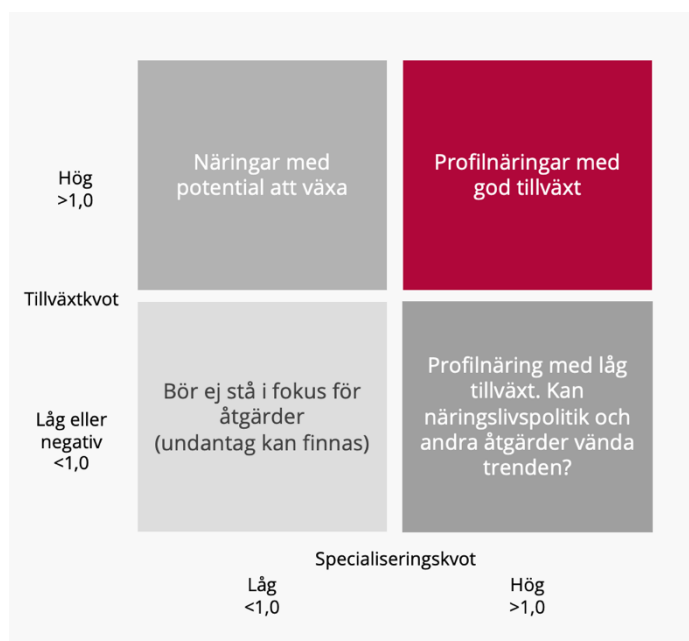

Illustration av profileringsmatrisen

1.2.7 Samverkan och workshops

Parallellt med fas 1 och 2 genomfördes tre workshops med syftet att föra ett samtal i en bred grupp med god lokalkännedom för att dra slutsatser av nulägesanalyserna. Totalt deltog 19 personer som representerade regionen, näringslivet i länet, länets kommuner samt ämnesexperter. Dessa workshops har resulterat i många goda insikter som bidragit till SWOT-analysen som utgör grunden för framtidsspaningen.

1.2.8 Modellering av framtidsscenario

Framtidsscenarioer är en metod för att göra framtidsanalyser. Inom ramen för detta arbete har tre framtidsscenarioer för 2035 tagits fram för att belysa hur förutsättningar för näringslivet i Jönköpings län kan komma att utvecklas och förändras. Framtidsscenarioerna har tagits fram av rapportförfattarna.

Morfologisk¹ analys har använts för att bygga upp ansatserna för varje scenario, samt kompletterats med fundamental statistisk prediktionsteori för att estimeras påverkan på bruttoregionalprodukten utifrån de viktigaste drivarna till varje scenario. I tillägg till den ekonomiska prediktionen så har bruttoregionalprodukten kompletterats med en indikation på det mänskliga välmåendet. Det finns modeller inom denna disciplin, såsom Better Life Index, Social Progress Index och BRP+. I denna modellering så bedömer vi den relativa förändringen till 2035.

Scenarioerna baseras på tre huvudfaktorer som används som estimeringsvariabler: produktivitet, sysselsättning, förädlingsvärde med utgångspunkt i profileringsmatrisen. Faktorerna kan anta olika tillstånd (värden) som bygger på befintlig kunskap, publicerade scenarier och prognoser. I bearbetningen av sysselsättning har vi valt att beräkna sysselsättningsgraden som andelen av länets invånare mellan 20–69 år för att spegla den förskjutningen av pensionsåldern som förväntas ske under perioden (Ändring av åldersgräns i Las och garantipension).

Bruttonationalprodukten (BNP) är ett mått på den ekonomiska aktiviteten inom nationen och definieras som total konsumtion av varor och tjänster. Bruttoregionalprodukten (BRP) är motsvarigheten till BNP fast på regional nivå. Den officiella rapporteringen av BRP sker inte lika frekvent utan med 24 månaders fördröjning från referensperioden. SCB publicerade 2014 för första gången en prognos av BRP, det skedde tolv månader efter referensåret.

För utvecklingen i riket och scenariot "tangenten 2035" har BNP, BRP, befolkningsutveckling och antal sysselsatta beräknats utifrån de prognossiffror som SCB, Tillväxtverket, Regeringen och Riksbanken publicerat fram till 2035. För beräkningar under perioden 2015 - 2020 har samma källor använts för faktiskt utfall av: BNP, BRP, befolkningsutveckling och antal sysselsatta, samt inflation, förädlingsvärde, förädlingsgrad, produktivitet per sysselsatt, lönesumma och bolagens totala vinster och kostnader. Alla siffror har justerats för inflation dvs. till nominella värden. År 2020 och därmed delar av Corona krisen har vi lämnat utanför tidserieanalysen då det mesta tyder på att krisen i ekonomiska termer blir V format dvs. en snabb nedgång följs av en snabb normalisering om man ser till ekonomin i stort.

För beräkning av BNP och BRP finns det tre olika metoder: Produktionsmetoden - med denna metod är BNP det samlade förädlingsvärdet (värdet företag tillför genom sin verksamhet), Inkomstmetoden - BNP är lika med summa av alla primära inkomster, Utgiftsmetoden - BNP är summan av alla utgifter för slutlig användning.

För beräkning av BRP i nationalräkenskapernaⁱⁱ så används produktionsmetoden kompletterad med beräkningar av sysselsättning. I detta arbete har vi utgått ifrån inkomstmetoden för att inkludera sysselsättningen i modelleringen av framtidsscenarioerna.

---

¹ Morfologisk analys har utvecklats för att analysera komplexa problem där orsakssamband mellan ingående faktorer inte behöver vara kända och där såväl kvantitativa som kvalitativa faktorer kan ingå.

- BRP = Löner & kollektiva avgifter + Driftsöverskott + Sammansatt förvärvsinkomst
  - Löner & kollektiva avgifter: Den totala ersättningen som betalats ut när någon arbetar för någon annan. Löner går direkt till löntagaren medan kollektiva avgifter betalas in som pensionsavgift, sjukförsäkring, arbetsgivaravgift, vilket gynnar löntagaren
  - Driftsöverskott: Företagens vinster
  - Sammansatt förvärvsinkomst: Inkomster för eget företagande i någon form.

Vår prediktionsmodell i denna analys modellerar responsvariabeln Y (resultat) som funktion av förklaringsvariabler x , där responsvariabeln Y är BRP och förklaringsvariablerna är produktivitet och förädlingsvärde. $Y = f(x)$, där sambandet kan formuleras som:

- $f(x) = \beta_0 + \beta_1 x_1 + \dots + \beta_p x_p$, där β_0 är modellens intercept och $\beta_1 \dots \beta_p$ är lutningsparameterar till förklaringsvariablerna $x_1 \dots x_p$.

1.3 Avgränsningar

I denna rapport har ett antal avgränsningar gjorts:

- För att förstå tillstånden för företagen i länet har vi avgränsat oss till omsättningstillväxt som huvudsakligt förklarande nyckeltal enligt resonemang i avsnitt 1.2.3
- Fokus i rapporten ligger på region Jönköpings län, riket i stort och ett antal utvalda jämförelse län med likheter till Jönköpings län. Rapporten avgränsar bort övriga 1166 NUTS 3 regioner i EU, då spridningen avseende EU:s regioners bruttoregionalprodukt, näringsliv, lokalisering och förutsättningar skiljer sig markant åt
- I rapporten har vi avgränsat oss till fyra huvudsakliga megatrender utifrån deras potential att påverka länet: klimatförändringen, urbaniseringen, globaliseringen och digitaliseringen
- I dataanalyserna har vi avgränsat oss till tidsserier om 10 till 20 år tillbaka i tiden använts, då bedömningen är att detta ger tillräckligt relevanta jämförelser
- I den framtidsspanande analysen har vi avgränsat oss till tre huvudfaktorer som estimeringsvariabler, enligt resonemang i avsnitt 1.2.8
- I den framtidsspanande analysen har vi avgränsat oss till en indikation på det mänskliga välmåendet genom en bedömning av den relativa förändringen till 2035, enligt resonemang i avsnitt 1.2.8
- I jämförelserna mellan de tre olika framtidsspanande scenarierna har vi avgränsat oss till att variera parametrarna för region Jönköpings län. Parametrarna för riket har inte varierats, då detta ligger utanför ramen för uppdraget

2 Nulägesanalys

2.1 Översikt på länets näringsliv

2.1.1 Bruttoregionalproduktens utveckling

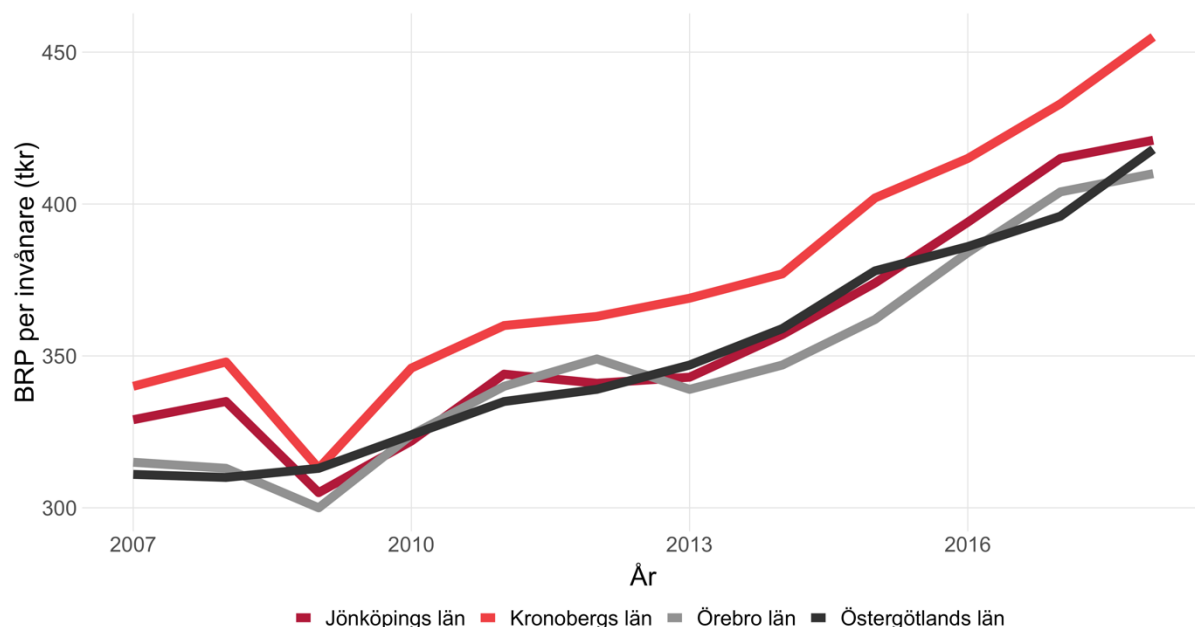
Om avsnittet

Bruttoregionalprodukten (BRP) är den regionala motsvarigheten till det nationella måttet – bruttonationalprodukten (BNP) och avser det samlade värdet av alla producerade varor och tjänster i ett land under ett år. Bruttonationalprodukten visar hur stor produktionen är räknat i kronor. Bruttoregionalprodukten per invånare är den regionala motsvarigheten till det nationella måttet – bruttonationalprodukt per capita och avser det samlade värdet av alla producerade varor och tjänster i en region per år per invånare i regionen.

Observationer

- Bruttoregionalprodukten har utvecklats positivt i länet sedan finanskrisen 2008 och utvecklingen har varit bättre än jämförelselänen under perioden. Under 2018 har utvecklingen försvagats i likhet med Örebro län.
- Den årlig tillväxttakt i länet uppgår till 2,3% och utgör referensnivå, dels för segmenteringen av företagens tillväxt, och dels för framtidsprediktionen.

Skript 1. Utveckling bruttoregionalprodukt per invånare. Källa: Regionfakta

2.1.2 Antal företag och förnyelse

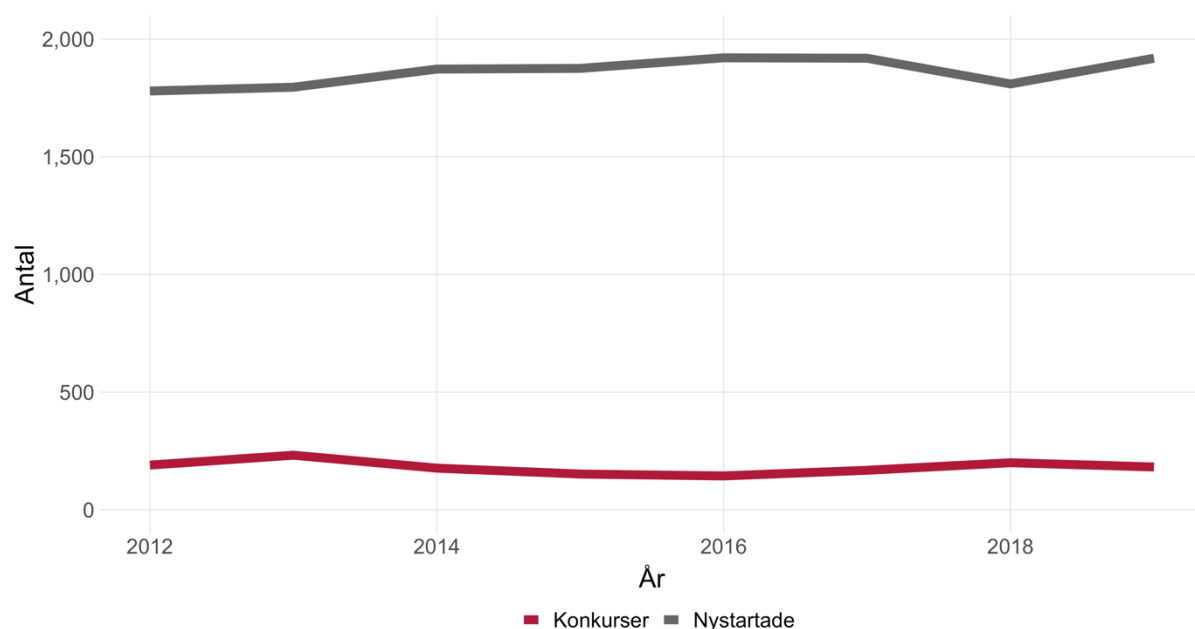
Om avsnittet

Med företag i detta avsnitt så avses alla företag registrerade med sitt säte i länet och omfattar alla företagsformer såsom aktiebolag, enskilda företag, handels och kommanditbolag samt övriga former såsom ekonomiska föreningar, stiftelser och fonder. Alla företag har segmenterats in i tre huvudsakliga faser utifrån sin livscykel, nya företag som startas, aktiva företag som utvecklas, företag som går i konkurs. Detta för att ge en tydlig indikation till i vilka faser av företagande det företagsfrämjande systemet verkar stödja och i vilka faser ett större behov av stöd kan skönjas.

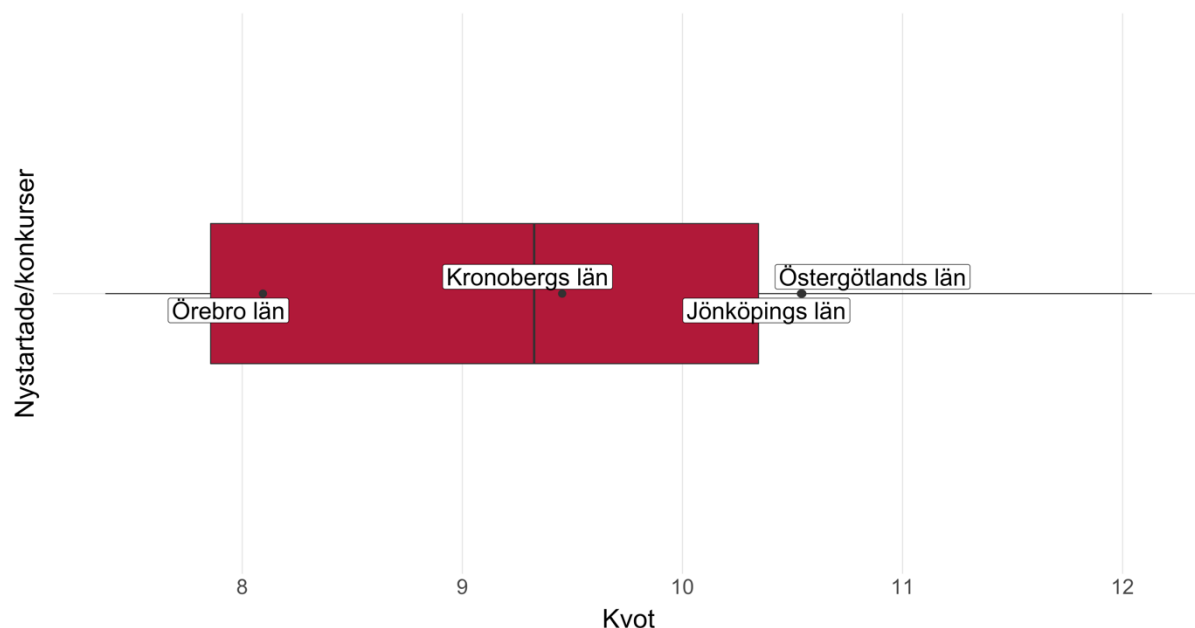
Observationer

- Nettotillväxten av företag under den ekonomiskt starka perioden är stark, vilket innebär att det startas fler företag än vad det avslutas företag i länet.
- Förnyelsekvoten av nya företag och konkursade företag är markant bättre i länet än de jämförbara länen Örebro och Kronoberg och riket som helhet. Tröskeln till entreprenörskap förefaller vara låg i Jönköpings Län.
- 2019 startades det flest företag inom bygg, design & inredning (77 st.), följt av juridik, ekonomi & konsulttjänster (52 st.), följt av fastighetsverksamhet (52 st.),
- Samtidigt stod detaljhandel, byggindustri, Bilhandel- och service och bolag där uppgift om verksamhet saknas för flest konkurser

Skript 2. Nya företag & konkurser per år, Jönköpings län. Källa: Bolagsverket

Skript 3. Kvot nya företag vs konkurser i Sveriges regioner i förhållande till Jönköpings län enligt SNI avdelning (21) 2019.² Källa: Bolagsverket

Skript 4. Kvot nya företag vs konkurser i Sveriges regioner i förhållande till Jönköpings län enligt SNI avdelning 2019. Källa: Bolagsverket

Län	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Östergötlands län	9,12	8,85	9,53	11,57	13,2	12,07	11	10,54
Jönköpings län	9,36	7,74	10,58	12,34	13,33	11,42	9,05	10,54
Kronobergs län	8,93	9,13	10,18	12,1	13,32	10,97	8,2	9,45
Örebro län	8,12	9,28	9,34	10,34	11,39	12,08	8,47	8,09

2.1.3 Branschbredd

Om avsnittet

Branschbredd mäts genom att titta på förekomsten av näringsgrenar som företagen är verksamma i, enligt standarden för svensk näringsgrensindelning, SNI. SNI ingår i ett internationellt system av ekonomiska klassifikationer och utgår från EU:s näringsgrensstandard NACE. Den gällande versionen av SNI benämns SNI 2007, medan motsvarande EU-version heter NACE Rev. 2. SNI och NACE är helt identiska på de fyra första nivåerna avdelning, huvudgrupp, grupp och undergrupp. Därutöver har SNI en femte nivå, som är en svensk tilläggsnivå. I Sverige finns 821 SNI-koder på den finaste nivån, medan NACE Rev. 2 har 615 koder.

Exempel

- Avdelning C: Tillverkning som omfattar huvudgrupp 10–33
Huvudgrupp 10: Livsmedelsframställning

² Låddiagram, (eng. box-and-whiskers plot) sammanfattar informationen i skriptet med hjälp av en median, en undre och en övre kvartil (den undre lådgränsen markerar det 25% värdet medan den övre lådgränsen markerar det 75% värdet. Lådan i sig innehåller således 50% av värdena.) Eventuella statistiska utliggare markeras separat, samt de utvalda jämförelseläna namnges och markeras även de separat.

Huvudgrupp 11: Framställning av drycker

Grupp 10.1: Beredning och hållbarhetsbehandling av kött och köttvaror

Grupp 10.5: Mejerivaror och glasstillverkning

Undergrupp 10.11: Beredning och hållbarhet av kreaturskött

Undergrupp 10.12: Beredning och hållbarhet av fjäderkött

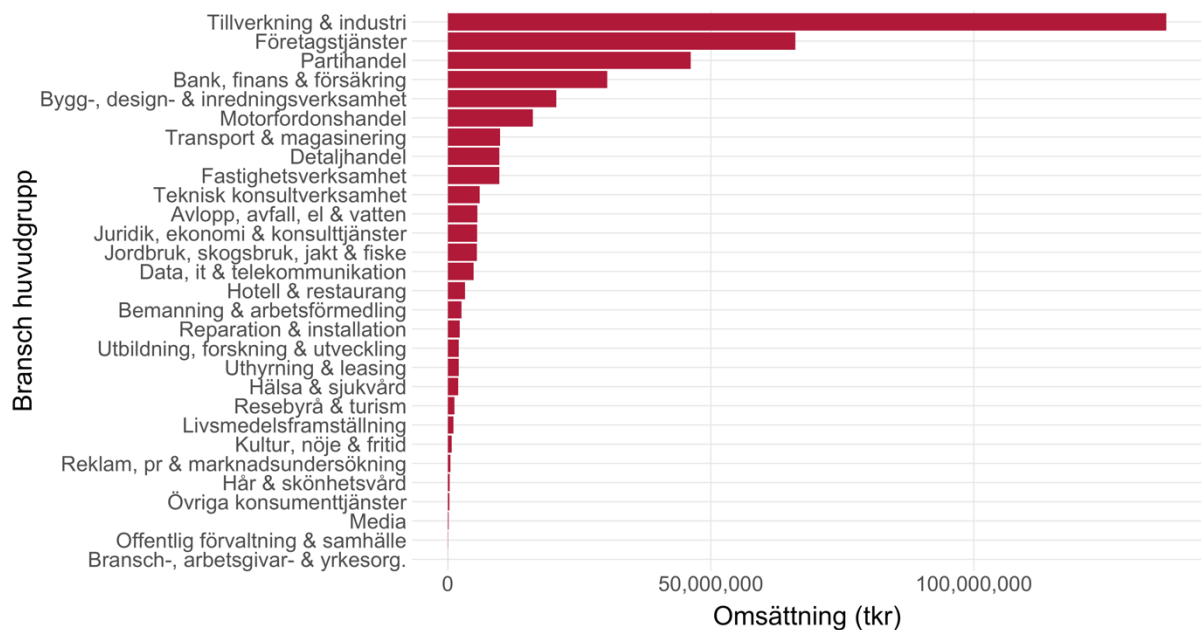
Observationer

- Jönköpings län har en branschbredd motsvarande 75% av utbudet av branscher enligt SNI huvudgrupper, vilket ligger i nivå med riksgenomsnittet.
- Jönköpings län har en branschbredd, sett till antal företag, motsvarande 40% av utbudet av branscher enligt SNI detaljgrupper, en nivå som ligger markant över riksgenomsnittet på 34%.
- Branschbredd sett till företagens omsättning indikerar en markant smalare bredd och en koncentration till: tillverkning & industri, företagstjänster & partihandel.
- Utveckling av branschbredden i Jönköpings län utvecklas i linje med riksgenomsnittet

Skript 5. Antal företag inom SNI huvudgrupper. Källa: SCB

Branschindelning	% Jönköpings län (2011)	% Median Riket (2011)	% Jönköpings län (2019)	% Median Riket (2019)
SNI huvudgrupp (88)	72%	72%	75%	75%
SNI grupp (272)	54%	49%	58%	52%
SNI undergrupp (615)	41%	34%	42%	37%
SNI detaljgrupp (821)	38%	31%	40%	34%

Skript 6. Antal företag inom branschhuvudgrupper, 2019. Källa: Företagens egen rapportering, resultaträkningar, balansräkningar, Skatteverket, Bolagsverket, Retriever Business, Bintess

2.2 Företagens tillväxt

Om avsnittet

Företag har olika nulägen utifrån sina unika situationer, sin affärsidé, sin bransch, sin historik och sina styrkor, svagheter, utmaningar och möjligheter. För att särskilja mellan företagen så har vi i denna analys tillämpat en segmenteringsmodell baserat på omsättningstillväxten, se metodavsnitt.

Basen är tillväxten mellan 2015 och 2019. Datakällor är bolagens egen klassificering till Skatteverket samt företagsrapportering såsom resultat- och balansräkningar till Bolagsverket. Segmenteringen definieras enligt nedan.

- Mycket snabbväxande (MSV) med omsättningstillväxt över 25% per år
- Snabbväxande (SV) med omsättningstillväxt mellan 9% - 25% per år
- Svagt växande (V) med omsättningstillväxt mellan 2% - 8% per år
- Nedåtgående (N) med omsättningstillväxt mindre än 2% per år

Utifrån denna segmentering så analyseras:

- antal företag inom respektive tillväxtkategori, kapitel 2.2.1
- storlek på företagen inom respektive tillväxtkategori, kapitel 2.2.2
- branscher och dess fördelning av tillväxtkategorierna, kapitel 2.2.3
- kommunerna och dess fördelning av tillväxtkategorierna kapitel 2.2.4
- egenskaper på företagen inom respektive tillväxtkategori, kapitel 2.2.5

2.2.1 Antal företag inom tillväxtkategorierna

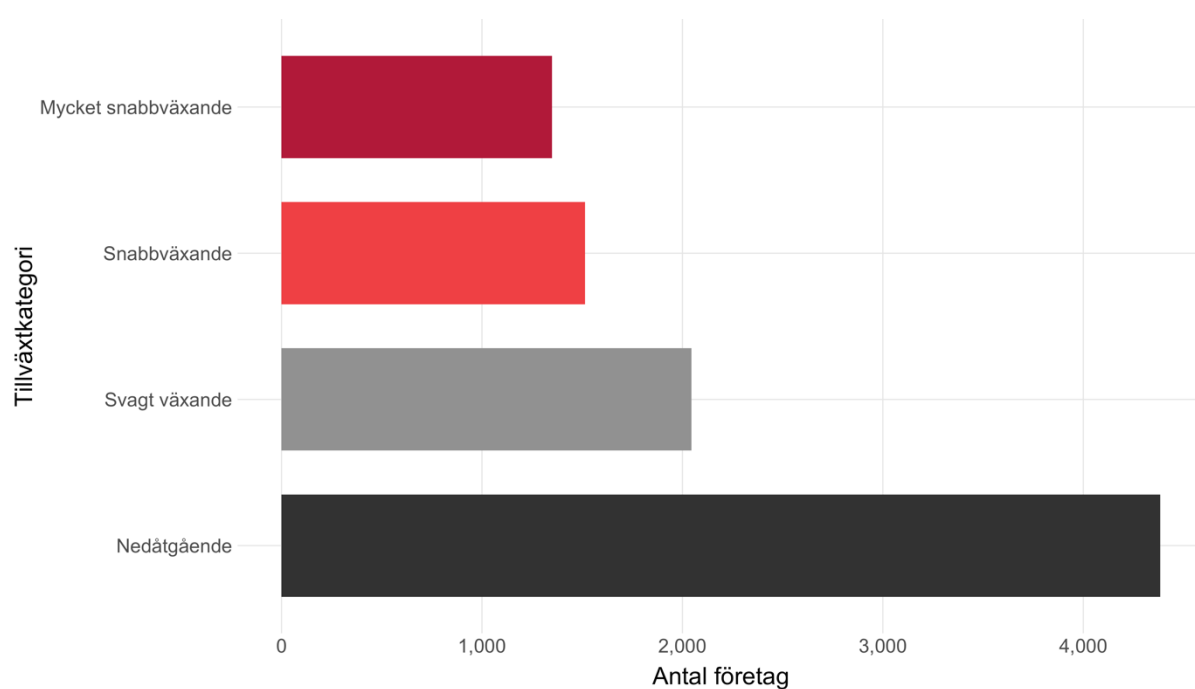
Om avsnittet

Antal företag inom respektive tillväxtkategori baserat på tillväxten mellan 2015 och 2019.

Observationer

- Länet har flest företag inom kategorin nedåtgående (N), i en referensperiod av god tillväxt lokalt, nationellt och internationellt.
- Länet har ca 2 700 företag inom kategorin mycket snabbväxande (MSV) och snabbväxande (SV).

Skript 7. Antal företag inom varje tillväxtkategori i Jönköpings län. Källa: Företagens egen rapportering, resultaträkningar, balansräkningar, Skatteverket, Bolagsverket, Retriever Business, Bintess

2.2.2 Storlek på företag inom tillväxtkategorierna

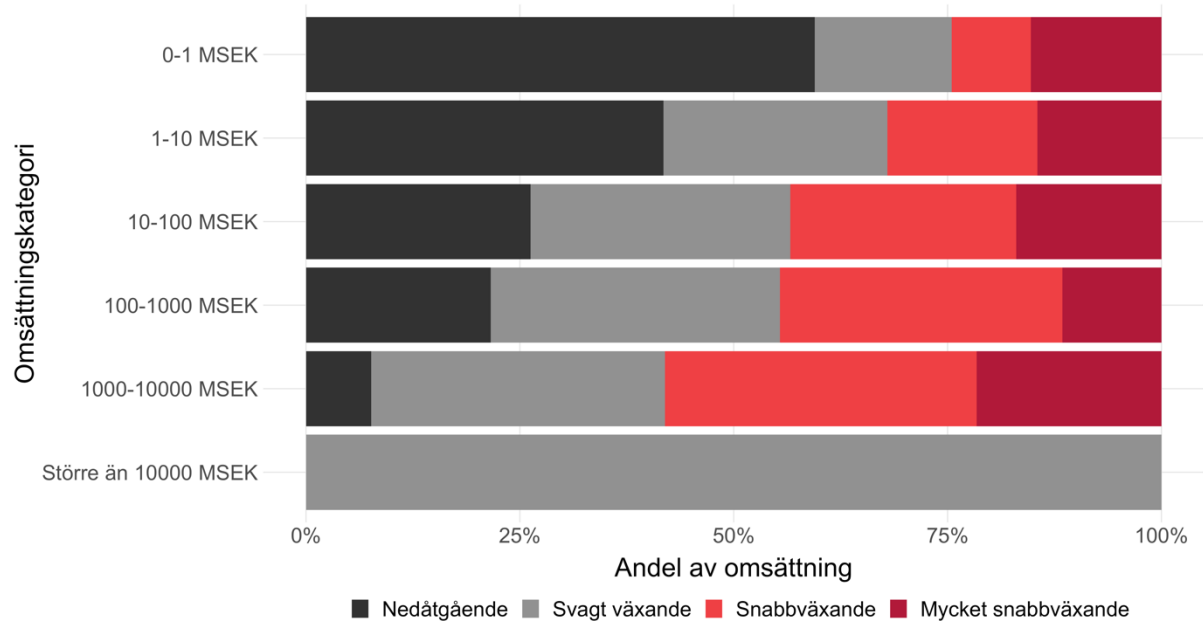
Om avsnittet

Företagens omsättning inom respektive tillväxtkategori, baserat på tillväxten mellan 2015 och 2019.

Observationer

- Mycket snabbväxande och snabbt växande företag är överrepresenterade inom segmentet 10 – 10 000 MSEK i omsättning per år.
- Nedåtgående företag är överrepresenterade inom segmentet 0 - 100 MSEK i omsättning per år.

Skript 8. Tillväxtkategori företag inom omsättningskategorier. Källa: Företagens egen rapportering, resultaträkningar, balansräkningar, Skatteverket, Bolagsverket, Retriever Business, Bintess

2.2.3 Branscher och dess fördelning av tillväxtkategorierna

Om avsnittet

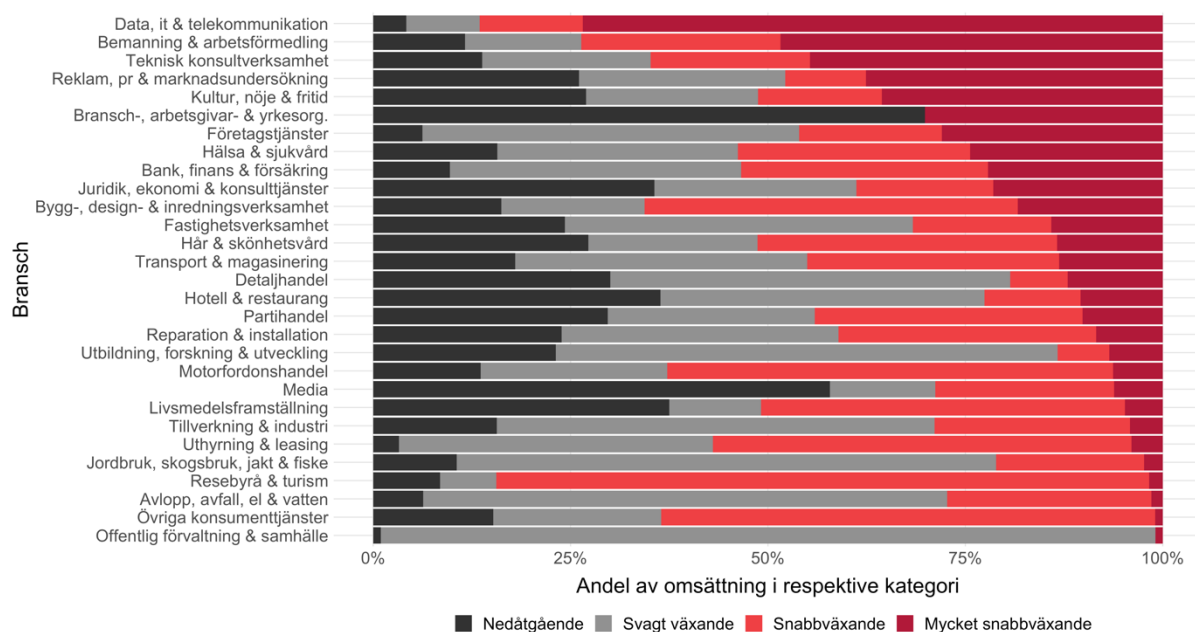
Företagens tillväxtsegment per bransch. En bransch förväntas innehålla en blandning av olika tillväxtkategorier.

Observationer

- Flertalet branscher, med data och bemanning i toppen, erbjuder möjlighet till mycket snabb tillväxt
- Alla branscher erbjuder utrymme för företag att generera tillväxt då det finns en andel av mycket snabbväxande företag i samtliga branscher

Skript 9. Tillväxtkategorier per bransch. Sorterad på andel mycket snabbväxande branschgrupp

Källa: Företagens egen rapportering, resultaträkningar, balansräkningar, Skatteverket, Bolagsverket, Retriever Business, Bintess

2.2.4 Kommuner och tillväxtkategorierna

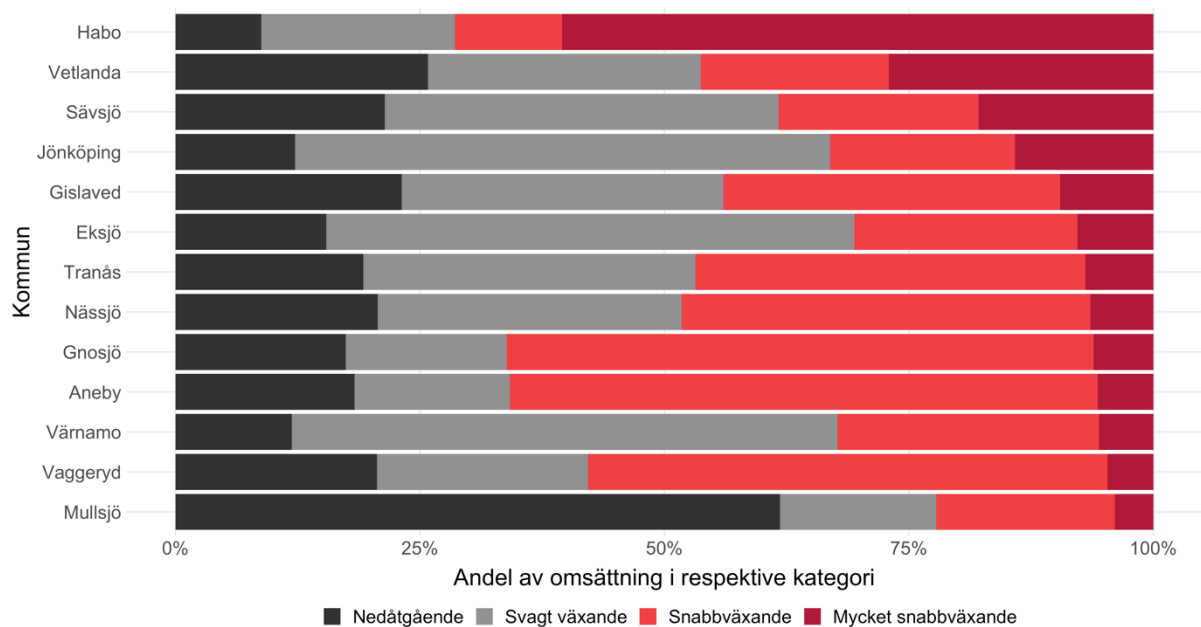
Om avsnittet

Företagens tillväxtsegment per kommun. En kommun förväntas innehålla en blandning av olika tillväxtkategorier.

Observationer

- I Habo, Vaggeryd, Vetlanda och Gnosjö är mer än hälften av alla bolag snabbväxande eller mycket snabbväxande.
- I Mullsjö är företagen huvudsakligen inom det nedåtgående segmentet

Skript 10. Tillväxtkategorier per kommun. Sorterad på andel mycket snabbväxande enligt branschgrupp. Källa: Företagens egen rapportering, resultaträkningar, balansräkningar, Skatteverket, Bolagsverket, Retriever Business, Bintess

2.2.5 Egenskaper inom tillväxtkategorierna

Om avsnittet

Utöver segmenteringen på omsättningstillväxt så belyser vi olika egenskaper hos företagen i detta avsnitt. Vi använder oss av data från företagens resultat- och balansräkningar samt vedertagna nyckeltal. Vi anger tillväxtkategori, antal företag och dess samlade omsättning och resultat inom kategorin samt nedanstående nyckeltal. Studier avgränsar sig till översiktlig representation av skillnader mellan tillväxtkategorierna. Tabeller med egenskaper och branscher inom respektive tillväxtkategori finns i appendix.

- Förädlingsvärde representeras av rörelseresultatet före skatt, avskrivningar och amortering plus personalkostnader
- Antal anställda och personalkostnader
- Kvot anläggningstillgångar som del av omsättning som indikation på kapitalintensitet
- Kvot personalkostnader som del av omsättningen som indikation på kunskapsintensitet

Observationer

- Kapitalintensitetskvoten, anläggningstillgångar (ex. maskiner och byggnader) som andel av omsättningen, är hög och har svag korrelation till tillväxt för kategorierna som helhet. En hög kapitalintensitetskvot kan innebära att företagen gjort stora materiella investeringar som inte nödvändigtvis skapar tillväxt för företagen.
- Kunskapsintensitetskvoten, personalkostnader som andel av omsättningen, är låg och har svag korrelation till tillväxt för kategorierna som helhet. En låg kunskapsintensitetskvot tyder ofta på att arbetskraften i företagen har en lägre utbildningsnivå och relativt låga löner.
- Mycket snabbväxande företag har högst kapitalintensitet (73%) och kunskapsintensitet (18%), vilket kan tyda på kraftfulla investeringar i tillgångar och kompetens
- Nedåtgående företag visar upp en liknande profil som mycket snabbväxande bolag gällande förädlingsvärde, kapitalintensitetskvot och kunskapsintensitetskvot om än på en något lägre nivå. Samtidigt är de mycket snabbväxande företagen i genomsnitt endast en tredjedel så stora sett till antal anställda och omsättning. Vi såg även i skript 9 att antalet växande bolag i regel ökar med omsättning.

Skript 11. Företagens attribut inom de olika tillväxtkategorierna i Jönköpings län.

Källa: Företagens egen rapportering, resultaträkningar, balansräkningar, Skatteverket, Bolagsverket, Retriever Business, Bintess

Kategori *	Antal företag	Antal anställda	Omsättning	Personalkostnader	Resultat efter finansnetto	Anläggningstillgångar	Förädlingsvärde	Förädlingsvärde %	Anläggningstillgångar /Omsättning	Personalkostnader /Omsättning
MSV	1 350	24 895	49 564	9 060	3 790	36 336	14 247	29%	73%	18%
SV	1 514	28 322	98 844	11 408	8 421	30 315	21 487	22%	31%	12%
V	2 045	48 876	156 474	14 588	10 419	94 237	31 723	20%	60%	9%
N	4 384	25 743	58 254	9 581	5 398	34 576	13 820	24%	59%	16%

* MSV= Mycket snabbväxande, SV= Snabb växande, V= Svagt växande, N= Nedåtgående

2.3 Översikt på länets befolkning

Om avsnittet

Statistiken visar folkmängd och befolkningsförändringar, till exempel födda, döda och in- och utflyttade och finns bland annat per län, kommun, kön, ålder, civilstånd, födelse- och medborgarskapsland. Statistiken baseras på de uppgifter om folkbokförda personer som Skatteverket lämnar till SCB.

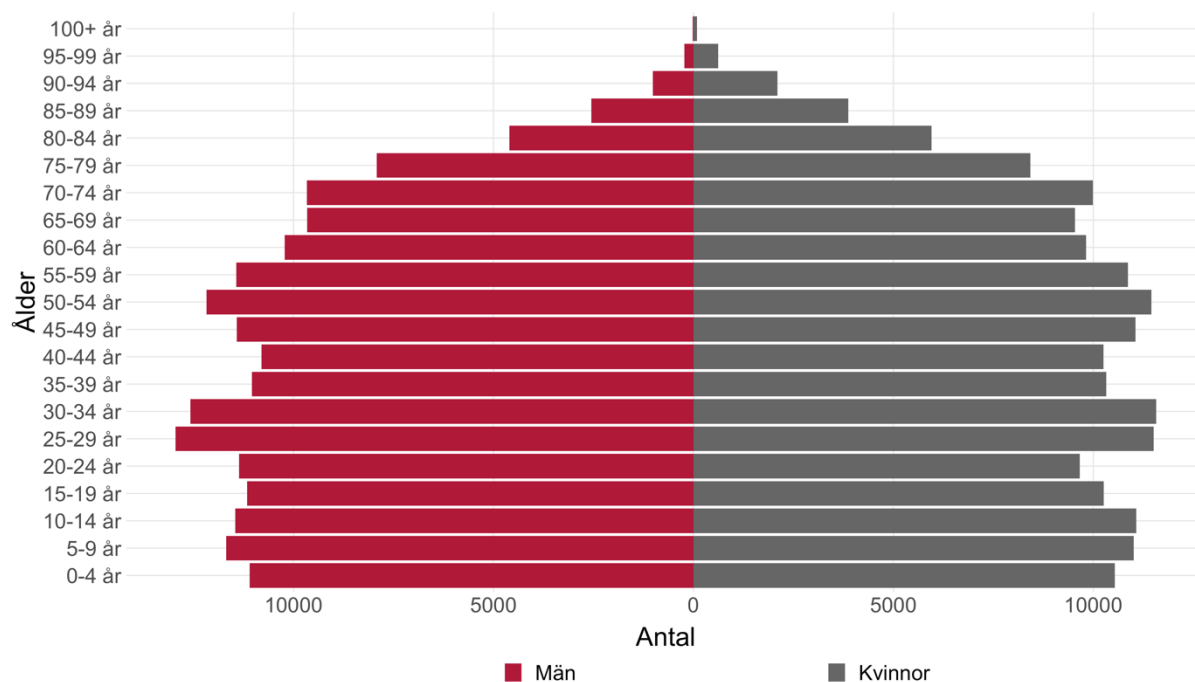
Observationer

- Jönköpings län har en jämn befolkningsstruktur med liten skillnad i vuxna åldersgrupper, vilket borgar för en god och bibehållen försörjningskvot.
- Länet har en jämn fördelning mellan män och kvinnor. Könsfördelningen är jämn i yngre och arbetsföra åldersgrupper.
- Befolkningen är koncentrerad med 39% till Jönköpings kommun inom länet

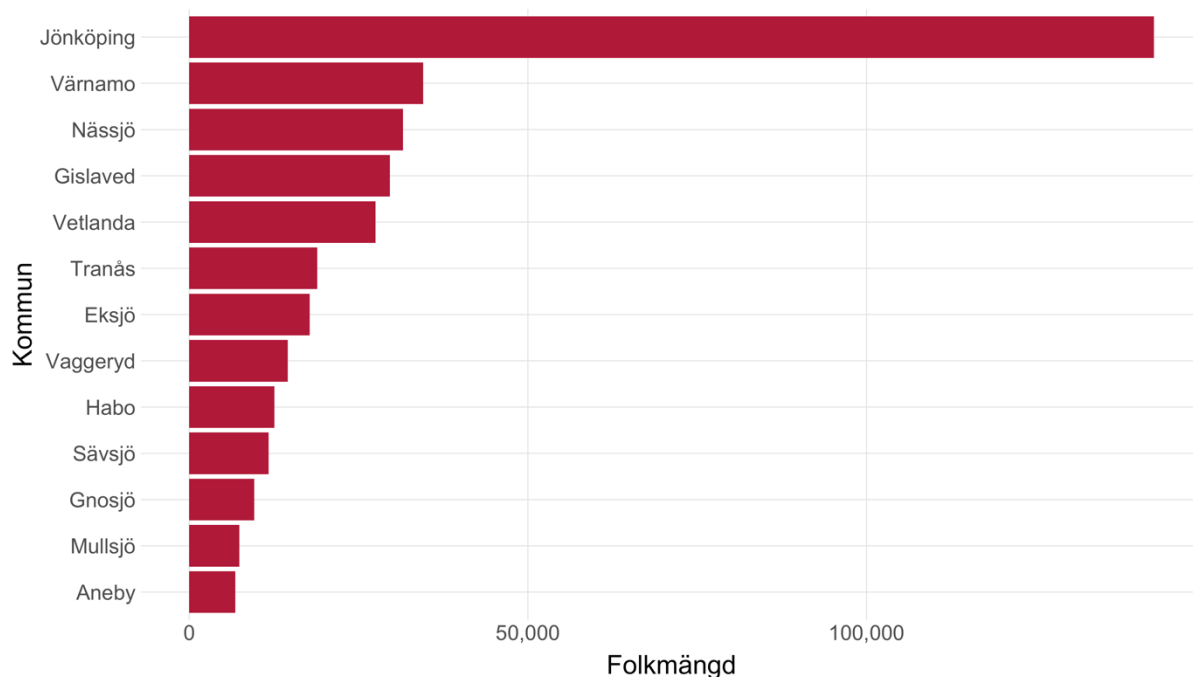
Skript 12. Befolkningsstatistik Jönköpings län (2020). Källa: SCB.

Jönköpings län	Antal personer	Andel
Totalt	365 010	100 %
Män	185 039	50,7 %
Kvinnor	179 971	49,3 %
20–64 år	200 485	54,9 %
Utrikesfödda	67 504	18,5 %

Skript 13. Antal individer per ålder och kön i Jönköpings län (2020). Källa: SCB

Skript 14. Antal invånare per kommun i Jönköpings län (2019). Källa: SCB

2.4 Befolkningstillväxt

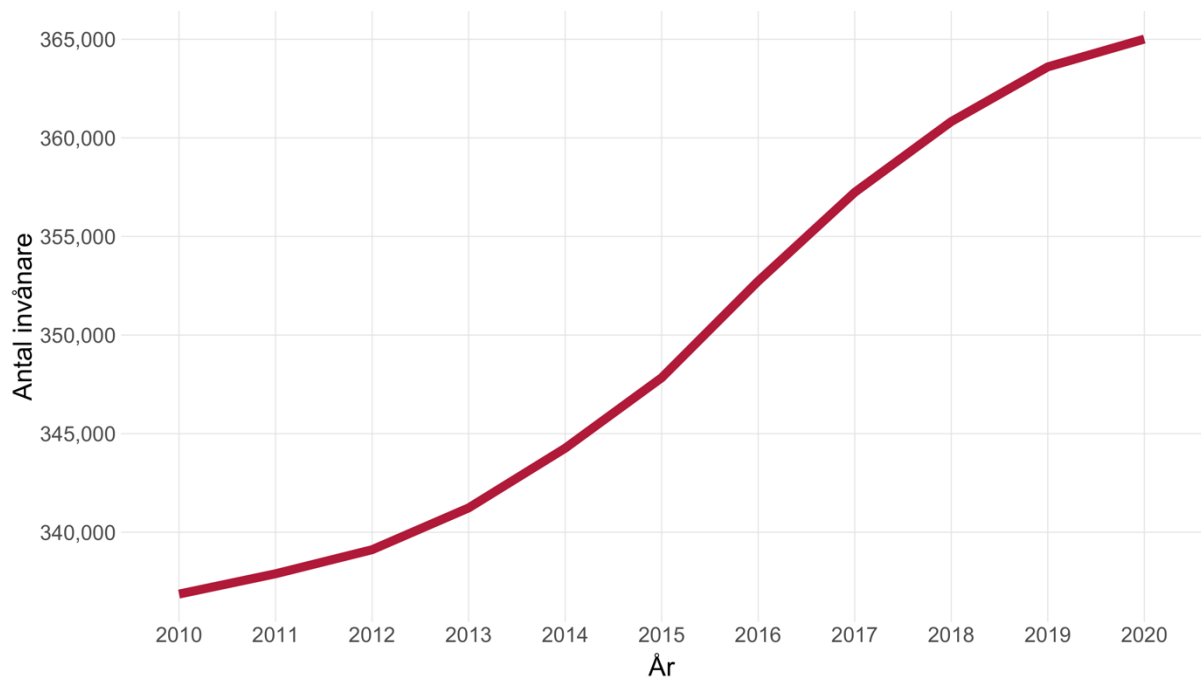
Om avsnittet

Befolkningstillväxt eller folkökning är ett mått på en folkmängds tillväxt och definieras i absoluta tal där: befolkningstillväxt = nativitet + immigration - mortalitet - emigration. Vanligt är också att ange befolkningstillväxten som ett relativt mått, vanligen i promille per år.

Observationer

- Jönköpings län har ökat befolkningsmängden med 8,4% under perioden 2010 till 2020, medan riket ökat med 10,2%.
- Befolkningstillväxten är koncentrerad till tre kommuner i länet, medan tio kommuner minskar sin relativa andel av befolkningen. Habo har ökat med 21% och Gnosjö har minskat med 16%.
- Tillväxten har huvudsakligen skett i tätortskommunen Jönköping samt två närliggande kommuner inom 30 minuters pendlingsavstånd.

Skript 15. Utveckling av befolkning i Jönköpings län över tid. Källa: SCB

Skript 16. Utveckling av andel befolkning per kommun i Jönköpings län. Källa: SCB

Kommun	Andel (2000)	Andel (2019)	Relativ Utveckling
Habo	2,9 %	3,5%	+20,7 %
Jönköping	35,7 %	39%	+ 9,2 %
Vaggeryd	3,9 %	4%	+2,6 %
Värnamo	9,8 %	9,5%	-3,1 %
Tranås	5,4 %	5,2%	-3,7 %
Eksjö	5,1 %	4,9%	-3,9 %
Aneby	2 %	1,9%	-5 %
Nässjö	9 %	8,5%	-5,6 %
Sävsjö	3,4 %	3,2%	-5,9 %
Vetlanda	8,1 %	7,5%	-7,4 %
Mullsjö	2,2 %	2%	-9,1 %
Gislaved	9,3 %	8,1%	-12,9 %
Gnosjö	3,1 %	2,6%	-16,1 %

2.4.1 Befolkningstillväxt för ålderskategorier

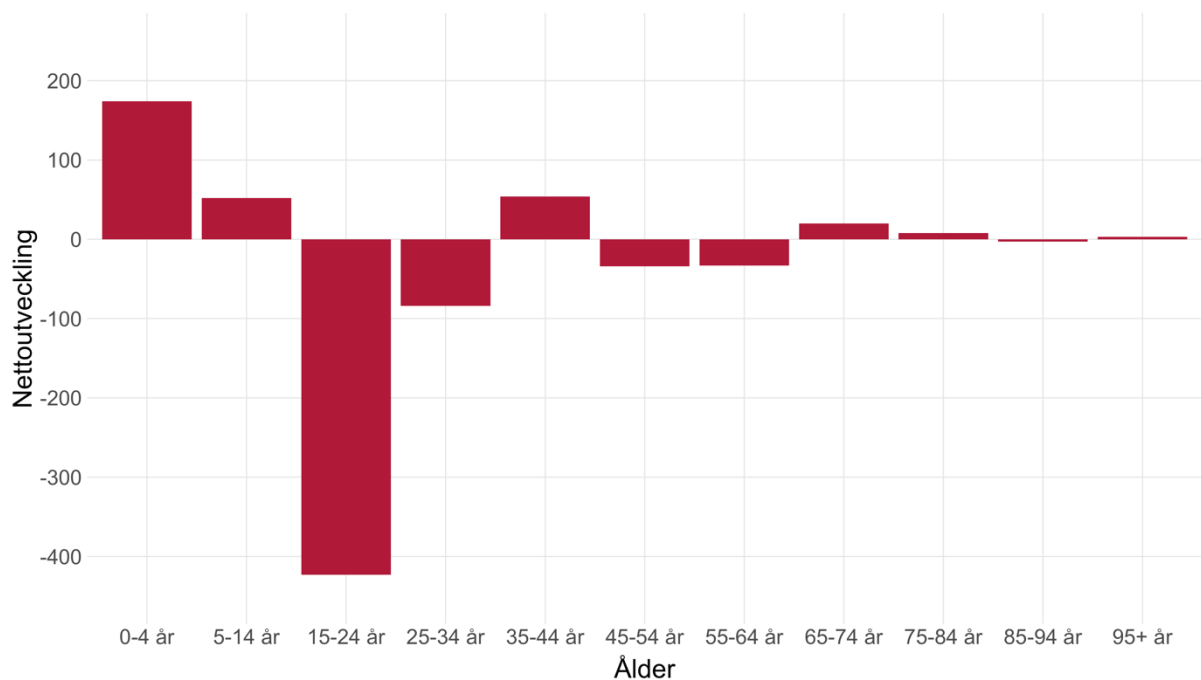
Om avsnittet

Befolkningstillväxt eller folkökning är ett mått på en folkmängds tillväxt och definieras i absoluta tal där: befolkningstillväxt = nativitet + immigration - mortalitet - emigration. Vanligt är också att ange befolkningstillväxten som ett relativt mått, vanligen i promille per år. I detta avsnitt analyseras befolkningstillväxten inom 11 ålderskategorier, 0–4 år och därefter per 10-års intervaller.

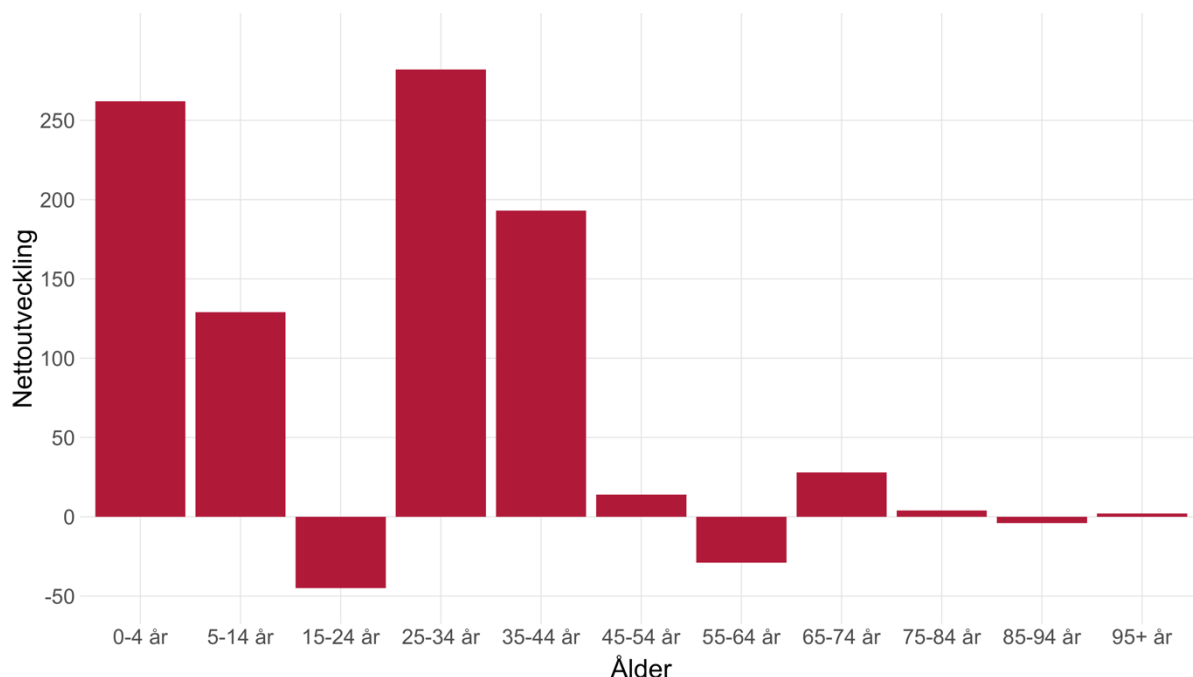
Observationer

- Länets Infödda utvandrar inom ålderskategorierna 15–24 år, 25–34 år, 45–54 år, 55–64 år där ålderskategorin 15–24 år markant större.
- Utvandringen av länets infödda i åldersgruppen 15–24 år, kompenseras inte av återflytt i högre årskullar (skript 18)
- Befolkningstillväxten är huvudsakligen driven av invandring

Skript 17. Befolkning nettoutveckling inrikes (exkl. invandring) per åldersgrupp i Jönköpings län (2020). Källa: SCB

Skript 18. Total nettoutveckling av befolkningen (inkl. invandring) per åldersgrupp i Jönköpings län (2020). Källa: SCB

2.4.2 Befolkningens utbildningsnivå

Om avsnittet

Statistiken visar utbildningsnivå och inriktning efter kön, ålder och nationell bakgrund. För in- och utvandrare visas även utflyttningsland och invandringsår respektive inflyttningsland och utvandringsår. Det finns ett vedertaget samband mellan utbildningsnivå och förvärvsintensitet. Det är en större andel av den högutbildade delen av befolkningen som förvärvsarbetar, än den med lägre utbildningsnivå.

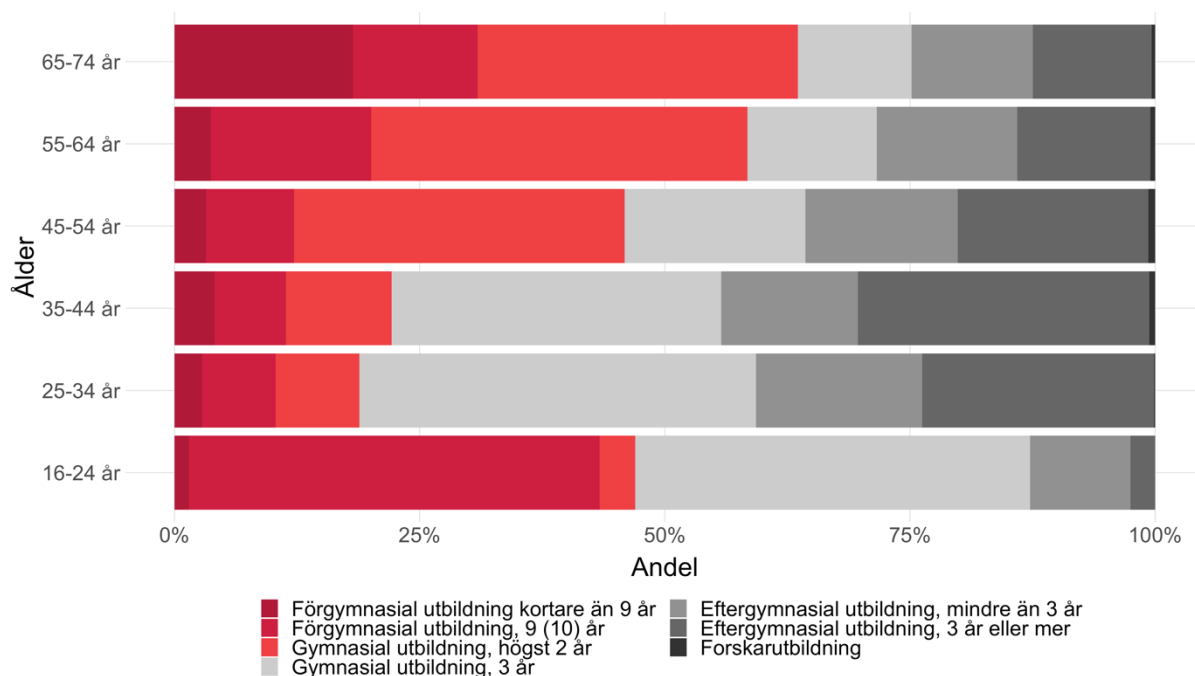
Observationer

- Jönköpings län har kraftigt ökat sin utbildningsnivå av gymnasial utbildning 3år (+53%), eftergymnasial mindre än 3år (+29%), eftergymnasial 3år eller mer (+91%) och forskarutbildning (+100%)
- Yngre mer välutbildade generationer ersätter äldre och lägre utbildade trots en omfattande invandring

Skript 19. Utveckling av utbildningsnivå i Jönköpings län mellan 2000 och 2019. Källa: SCB

Utbildningsnivå	Andel 2000	Andel 2019	Relativ utveckling
Förgymnasial utbildning kortare än 9 år	16,9%	5,4%	-68 %
Förgymnasial utbildning, 9 (10) år	16,7%	14,9%	-10,8 %
Gymnasial utbildning, högst 2 år	29,1%	21,5%	-26,1 %
Gymnasial utbildning, 3 år	17,1%	26,2%	+53,2 %
Eftergymnasial utbildning, mindre än 3 år	10,9%	14,1%	+29,3 %
Eftergymnasial utbildning, 3 år eller mer	9,1%	17,4%	+91,2 %
Forskarutbildning	0,2%	0,4%	+100 %

Skript 20. Fördelning av utbildningsnivå över åldersgenerationer i Jönköpings län (2019). Källa: SCB

2.4.3 Befolkningens sysselsättning

Om avsnittet

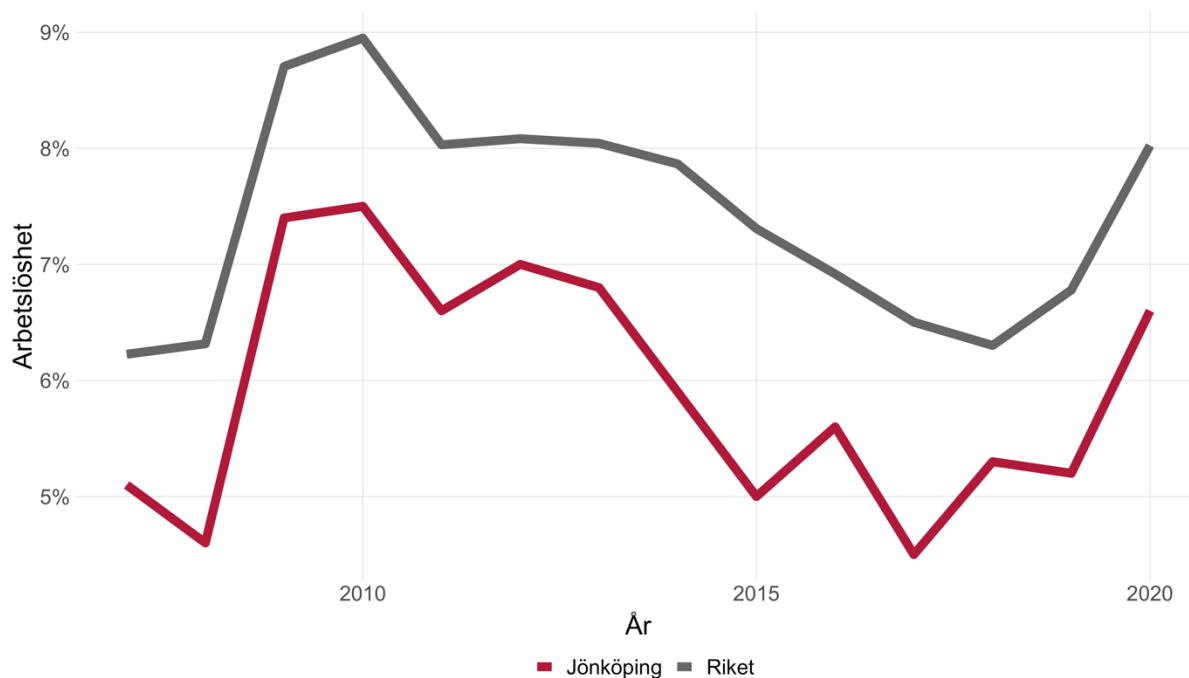
Statistiken från registerbaserad arbetsmarknadsstatistik (RAMS) visar sysselsättning, pendling och personal- och näringsstruktur. Den visar också händelser och flöden på arbetsmarknaden. Statistik avseende referensår 2019 är huvudsakligen baserad på arbetsgivardeklaration på individnivå (AGI) som Skatteverket samlar in. AGI ersätter de tidigare kontrolluppgifterna (KU). Jämförelse av statistik för 2019 mot tidigare år bör därför göras med försiktighet.

Observationer

- Jönköpings län har haft en hög sysselsättning sedan 2015 jämfört med referenslänen och en bestående arbetslöshet om cirka 5%, vilket är lägre än riket i stort. 5% av arbetsföra befolkningen i länet motsvarar cirka 10 000 arbetslösa.
- Arbetslösheten har ökat kraftigt under 2020, och den positiva utvecklingen jämfört med riket har brutits i och med Covid-19 krisen, för att återgå parallellt med riket.

- Andelen lediga jobb uppgår till 1,3 per 100 invånare och motsvarar 2 600 lediga jobb. Antalet lediga jobb ligger strax över rikssnittet och de nya jobben annonseras till centralorten.
- 25% av företagen uppger att bristen på kompetens är ett hinder för tillväxt i regionen, vilket ligger i linje med riket i övrigt, detta indikerar att matchningsproblematiken för Jönköpings län varken är markant lägre eller högre än riket i stort.

Skript 21. Utveckling av arbetslösheten i Jönköpings län över tid. Källa: SCB

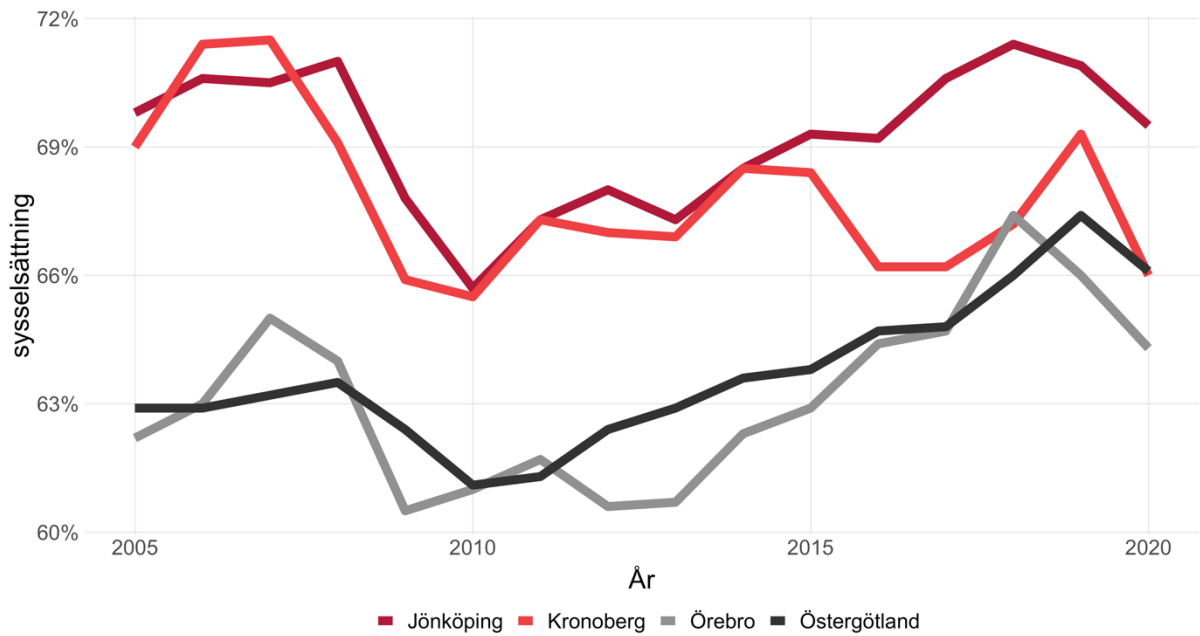

Skript 22. Arbetslöshetens lokalisering per kommun i Jönköpings län 2010 och 2020.

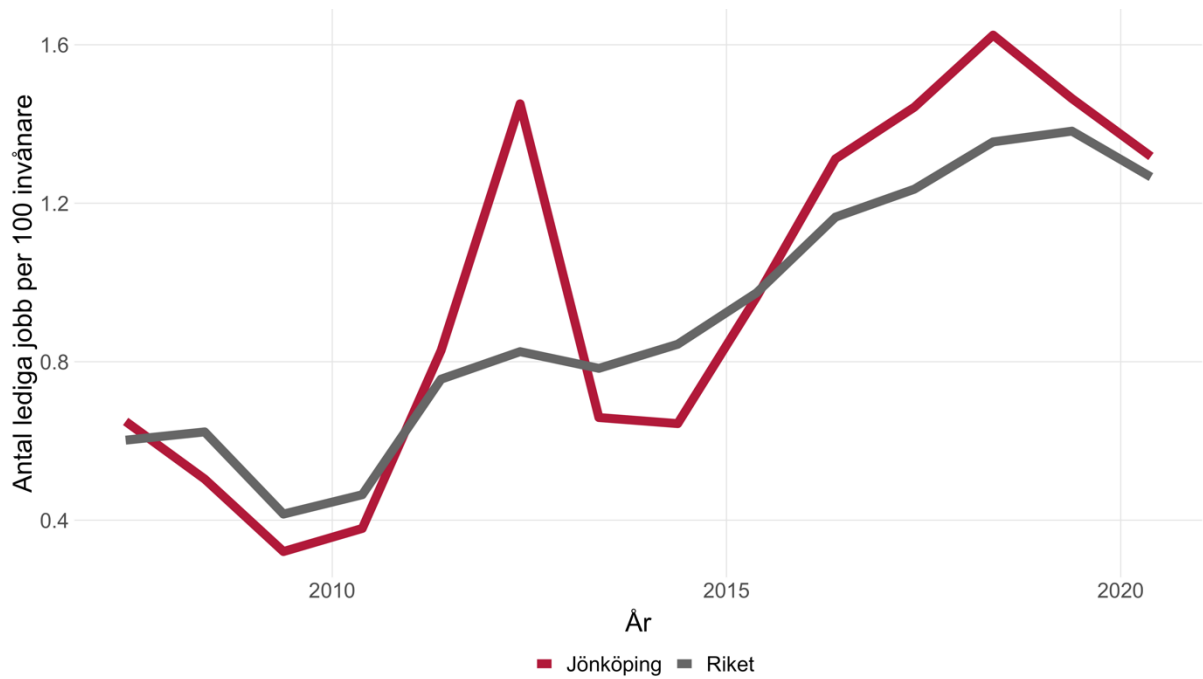
Källa: Arbetsförmedlingen

Kommun	Arbetslöshet (2010)	Arbetslöshet (2020)	Relativ Utveckling
Habo	4,6 %	3,8 %	-17,4 %
Mullsjö	6,8 %	5,4 %	-20 %
Vaggeryd	7,7 %	6,1 %	-22,5 %
Jönköping	6,9 %	6,4 %	-7,2 %
Gnosjö	7,9 %	6,8 %	-13,9 %
Aneby	7,4 %	6,9 %	-6,8 %
Värnamo	7,9 %	6,9 %	-12,7 %
Vetlanda	6,4 %	7,6 %	+18,8 %
Eksjö	5,9 %	7,9 %	+34 %
Snitt i Sverige	8,7 %	8,5 %	-2,3 %
Gislaved	9,3 %	8,5 %	-8,6 %
Sävsjö	7,2 %	9,2 %	+27,8 %
Tranås	8,9 %	9,9 %	+11,2 %
Nässjö	8,1 %	10,2 %	+25,9 %

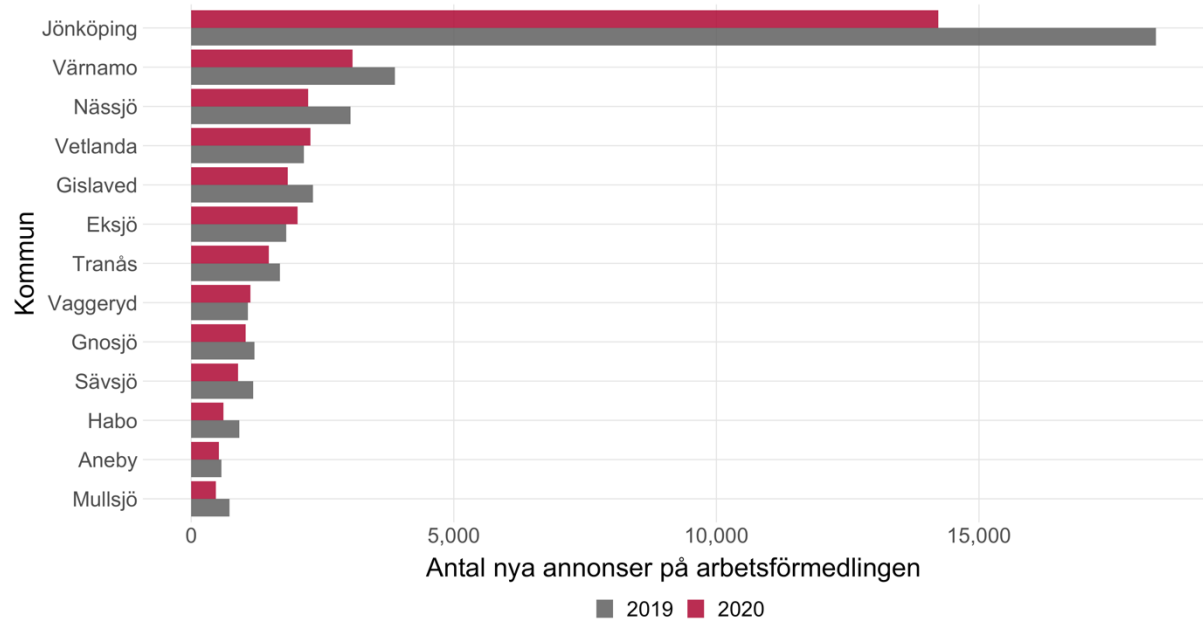
Skript 23. Sysselsättningen i Jönköping och jämförelselänen över tid. Källa: SCB

Skript 24. Antal lediga jobb per 100 invånare i Jönköpings län över tid. Källa: SCB

Skript 25. Antal lediga jobb kommun i Jönköpings län i 2019 och 2020. Källa: SCB

2.4.4 Befolkningens rörelser arbetsställen och boställen

Om avsnittet

Registerbaserad arbetsmarknadsstatistiken (RAMS)ⁱⁱⁱ visar sysselsättning, pendling och personal- och näringsstruktur. Den visar också händelser och flöden på arbetsmarknaden.

- Med förvärvsarbetade dagbefolkning avses förvärvsarbetande som redovisas efter arbetsställets geografiska belägenhet oberoende av var de är folkbokförda.
- Med förvärvsarbetande nattbefolkning avses den förvärvsarbetande befolkningen redovisas efter bostadens geografiska belägenhet.

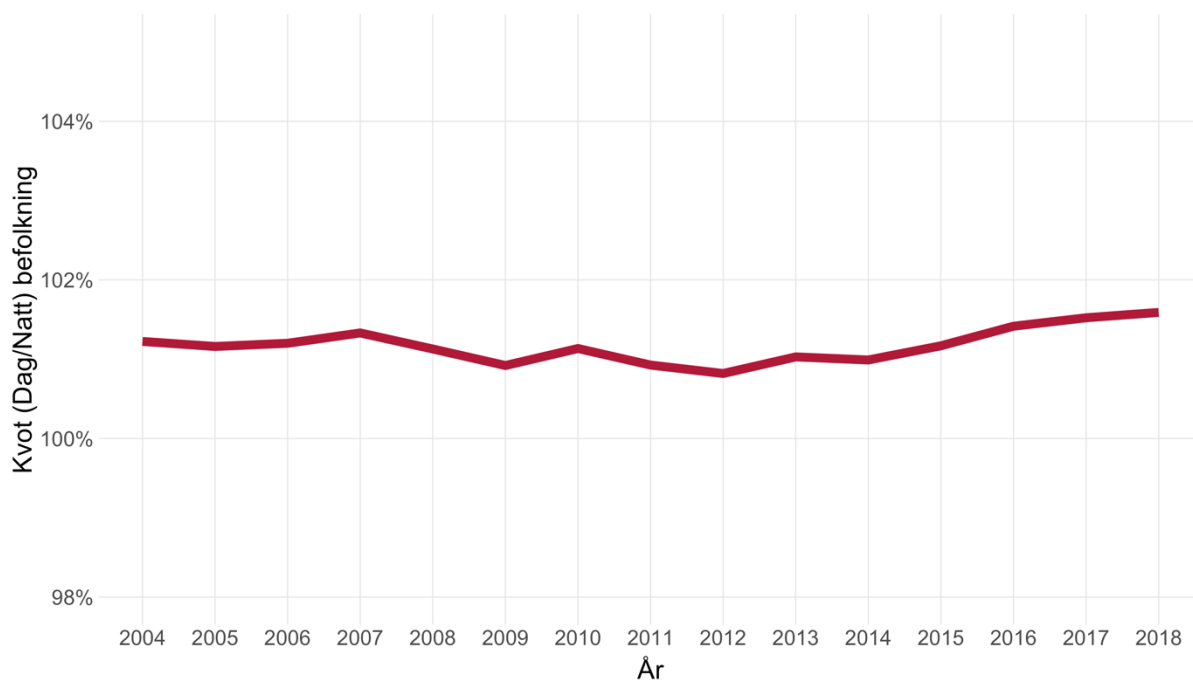
Observationer

- Flertalet har en ökande dagbefolkning och specialisering som arbetskommuner såsom Gnosjö och Eksjö, medan andra kommuner har en övervikt som boendekommun såsom Habo och Aneby
- Även trenden för länet är en svag ökning av dagbefolkningen sedan 2012

Skript 26. Kvot dag- och nattbefolkning per kommun i Jönköpings län. Källa: SCB

Kommun	Antal invånare 2010	Antal invånare 2018	Utveckling	Kvot (Dag/Natt) 2010	Kvot (Dag/Natt) 2018	Utveckling
Gnosjö	9 546	9 776	+2,4%	120%	128%	+6,74%
Eksjö	16 244	17 667	+8,8%	117%	120%	+2,37%
Jönköping	127 382	139 222	+9,3%	106%	109%	+2,13%
Tranås	18 119	18 987	+4,8%	103%	103%	-0,22%
Värnamo	32 833	34 428	+4,9%	104%	102%	-1,80%
Gislaved	29 111	29 857	+2,6 %	103%	102%	-1,10%
Vetlanda	26 304	27 504	+4,6%	98%	99%	+1,04%
Sävsjö	10 830	11 631	+7,4%	89%	90%	+1,65%
Nässjö	29 339	31 477	+7,3%	94%	90%	-4,30%
Vaggeryd	12 991	13 980	+7,6%	87%	82%	-5,24%
Mullsjö	7 033	7 324	+4,1%	77%	80%	+5,02%
Aneby	6 393	6 832	+6,9%	81%	76%	-6,20%
Habo	10 741	12 140	+13%	68%	64%	-5,17%

Skript 27. Kvot dag- och nattbefolkning län över tid i Jönköpings län. Källa: SCB

2.5 Länets attraktivitet

Om avsnittet

”Utveckling, tillväxt och attraktivitet är starkt beroende av varandra. När vi pratar om attraktivitet kopplat till regional utveckling menas alla faktorer som lockar människor, företag och organisationer till vårt län. För att Jönköpings län ska vara en attraktiv plats måste vi erbjuda och vidareutveckla bland annat: En god livsmiljö, både i stad och på landsbygd, Tillgång till bredband och mobiltäckning, Ett varierat och rikt kulturliv, Välfungerande samhällsservice, En god arbetsmarknad, Ett gott näringslivsklimat, Olika former av bostäder, Infrastruktur som ger goda möjligheter till arbetspendling och tillgång till kultur- och fritidsaktiviteter, Estetik i det offentliga rummet, Bra skolor och möjlighet till livslångt lärande på olika nivåer, Tand-, hälsa- och sjukvård”. Utöver de tidigare kapitel som representerar olika delar av attraktivitet så kompletterar vi ytterligare aspekter genom att belysa

- Hållbar utveckling
- Innovativ utveckling
- Digital utveckling

2.5.1 En hållbar utveckling

Om avsnittet

Begreppet ”hållbar utveckling” introducerades av den amerikanske miljövetaren och författaren Lester R. Brown^{iv} år 1981. Det fick sin internationella spridning år 1987 då FN:s världskommission för miljö och utveckling lanserade begreppet i den populärt kallade Brundtlandrapporten, ”Vår gemensamma framtid”. Norges dåvarande statsminister Gro Harlem Brundtland, som ledde kommissionen, gav begreppet följande definition som fortfarande är den vanligaste definitionen på hållbar utveckling: ”Hållbar utveckling är en utveckling som tillfredsställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers

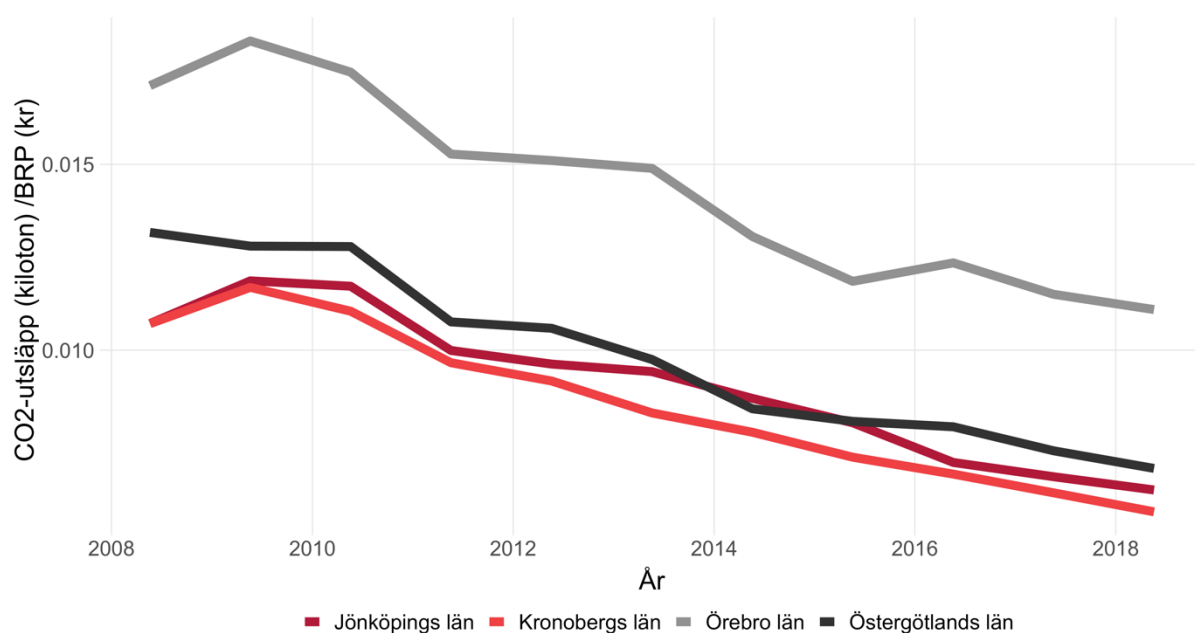

möjligheter att tillfredsställa sina behov.”^v En hållbar utveckling bygger på tre dimensioner: det sociala, miljön och ekonomin. De globala målen innefattar alla tre dimensioner.

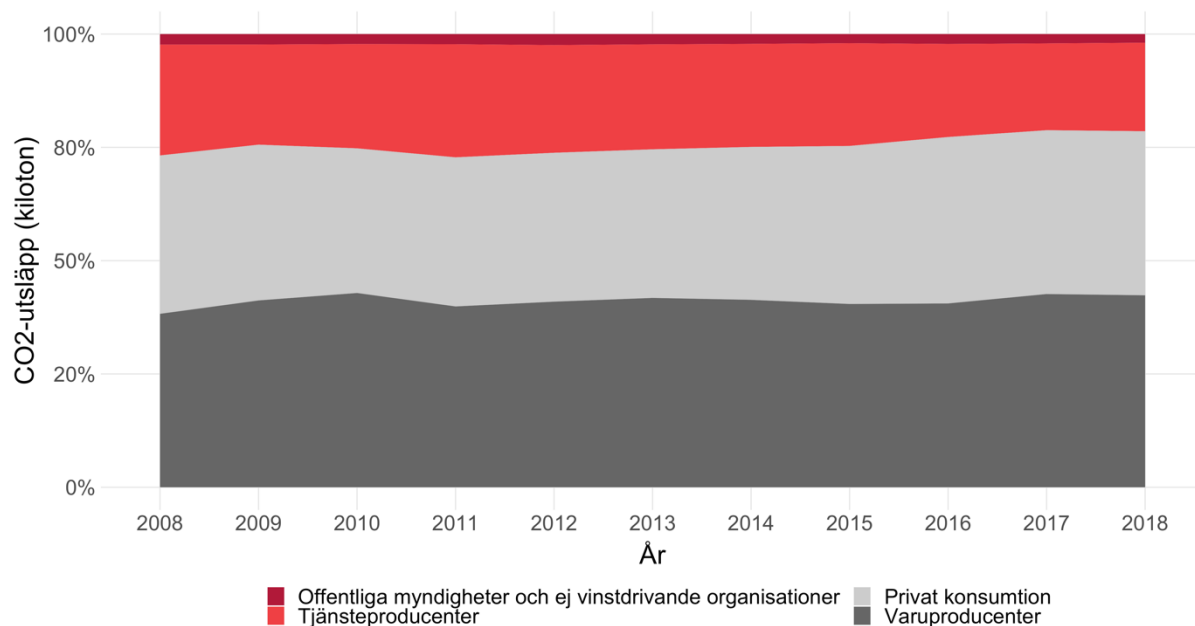
Observationer

- Jönköpings län har förbättrat kvoten mellan bruttoregionalprodukten och kiloton CO₂ utsläpp med 44%.
- Samtliga näringsgrenar har minskat sina CO₂ utsläpp. Tjänsteproducenter står för den största relativa minskningen (-37%), medan varuproducenter alltså är den största källan till utsläpp av CO₂-gaser.

Skript 28. Kvot CO₂-utsläpp i förhållande till bruttoregionalprodukten över tid. Källa: SCB, Tillväxtverket

Skript 29. Andel av totala utsläpp CO₂ per näringsgren i Jönköpings län. Källa: SCB

2.5.2 En innovativ utveckling

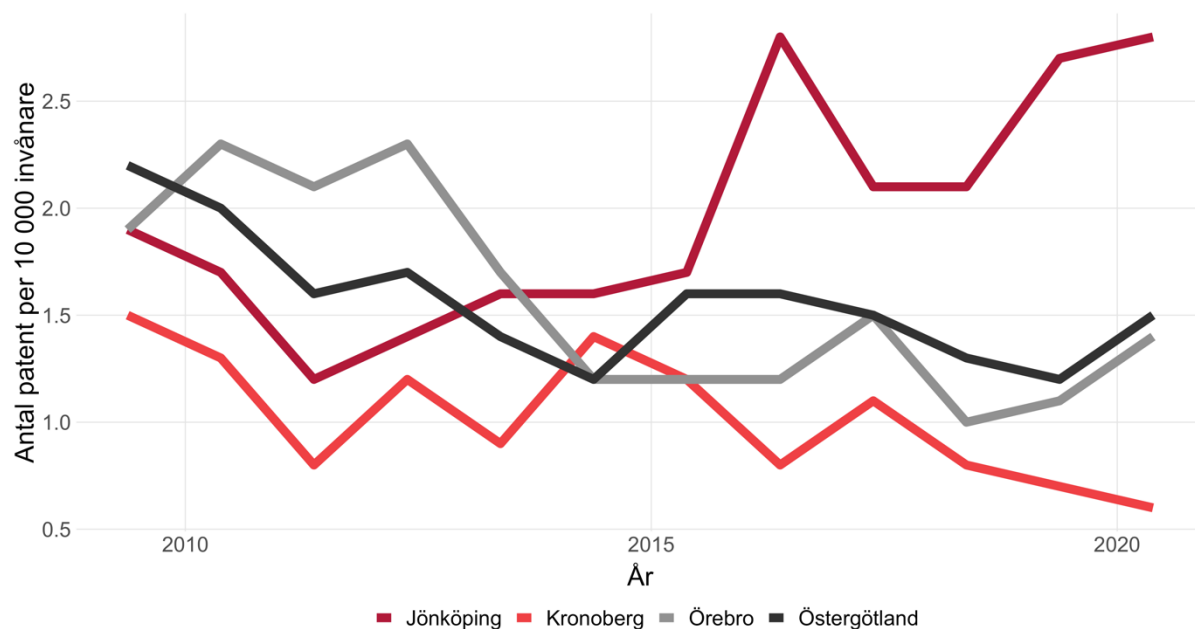
Om avsnittet

En innovation är en ny idé, till exempel i form av en produkt, lösning, affärsidé, tjänst, kemisk formel, matematisk metodik eller teknik som visar sig lovande eller fungerar. Schumpeter^{vi} menar, att innovationer kan uppstå på fem olika sätt, 1. Introduktion av en ny produkt eller en förbättrad version av en gammal produkt på marknaden. 2. Förbättrade tillverkningsprocessen för en existerande produkt. 3. Förbättrad organisationsstruktur i ett företag eller i en hel bransch. 4. Introduktion av en redan befintlig produkt på nya marknader. 5. Introduktion av nya material eller nya källor av material i sin produktion. Tillväxtverket definierar en social innovation som en ny eller nyskapande tjänst, produkt, process, samarbete och/eller metod vars huvudsyfte är att möta samhällets utmaningar, där de samhällsnyttiga funktionerna utvecklas. I detta avsnitt använder vi oss av antal patent per 10 000 invånare samt antal publikationer inom forskningsgrenar som indikatorer på innovationsgrad.

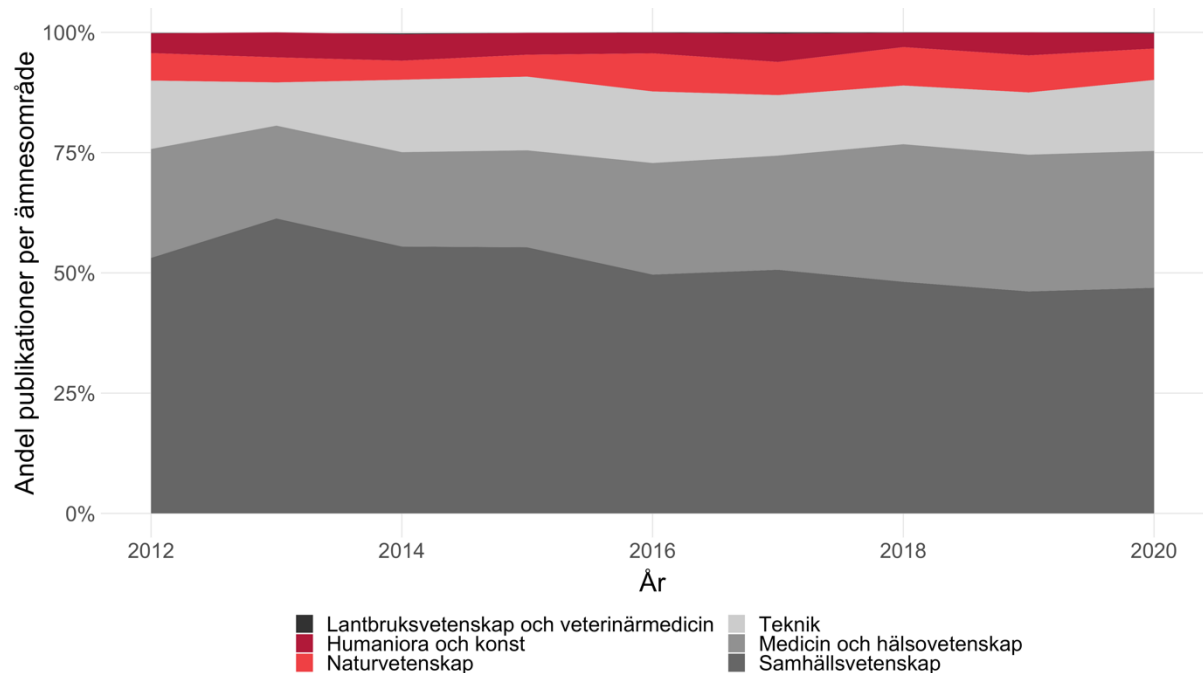
Observationer

- Antal patent i länet har utvecklats mycket positivt under perioden, från ca 60 patent 2010 till 100 patent 2020 per 10 000 invånare, en trend som går tvärs emot den genomsnittliga försvagande utvecklingen i riket.
- Husqvarna AB är signifikant överrepresenterat i statistiken och stod för ca 70% av alla patentansökningar 2020. Länet skulle utan Husqvarna vara i nivå med Kronoberg.
- Forskare vid Jönköpings University har i huvudsak publicerat forskningsartiklar inom de samhällsvetenskapliga, medicinska och hälsovetenskapliga fälten.

Skript 30. Antal patent per 10 000 invånare i Jönköpings län över tid. Källa: PRV

Skript 31. Andel publikationer inom forskningsområden vid Jönköping University över tid.
Källa: Universitetskanslersämbetet

2.5.3 En digital utveckling

Om avsnittet

Digital utveckling och mognad kan approximeras på flera sätt. Ett vanligt mått är att klassificera branscher som analoga eller digitala. Denna klassificering tar inte hänsyn till att ett typiskt digitalt företag har analoga beståndsdelar, likväl som analoga företag har digitala beståndsdelar.

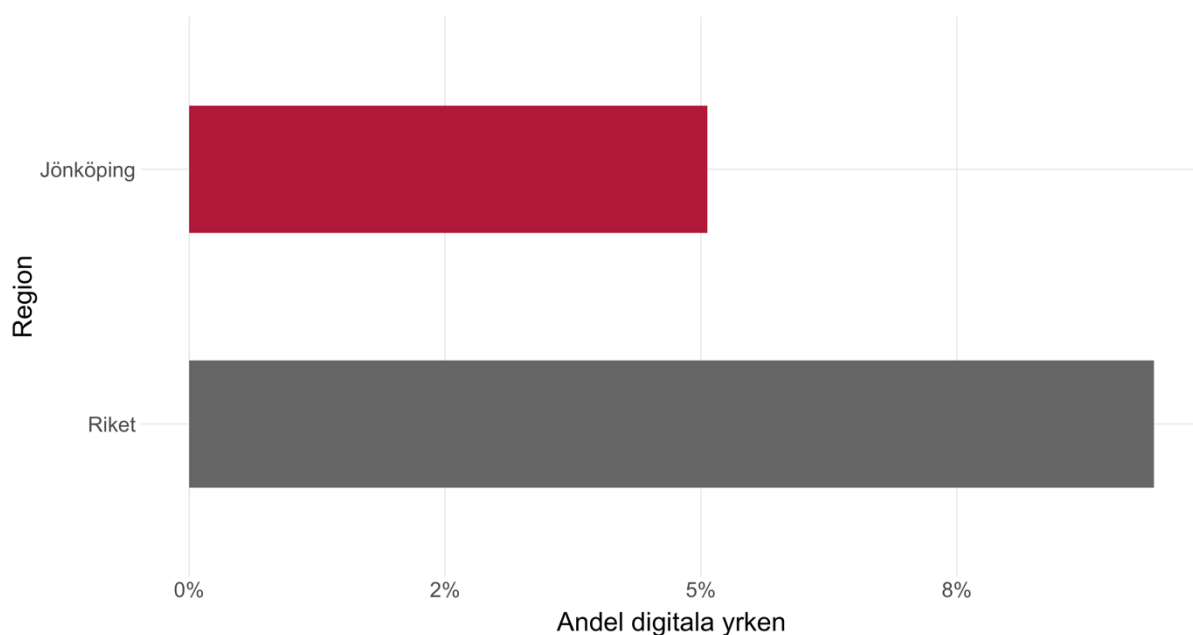
I denna analys använder vi därför klassificering av enskilda yrken som digitala och analoga.

42 yrken från standarden för svensk yrkesklassificering, SSK, har bedömts som digitala. Det finns totalt 429 yrkesklassificeringar. I detta avsnitt använder vi oss av förekomsten av digitala yrken som indikator på den digitala mognaden, där en låg förekomst är negativ och hög förekomst är positiv.

Observationer

- Jönköpings län har en betydande lägre andel anställda med digitala yrken jämfört med genomsnittet i riket, knappt 5% mot 9,5%.
- Jönköpings län har vidare en betydande lägre andel kvinnor inom de digitala yrkena jämfört med genomsnittet i riket, 2,7% mot 5,4%.
- En teknisk utbildningsbakgrund är en mycket vanlig bakgrund för digitala yrken såsom systemutvecklare, tekniker och civilingenjör.

Skript 32. Andel digitala yrken i Jönköpings län och riket (2020). Källa: SCB, Bintess.

Skript 33. Digitala yrken per kön i Jönköpings län och riket (2020). Källa: SCB, Bintess.

Region	Kön	Antal Digitala	Total arbetskraft	Andel Digitala	
Jönköping	Kvinnor	2 151	80 100	2,69%	5,06%
	Män	6 327	87 386	7,24%	
Riket	Kvinnor	121 978	2 243 222	5,44%	9,43%
	Män	309 574	2 335 103	13,26%	

Skript 34. De 10 vanligaste digitala yrkena i Jönköpings län (2020). Källa: SCB, Bintess.

Yrke (SSYK)	Antal Jönköpings län	Andel Jönköpings län	Andel riket
2512 Mjukvaru- och systemutvecklare m.fl.	1462	0,87%	1,77%
3113 Ingenjörer och tekniker inom elektroteknik	608	0,36%	0,65%
2143 Civilingenjörsyrken inom elektroteknik	485	0,29%	0,70%
2149 Övriga civilingenjörsyrken	451	0,27%	0,56%
2144 Civilingenjörsyrken inom maskinteknik	442	0,26%	0,39%
2412 Controller	425	0,25%	0,42%
3514 Nätverks- och systemtekniker m.fl.	393	0,23%	0,25%
2411 Revisorer m.fl.	391	0,23%	0,29%
2432 Informatörer, kommunikatörer och PR-specialister	377	0,23%	0,43%

3 Omvärldsanalys

3.1 Jämförelseobjekt

I detta kapitel jämförs Jönköpings län med liknande regioner, branschstrukturer och andra omständigheter och förhållanden i Sverige och i Europa. Med utgångspunkt i ovanstående faktorer samt datatillgänglighet, datadetaljrikedom och datajämförbarhet har likvärdiga regioner i Sverige valts som jämförelsebas. Jämförelsen tar utgångspunkt i samma statistik och nyckeltal som i föregående kapitel.

För att genomföra en referensgranskning med så kallad benchmarking har ett antal referensobjekt valts ut:

- Örebro län brukas som primärt referensobjekt
- Kronobergs län och Östergötlands län används som sekundära referensobjekt.

Utgångspunkten i urvalet är dels länens placering i Mellansverige, dels länens placering i närheten av varandra, samt att dessa län vid ranking av rikets samtliga län placerar sig i samma kluster i jämförelser av antal invånare, invånartäthet, yta och bruttoregionalprodukt.

Europeiska jämförelser enligt NUTS regionindelning har valts bort. Källa SCB.

Län	Antal invånare	Invånare per km ²	Yta	BRP per invånare
Jönköpings län	365 010	35	10 475 km ²	428 000 kr
Örebro län	305 643	35,9	8 504 km ²	416 000 kr
Kronobergs län	202 263	24	8 424 km ²	444 000 kr
Östergötlands län	467 158	44,2	10 559 km ²	423 000 kr

3.2 Näringslivets konkurrenskraft

Om avsnittet

I detta avsnitt behandlas näringslivets konkurrenskraft. I en allt hårdare global konkurrens är jämförelse av hur stor andel företag i de olika tillväxtkategorierna har i relation till omvärlden, ett viktigt mått för att beskriva hur näringslivet i länet står sig mot omvärldens konkurrens.

I detta avsnitt representeras näringslivets konkurrenskraft av

- Antal företag per tillväxtkategori jämfört med referensobjekten
- Storlek företag per tillväxtkategori jämfört med referensobjekten
- Profilmatriken, för beskrivning se avsnitt

3.2.1 Andel företag inom tillväxtkategorierna

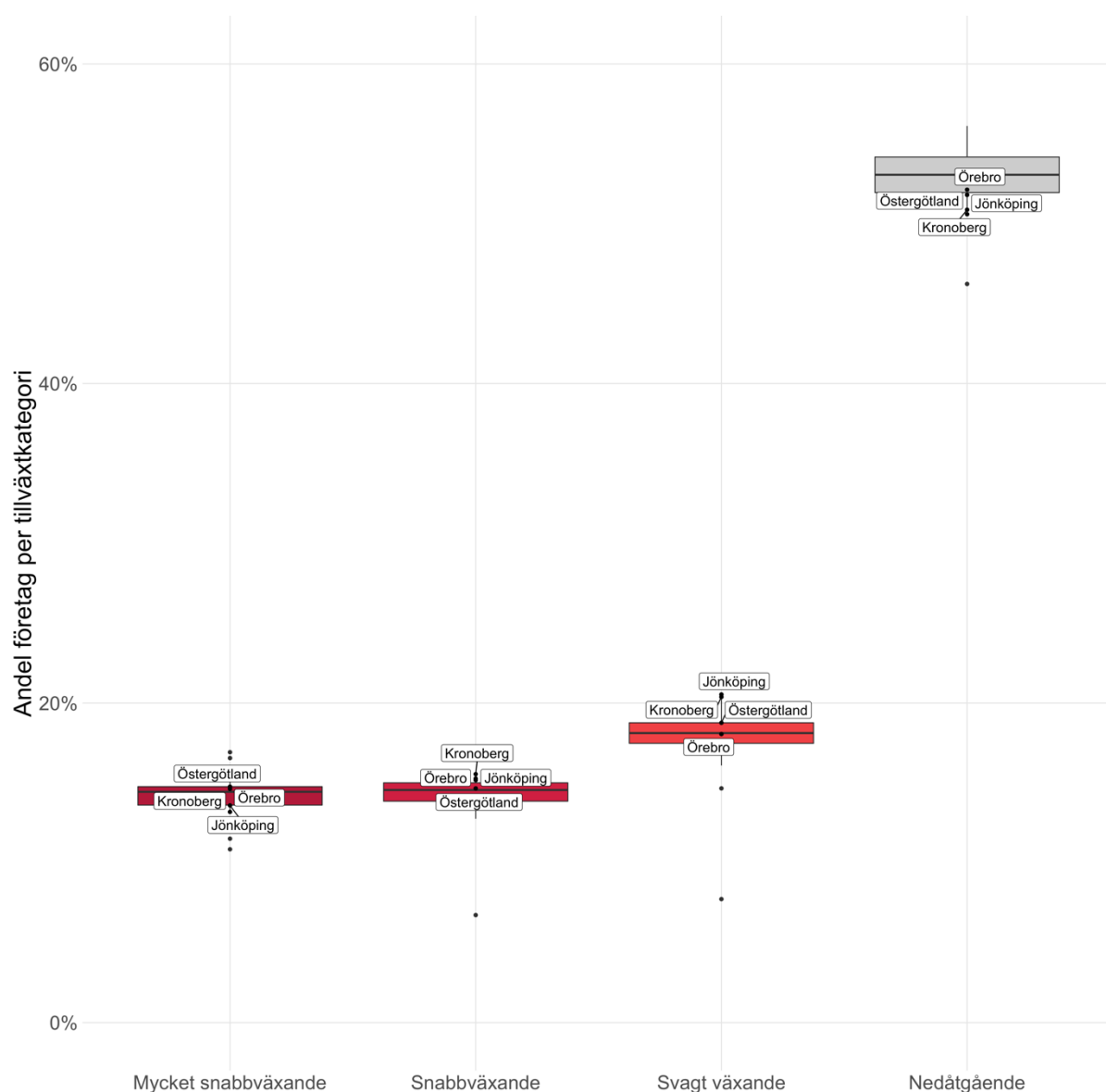
Om avsnittet

Avsnittet visar hur Jönköpings läns företagsbestånd förhåller sig mot de jämförande länen med avseende på i vilken tillväxtkategori företagen finns i.

Observationer

- Fördelningen av antal företag per tillväxtkategori följer den förväntade fördelning i en näringslivsstruktur som är delaktigt och inte drivande i tillväxten och att summan därmed följer den samlade utvecklingen. Variationerna är små till mycket små sett till antalet mellan länet och i landet.
- Jönköpings län avviker från rikssnittet genom att ha fler företag inom kategorin svagt växande och färre företag inom segmentet nedåtgående företag, vilket kan indikera på ett näringsliv som mår något bättre än jämförelseobjekten.

Skript 35. Andel företag per tillväxtkategori med fördelning över alla län, median och jämförelseobjekt med Jönköpings län. Källa: Företagens egen rapportering, resultaträkningar, balansräkningar, Skatteverket, Bolagsverket, Retriever Business, Bintess

3.2.2 Storlek företag inom tillväxtkategorierna

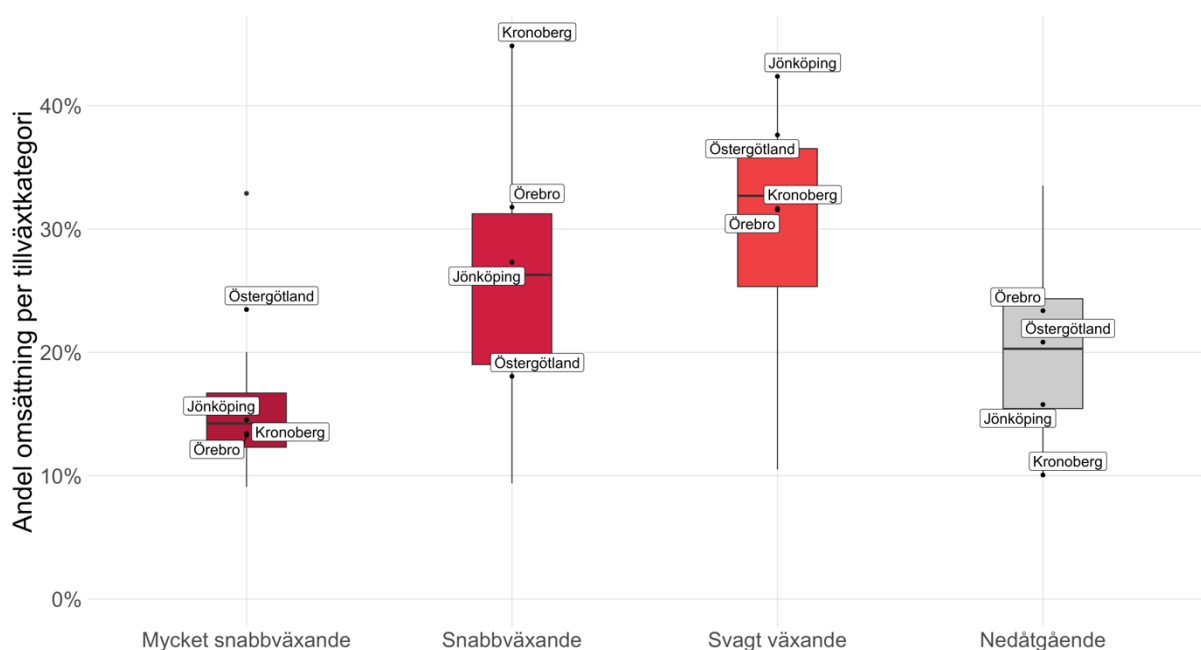
Om avsnittet

Avsnittet visar hur Jönköpings läns företagsbestånd förhåller sig mot de jämförande länen med avseende på i vilken tillväxtkategori företagen finns i.

Observationer

- Företagen följer en rationell fördelning nationellt och regional som är i linje med den förväntade livscykeln av företag. Där storleken på företag först växer mycket snabbt, följt av avtagande tillväxt, för att därefter vända neråt och minska i storlek. Variationer i storlek bland de snabbväxande och långsamt växande bolagen är dock stora.
- Storleken på de mycket snabbt växande och snabbväxande företagen i Jönköpings län ligger mycket nära rikets median, medan de svagt växande tillhör länets större företag och de nedgående länets mindre företag.

Skript 36. Andel omsättning per tillväxtkategori med fördelning över alla län, median och jämförelseobjekt med Jönköpings län. Källa: Företagens egen rapportering, resultaträkningar, balansräkningar, Skatteverket, Bolagsverket, Retriever Business, Bintess

3.2.3 Profileringsmatrisen och smart specialisering

Om avsnittet

I detta avsnitt använder vi segmentering i två dimensioner för att identifiera branscher som särskiljer sig lokalt genom att både växa fortare och har en högre koncentration av specialisering och lokal kunskap. Segmenteringen möjliggör också identifiering av bransch kandidater att arbeta med att utveckla framtida lokala profilnäringar.

Genom att beräkna en specialiseringskvot för de olika näringarna, andel sysselsatta i näringen i länet i jämförelse med riket som helhet, kan hög- och lågspecialiserade näringar profileras. I kombination med tillväxtkvoten som visar tillväxten inom näringen för länet i jämförelse med rikssnittet kan profilnäringar med god respektive låg tillväxt och specialisering identifieras.

En hög specialisering innebär att ett län med en eller flera branscher med företag som är (världs)-ledande och kan genom detta uppvisa hög tillväxt och även dra med sig hela branschen i länet (klusterbildning/smart specialisering).

Det företagsfrämjande systemet ska inom faserna 3. Driva och 4. Utveckla^{vii} bidra till en miljö som hjälper företag och företagskluster att stärka egenskaper som innovationsförmågan och förmågan (eller viljan) till förändring för att öka specialiseringsgrad och lönsam tillväxt, och därmed konkurrenskraften.

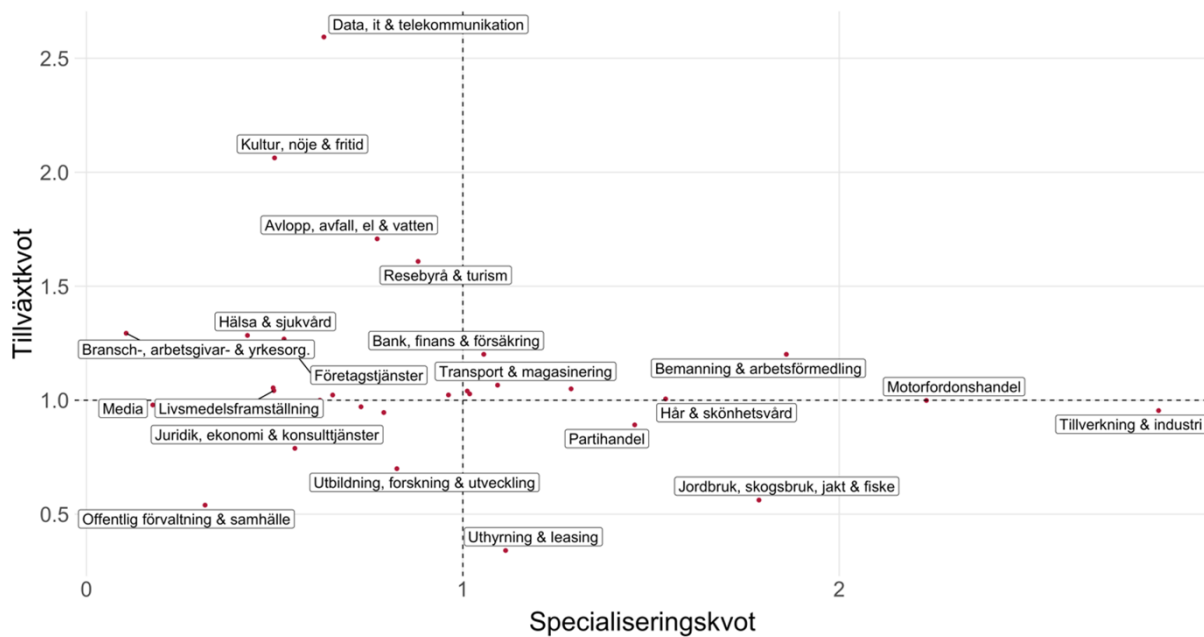
Illustration av profileringsmatrisen

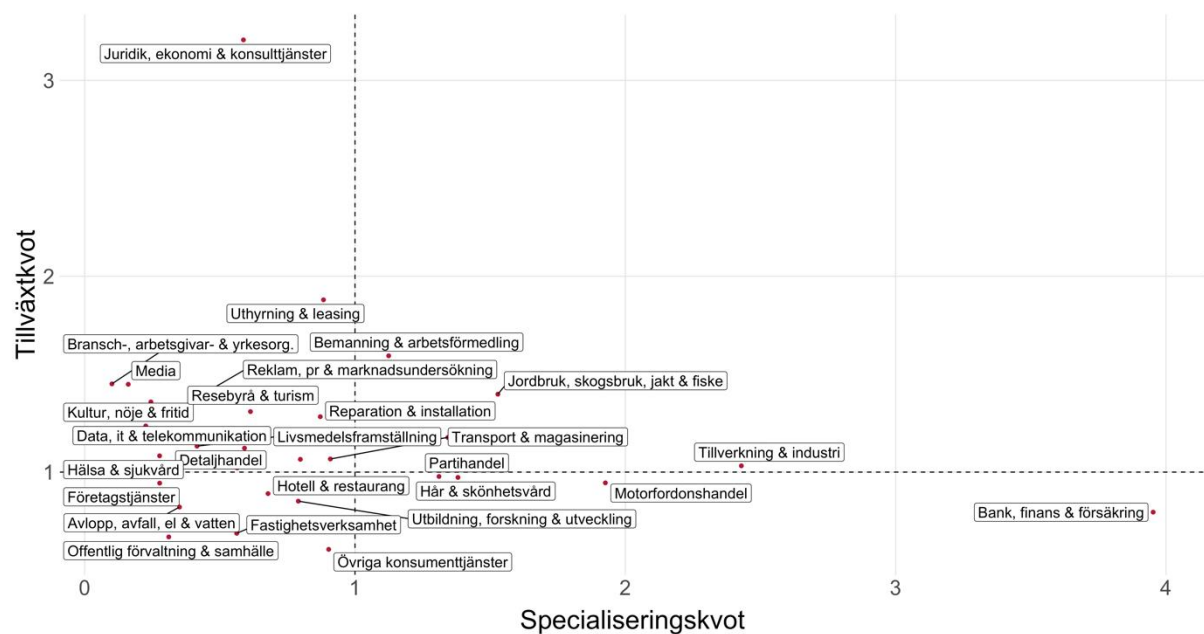
Observationer

- Få näringar i Jönköpings län placerar sig inom den röda kvadranten som kännetecknas av hög profilering och god tillväxt
- Bilden nedan indikerar att Jönköpings län inte har någon substantiell profilnäring med god tillväxt under perioden 2015 - 2019
- Tillverkning & industri som lyfts fram lokalt saknar tillväxt för att vara en fullgod profilnäring

Skript 37. Profileringsmatrisen 2015–2019. Källa: SCB, Bintess

Skript 38. Profileringsmatrisen 2011–2015. Källa: SCB, Bintess

3.3 Befolkningens kompetens och relevans

Om avsnittet

Avsnittet beskriver länsbefolkningens kompetens samt det regionala näringslivets upplevda kompetensbrist. En högre nivå av arbetskraftskompetens och utbildningsgrad bland befolkningen har visat sig stärka produktiviteten. Brist på rätt kompetens är en av företagens mest kritiska tillväxthinder enligt Tillväxtverket^{viii}. I ljuset av digitaliseringens djupgående och strukturella förändringar av näringslivet är arbetskraftens digitala kompetens en ytterst relevant indikator för att förstå dess tillstånd i Jönköpings län och dess förmåga att svara på framtidens behov.

I detta avsnitt representeras befolkningens kompetens och relevans av

- Företagens upplevda kompetensbrist
- Befolkningens kompetensutveckling
- Länets digitala spetskompetens

3.3.1 Företagens upplevda brist på lämplig kompetens som tillväxthinder

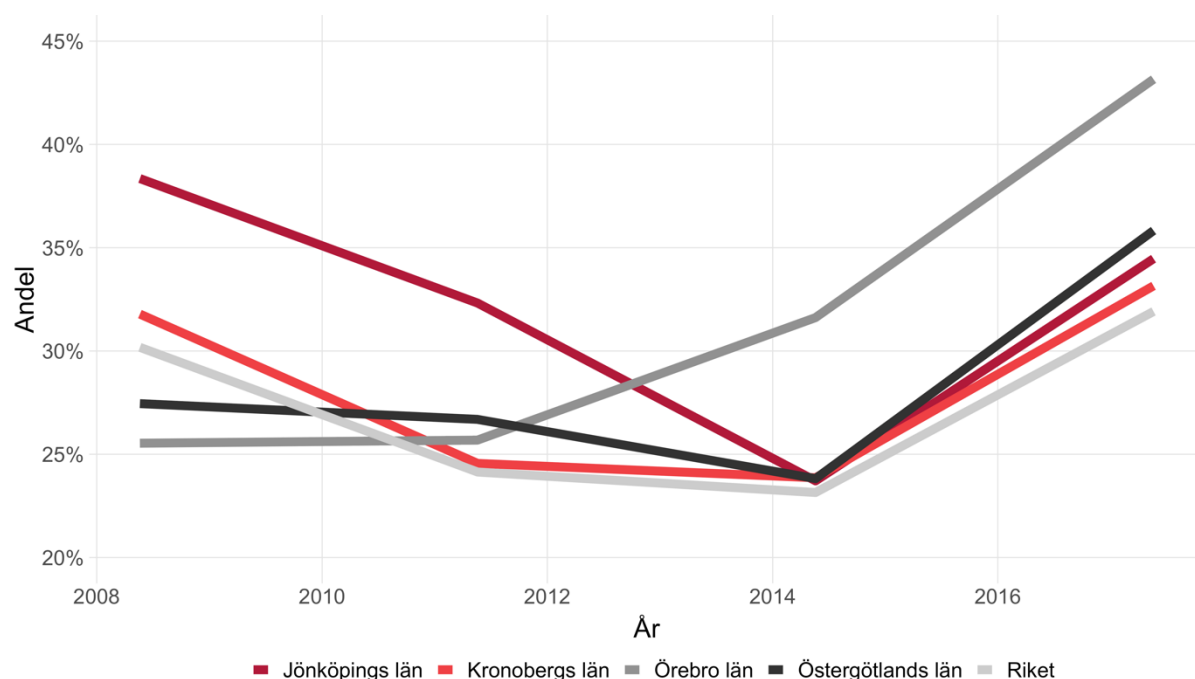
Om avsnittet

Statistiken visar förhållandet över tid mellan Jönköpings län och jämförelselänen i företagens upplevda kompetensbrist. Företagens upplevda brist på kompetens är SCB-statistik som är självskattade av företagen, och ger viktiga indikationer på hur väl länets arbetskraftskompetens och utbud svarar på företagens kompetensförsörjningsbehov.

Observationer

- De tre jämförelselänen har en signifikant högre upplevd kompetensbrist än Jönköpings län.
- Kompetensbrist tilltar när sysselsättningsnivån i länet stiger efter 2014

Skript 39. Andel företag som upplever brist på lämplig kompetens. Källa: SCB

3.3.2 Befolkningen kompetensutveckling

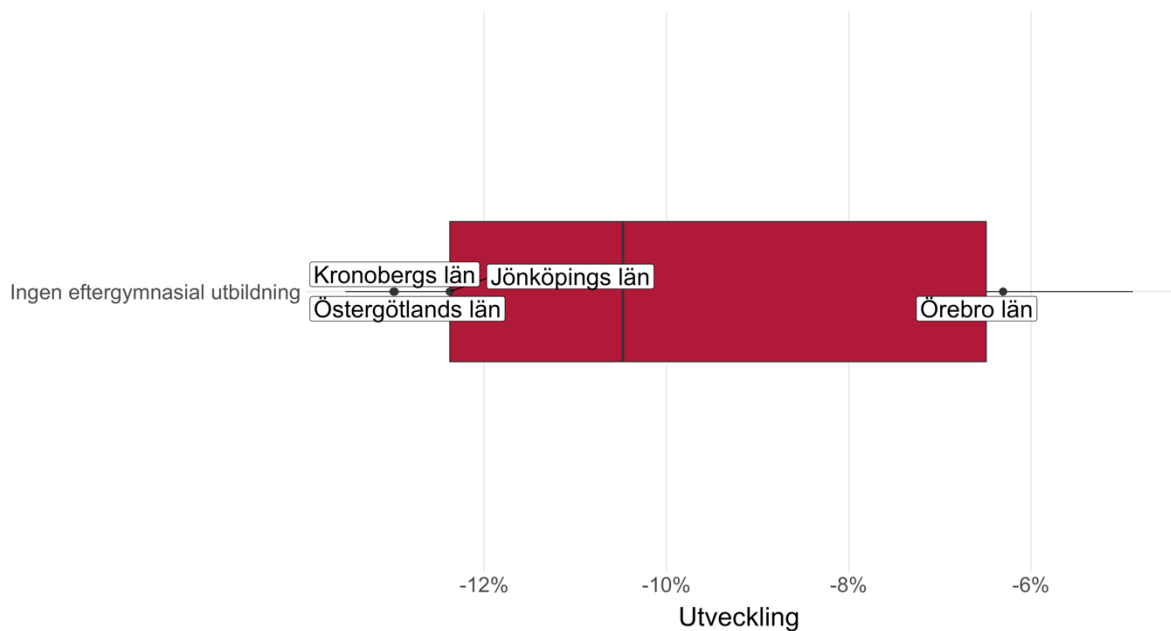
Om avsnittet

Statistiken visar utveckling av de olika utbildningsnivåerna över tid för Jönköpings län, rikssnittet och jämförelselänen. Den generella utbildningsnivån i riket har ökat över tid, varför den relativa skillnaden mellan Jönköpings län mot rikssnittet samt jämförelselänen är avgörande för att förstå länets faktiska kompetensutveckling över tid.

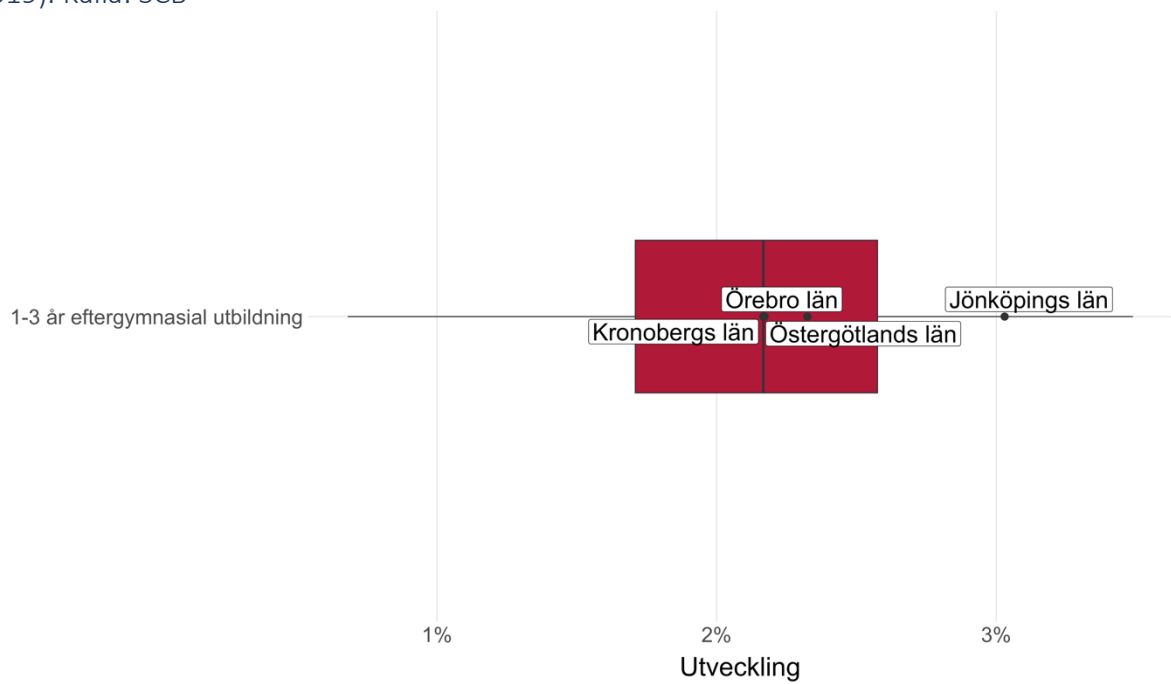
Observationer

- Utbildningsnivån för befolkningen i Jönköpings län är relativt låg jämfört med rikssnittet
- Utvecklingen av utbildningsnivån för länet har följt trenden på riksnivå i stort
- Jönköpings län sticker klart ut mot rikssnittet i den positiva utvecklingen av andel personer med 1–3 år eftergymnasial utbildning i Sverige.

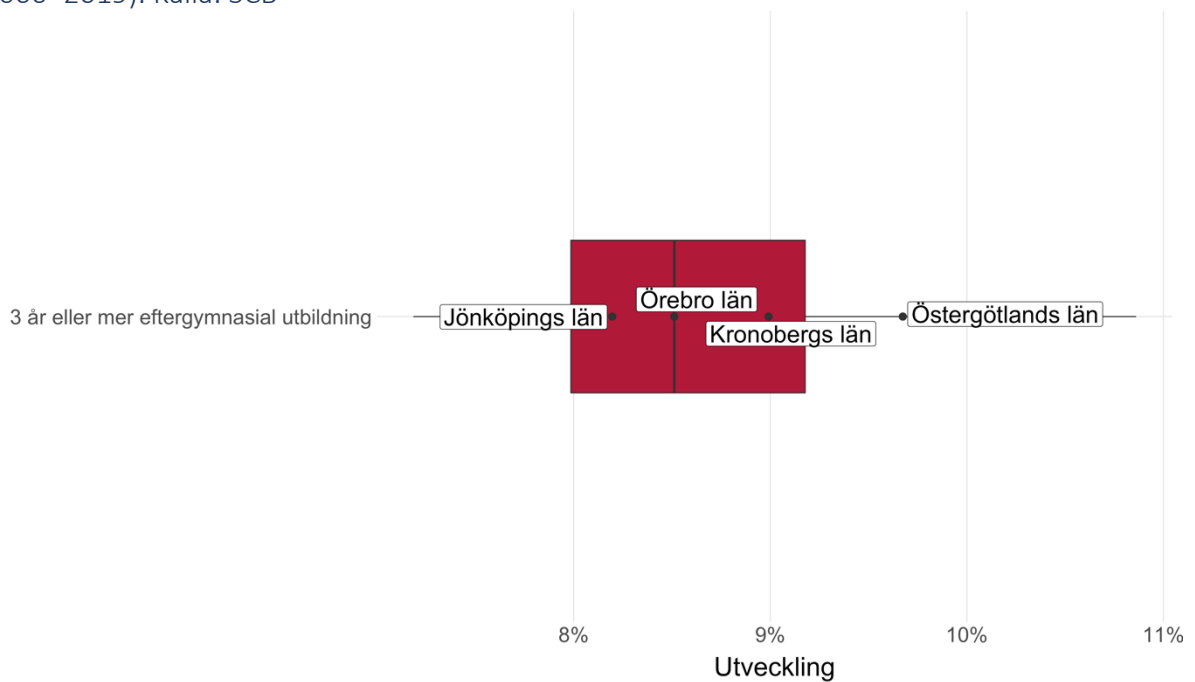
Skript 40. Utveckling av andel personer utan eftergymnasial utbildning i Sverige (2000–2019).
Källa: SCB

Skript 41. Utveckling av andel personer med 1–3 år eftergymnasial utbildning i Sverige (2000–2019). Källa: SCB

Skript 42. Utveckling av andel personer med 3 år eller mer eftergymnasial utbildning i Sverige (2000–2019). Källa: SCB

3.3.3 Länets digitala spetskompetensutveckling

Om avsnittet

Statistiken beskriver Jönköpings Läns utveckling av digital spetskompetens jämfört med rikssnitt och jämförelse län. I denna jämförelseanalys använder vi därför klassificering av enskilda yrken som digitala och analoga. Av totalt 429 yrkeskategorier från standarden för svensk yrkesklassificering har 42 klassats som digitala, bland annat Mjukvaru- och systemutvecklare samt civilingenjörstrycken inom elektroteknik. Förekomsten av digitala yrken används som indikator på den digitala mognaden, där en låg eller hög förekomst av dessa digitala yrken indikerar att länet i jämförelse mot riket släpar efter, respektive leder den digitala spetskompetensutvecklingen.

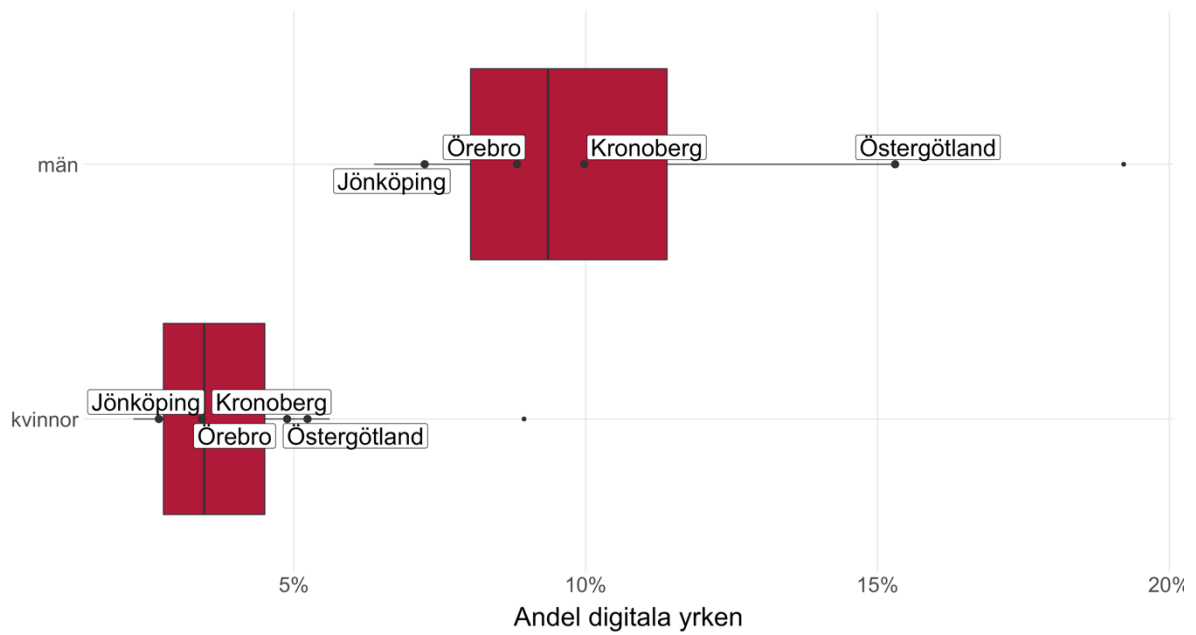
I detta avsnitt representeras befolkningens digitala spetskompetensutveckling av

- Andel digitala arbeten
- Antal patent per 10 000 invånare
- Antal akademiska publikationer inom teknik

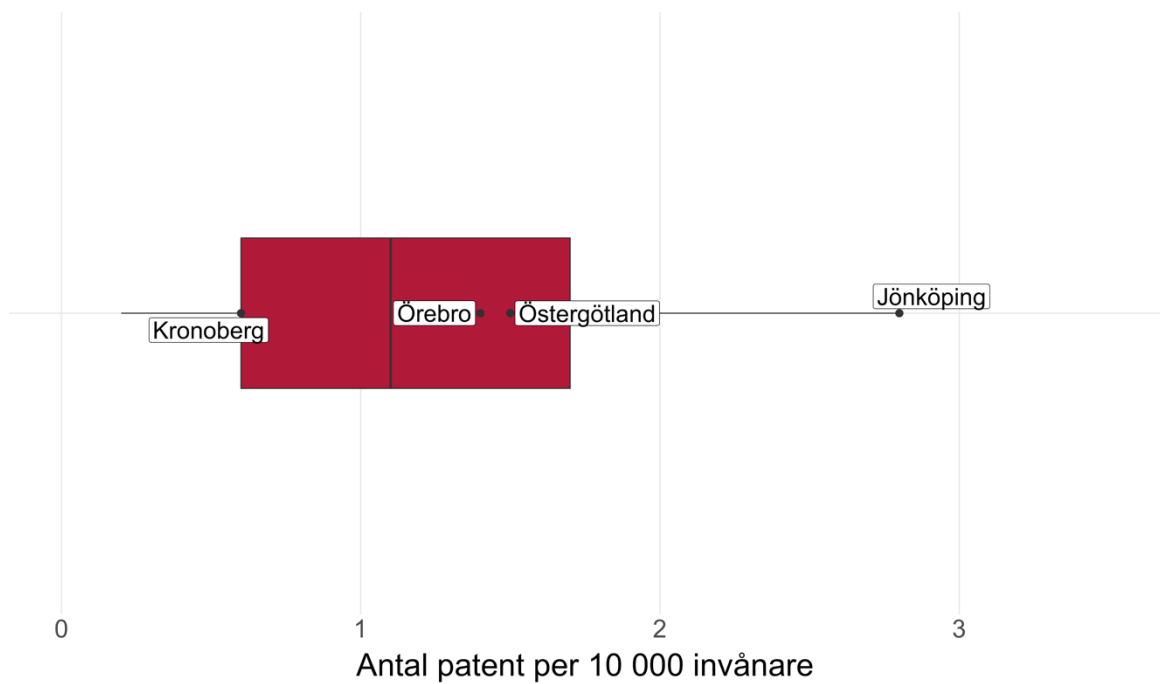
Observationer

- Jönköpings län har ca hälften så stor andel digitala yrken som riket i övrigt. Länet ligger efter alla jämförelse län för både kön. Andel digitala yrken per kön räknas genom att dela antalet personer som har ett digitalt yrke på totalt antal personer som arbetar, för respektive kön.
- Utifrån de workshops som genomförts tillsammans med representanter från regionen, kommunerna och näringslivet framträder en bild av att företagen i länet efterfrågar akademisk och digital kompetens, men samtidigt att företagen har svårt att nyttja kompetensen och att bedömningen är att viljan och/eller förmågan till digital transformation är relativt begränsad hos företagen i länet
- Patent för Jönköpings län ligger klart bättre än rikssnittet och en stor del av länets patent härrör från Husqvarna AB (70%)
- Jönköping University uppvisar en publikationstakt inom teknik för riket som ligger inom mittvärdena. Av högskolor (som generellt har lägre forskningsanslag än universiteten) ligger Jönköping University i topp i publikationstakt för teknik inom riket.

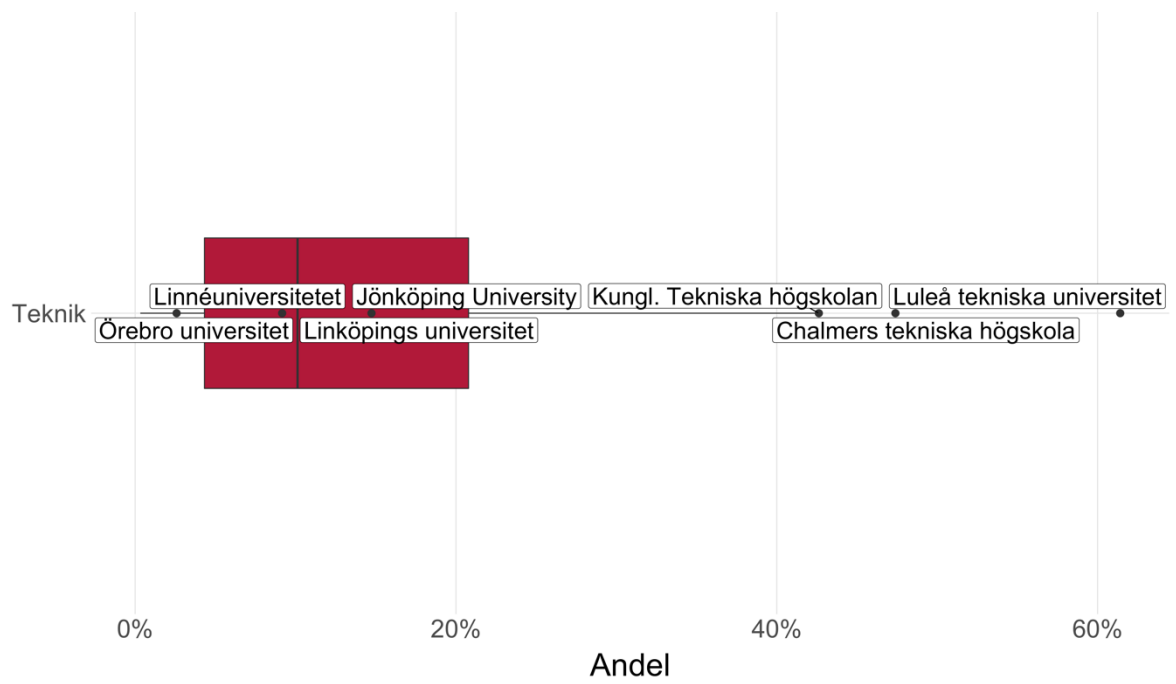
Skript 43. Andel digitala yrken per kön jämfört med jämförelselänen (2020). Källa: SCB, Bintess

Skript 44. Antal patent per 10 000 invånare med jämförelselänen (2020). Källa: SCB

Skript 45. Andel publikationer inom teknik (2020). Källa: Universitetskanslersämbetet

4 Framtidsspanade analys

4.1 Globala megatrender

Om avsnittet:

Vår omvärld och våra samhällen är under ständig utveckling och påverkas framför allt av stora globala trender, så kallade megatrender. Dessa trender är, enligt John Naisbitt^x som myntat begreppet, stora, transformativa processer med 'global räckvidd, brett omfång och som har en grundläggande dramatisk inverkan på vår framtid' och därigenom vårt sätt att leva. Megatrender utvecklar och förändrar över lång tid och påverkas inte i särskilt stor utsträckning av kortsiktiga händelser. Däremot kan pandemier och andra stora globala händelser, systemiska chocker, påverka takten av förändring vilket vi i högsta grad sett i samband med att världen drabbades av COVID-19.

Megatrender är stora drivkrafter till hur våra samhällen - och därigenom även våra regioner – utvecklas. Det är därför av stor vikt att förstå och förhålla sig till hur dessa trender sätter nya, eller radikalt ändrar, förutsättningar för befolkningen och näringslivets sätt att leva och agera^x.

Vi har tagit utgångspunkt i fyra megatrender som har en direkt påverkan på Region Jönköpings Läns utvecklingsstrategier och digitaliseringsarbete. Nedan beskrivs trenderna var och en på ett övergripande sätt, samt inkluderas en övergripande diskussion kring hur trenderna kan, direkt och indirekt, komma att påverka Jönköpings län i framtiden.

De fyra megatrender som identifierats, och nyckelfrågor att ta ställning till, är;

- *Ett förbättrat klimat* – Hur rustar man sig inför behoven och utmaningarna kring hållbarhet och klimatet;
- *En urbaniserad värld* – Hur tar man höjd för att allt fler flyttar in till städer, och att matcha efterfrågan på en hållbar och modern livsstil?
- *En globaliserad värld* – Hur balanserar man de enorma möjligheterna och risker när stater och samhällen gränslöst knyts samman över hela världen, med värdet av lokala lösningar vid ex handelsstopp p.ga. pandemier som COVID-19; och
- *En digitaliserad värld* – Hur utnyttjar man bäst denna megatrend vars utveckling accelererat i och med COVID-19, där digitaliseringsresan för mer eller mindre allt i samhället lagt i en högre växel.

4.1.1 Ett förbättrat klimat

Klimatförändringar är vår tids största utmaning. I takt med att jordens befolkning ökar exponentiellt, en högre global levnadsstandard och bättre ekonomiska möjligheter gör dagens konsumtionssamhälle ohållbart^{xi}. Den globala uppvärmningen kan komma att resultera i förödande konsekvenser på vårt globala ekosystem enligt en rapport från FN^{xii} och därigenom påverka den politiska och sociala utvecklingen negativt. Uppvärmningen kan utlösa migration från områden som blir för varma att bo i, kan förändra klimatet till längre och intensivare väderfenomen som hotar transporter, samhällens infrastruktur och kan förstöra stora ekonomiska värden. Genom att ställa om till ett hållbart samhälle kan vi bromsa in den globala uppvärmningen och möjliggöra att vår höga levnadsstandard i viss mån, men i ny form, kan bibehållas.

I takt med att förändringsviljan kring hållbara lösningar vuxit och kraven på ett mer hållbart samhälle och näringsliv ökat har utvecklingstakten inom hållbarhet växt sig allt starkare och

snabbare över åren, vilket Naturskyddsföreningen belyser i en rapport^{xiii}. Förändringsviljan skapar förutsättningar för en ökad teknisk innovationstakt som skapar hållbara lösningar för vårt samhälle och klimat.

Vi ser ett allt större engagemang bland såväl medborgare som företag, där t.ex., solceller installeras i privatbostäder och kontorshus i allt högre utsträckning enligt statistik från Energimyndigheten^{xiv}, även om Sverige ligger långt efter t.ex. Tyskland och Danmark. Det är en högre efterfrågan på hållbart sparande i form av aktier och fonder i företag som satsar på exempelvis förnybar energi, rent vatten, miljösmarta bilar och digitala lösningar som bidrar till lägre klimatpåverkan^{xv}. Fler och fler företag skapar affärsmodeller med utgångspunkt i delningsekonomi och vi får en mer medveten konsumtion och värdesätter närproducerat i allt större utsträckning.

För att skapa ett attraktivt och hållbart län som möter klimatutmaningarna behöver en omställning i samhället ske. Exempelvis, genom att ställa om och skapa förutsättningar för ett hållbart skifte inom transport- och fordonsindustrin genom att bygga ut fler laddningsstationer och uppmuntra smarta lösningar inom mikromobilitet (ex elsparkcyklar). Genom detta kan både en positiv klimatpåverkan uppnås samt även en förbättrad livskvalitet för medborgarna via renare luft i länet och mindre köer i trafiken.

I takt med att befolkningen ställer högre krav på klimatsmarta varor och tjänster och därigenom en förväntan på att företag i samtliga branscher ska ställa om till mer hållbara lösningar så kommer nya typer av affärsmodeller, prioriteringar och tjänster krävas. Tillgången på kapital tros framöver bero på hur väl företagen presterar inom hållbarhet och nya regelverk som främjar hållbara investeringar och därigenom en snabbare omställning är ett troligt scenario framöver. Flera studier har även visat på att företag som satsar mer på hållbarhet jämfört med konkurrenter även finansiellt presterar bättre^{xvi} och dessa investeringar antas öka markant framöver. Fler företag kommer öronmärka en andel av vinsten till just hållbarhetsaspekten och därigenom behövs en högre andel arbeten med fokus på detta område. Exempel på yrken som i högre utsträckning kommer efterfrågas kan vara hållbarhetsstrateger och samordnare, controllers som explicit följer upp företagets hållbara investeringar och företagets klimatpåverkan, yrken relaterade till vidareutbildning inom hållbarhet, miljökonsulter, utredare och även forskare för att hjälpa företag ställa om.

Framöver kommer vi mest troligt se hållbarhetschefen som en naturlig och självklar roll i en ledningsgrupp snarare än något som bakas in i andra ansvarsområden, kanske kan detta rent av bli lagstadgat. Det är även troligt att regelverket kommer ändras så att även mindre företag tvingas lämna hållbarhetsrapporter vilket kommer öka efterfrågan på den typ av kompetens med. Samtidig kommer begreppet hållbarhet utvecklas i takt med att vi ökar vår kunskap kring hur olika beteenden, produktionsätt och processer relaterat till konsumtion påverkar hållbarhet och miljön. Det betyder också att arbetet med hållbarhet kommer vara en ständigt pågående process.

Även den så kallade cirkulära ekonomin som är en del i hållbarhetsarbetet kommer påverka arbetsmarknaden, nya jobb kommer skapas inom dels insamling, sortering och återvinning, men också inom produktutveckling- t.ex. innovationer kring att återanvända återvunna material, men också reparationer och även uthyrning samt logistiklösningar som stödja en koncentration av dessa verksamheter för att skapa skalfördelar inom detta område.

För att ta tillvara på den växande förändringsviljan kopplat till klimat- och hållbarhetsfrågor, samt länets företagsanda, bör styrmedel för ökat grönt företagande och innovationer stå i fortsatt fokus. Att se över kommande energilösningar och ställa om till en grön framtid är även det något som tros kunna gynna länet. Detta inte bara ekonomiskt (på sikt) utan även för att öka attraktiviteten att flytta till länet. Då unga vuxna idag värdesätter klimat- och hållbarhetsfrågor högt enligt en undersökning från Sifo^{xvii} kan regionen föregå med fortsatt gott exempel och öka anledningarna till att unga vuxna stannar kvar, återvänder eller flyttar till länet i framtiden. Att lägga ett större fokus på utbildningar och forskning kopplat till hållbarhet tros även kunna locka unga vuxna att studera i länet samtidigt som denna kompetens i högre utsträckning kommer efterfrågas på arbetsmarknaden.

Utöver det kan Jönköpings län agera på de indirekta effekterna av klimatförändringarna. Den förväntade ökningen av störningar i transportkedjor pga. extremväder eller annat (Corona) kommer t.ex. med all sannolikhet öka behovet att antingen flytta produktion av kritiska input komponenter närmare produktionsorten alternativt ökar behovet av en större lagerhållning nära produktionsenheten. Det kommer troligen också göra att koncentrationen av vissa komponenter inte koncentreras till en endaste produktionsplats i världen. Detta innebär en positiv möjlighet för arbeten relaterade till produktion och lagerhållning i Jönköpings Län där fler arbetstillfällen kan komma att flyttas närmare de tillverkande företagen i länet som tidigare flyttat ut delar av produktionen.

4.1.2 En urbaniserad värld

2007 var året då skiftet från att majoriteten av världens befolkning levde på landsbygden till att fler nu bor och lever i städer och storstadsregioner. Urbaniseringens framfart har inte undgått någon och enligt FN:s urbaniseringsprognos^{xviii} uppskattas att år 2050 kommer 68% av jordens befolkning att bo i städer. Människor vill vara nära varandra och städer med dess mångfald skapar förutsättningar för möten, en högre innovationstakt, lärande och därmed i regel en högre tillväxt.

Mycket tyder på att urbaniseringen kan komma att ske i en annan form än man tidigare trott, och tesen att världen endast kommer bestå av megastäder har fått sig en törn enligt Kjell A Nordström och Per Schlingmann, som skrivit boken *Corona Express*^{xix}. I samband med att pandemin blev ett faktum och många rekommenderades att arbeta hemifrån i största möjliga mån, blev distansarbete och självisolering det nya normala. Möjliggörandet för den stora massan att arbeta på distans, via digitala lösningar, innebar ett ordentligt kliv framåt för både arbetsgivare och arbetstagare att uppskatta fördelarna med distansarbete. För arbetsgivare innebär detta en möjlighet att ex rekrytera kompetens globalt. Likaså för arbetstagare ges en möjlighet att bosätta sig utanför storstäderna, trots att arbetsgivarens fysiska kontor inte ligger där, då hybridlösningar (delar av veckan arbetas på distans) tros bli det nya normala där det är möjligt utifrån arbetsuppgifterna.

Hypotesen förblir dock att storstadsregionerna når fortsatt god tillväxt och stadens roll som progressiv tillväxtmotor är fortsatt stark enligt Nordström och Schlingmann^{xx}. Vad som däremot ser ut att förändras är stadskärnans roll, där shoppinggallerior och stora kontor kan bli mindre framträdande samtidigt som mötesplatser, boende och upplevelser spelar en allt större roll. En annan spaning är att i samband med automatisering och ny kompakt teknik kan vi se en

decentralisering och omlokalisering av produktionslinor som placeras allt närmare våra städer, där två exempel är Siemens³ och Synsam⁴.

Som även nämns i stycket ovan kan förflyttning av produktionen skapa goda möjligheter för fler arbetstillfällen inom produktion och tillverkning i länet om fler producerande företag som tidigare valt att flytta ut produktionen följer med i trenden. Länet skulle även kunna ge företag med bakgrund i andra städer/regioner möjligheter att placera produktionsenheter och fabriker i länet för att stärka arbetstillfällen. Ett exempel på detta är Northvolts batterifabrik som är placerad utanför Skellefteås stadskärna och som bara genom fabriken kommer skapa 3 000 nya arbetstillfällen^{xxi}. Framtidens fabriker kommer ha fortsatt fokus på hållbara investeringar och smarta digitala lösningar vilket kommer kräva en omställning av traditionella produktions- och industriyrken. En andel av arbetskraften för denna typ av arbetstillfällen kommer antagligen kräva internationell kompetens då det är helt nya tekniker som används. Däremot antas en stor andel kunna läras upp och med ett stort teknikutintresse kan rätt kompetens hittas lokalt.

En stor fördel i samband med framtidens jobb inom produktion- och fabriksarbete antas vara att ha en bakgrund från process- och kemiska industrin, pappers- och tryckindustrin, samt arbeten som innefattar kontrollrum och styrning av produktionsmaskiner med kunskap att reparera fel. Framtidens fabriker kan antas framstå mer som laboratorium snarare än ett industrigolv enligt artikeln från Arbetsförmedlingen. Vilket även kommer kräva en större andel ingenjörer och individer med teknisk bakgrund. Utformningen kommer med all sannolikhet även medföra höga krav på säkerhet och stabil energiförsörjning.

Trenderna inom urbanisering kan komma att ställa allt högre krav på länen att vara rustat inför medborgarnas framtida krav kopplat till mötesplatser, boende, upplevelser och transporter. Nyckeln till att framgångsrikt nyttja urbaniseringstrenden för regionen ligger i att få åtminstone Jönköping till regionens tillväxtmotor och skapa en attraktivitet som kan mäta sig med storstadsregionerna i Sverige och Norden. En fråga som regionen t.ex. behöver diskutera i framtiden, kopplat till urbanisering, är placeringen av E4:an som i dagsläget skär rakt igenom Jönköping och ligger delvis längst med Vätterns strand för att möjliggöra en tillväxt och nyttja trenden av urbanisering. Attraktiva bostäder skulle kunna placeras där och stadens koppling till rekreationsområden skulle kunna stärkas väsentlig.

Att skapa en god möteskultur, gärna över generationer och erfarenheter, med livslångt lärande i centrum kan generera ett än mer innovationsrikt samhälle som attraherar en ännu högre grad av företagande och entreprenörskap. Att studera, inspirera och lära från företagandet i Habo, Vaggeryd, Vetlanda och Gnosjö, där mer än hälften av företagen är mycket snabbväxande eller snabbväxande, kan ge god effekt på företagandet i övriga kommuner.

Att finna en bra balans mellan landsbygd och stadskärnor tros också vara viktigt för länet med såväl stadskärnor som stora landsbygder. Här behövs rätt infrastruktur för att skapa *Sveriges mest urbaniserade landsbygd*, som erbjuder tillgänglighet och närhet till stadskärnor för att skapa alternativa bostadsmöjligheter i länet, som inte saknar service och bekvämligheter utifrån individens perspektiv som finna till hands i den urbana miljön.

---

³ Siemens har byggt en helt automatiserad produktionsanläggning ett par timmar från huvudkontoret i München

⁴ Synsam har för avsikt att flytta produktion från Asien till Sverige och planerar etablering i Östersund

4.1.3 En globaliserad värld

Globalisering innebär att stater och samhällen i allt högre grad flätas samman över hela världen och med det blir mer beroende av varandra. Med en global marknad med gemensamt utbud av varor, tjänster och produkter, gemensam arbetskraft och investeringar ökar beroendet mellan länder. Genom den senaste tidens utveckling och tack vare ny teknik har vi tillgång till all världens kunskap och människans naturliga nyfikenhet gör att utveckling av nya produkter och idéer sker i allt snabbare takt. Genom globalisering och det globala knytkalet, där länder bidrar med sina kunskaper och tjänster, har nästan två miljarder människor på bara några decennier tagit sig från extrem fattigdom och svält enligt Nordström och Schlingmann^{xxii}. Globaliseringen har skapat en ny gigantisk "lägre medelklass" världen över. Som en motkraft till detta kan man se att ny teknik och automatisering till viss del dämpar de positiva effekterna av globaliseringen. Automatisering med nya processer, logistikkedjor och robotisering leder till att färre "blue collar jobs" (arbetskraft till låga löner) behövs, då behovet av mänsklig arbetskraft i vissa sektorer relativt till det producerade värdet minskar, vilket är något som Florian Englmaier och Oliver Falck belyser i en rapport^{xxiii}. Vi måste idag se livslångt lärande som regel för att anpassa oss till den tydligt ökade förändringstakten på våra arbetsplatser och våra liv. Våra utbildningssystem och vår traditionella idé om ett obrutet arbetsliv efter utbildningen fram till pensionen, där vidareutbildning inte får så mycket utrymme, är dock inte anpassad till detta än. Här skulle Jönköpings län kunna bli en föregångare.

I takt med händelser som: Brexit, handelshinder mellan USA och Kina, samt senast med COVID-19 har utvecklingen av globaliseringen eventuellt stannat av något. Många företag har fått erfara en skörhet kopplat till händelser i omvärlden. Detta tros kunna orsaka ett lägre risktagande hos stora företag och en ökad grad av gig ekonomi, där företag minskar antalet anställda och anlitar allt fler frilansare. Man kommer troligen också höra mer av uttrycket '*de globalisering*', vilket innebär en något minskad internationell handel och långväga resande i favör för en ökning av dessa regionalt, menar Nordström och Schlingmann^{xxiv}. Länder kommer tvingas vara lite mer försiktiga kring att bli allt för beroende av andra länder, och därigenom ha en något mer närodlat ekonomi och buffert lokalt. Närodlade- och hemmaproducerade varor kan gynnas av att vår konsumtion blir alltmer medveten, och därigenom värdesätts lokala alternativ högre. Men vår nyfikenhet och vilja att samarbeta är fortsatt större än de negativa effekterna av ovan händelser vilket tros trots detta fortsätta driva globaliseringen.

Baserat på ovan nämnda trender, och hot, inom globalisering, bör regionen ta hänsyn till länets möjligheter kopplat till ett mer närodlad och närproducerat samhälle vilket antas öka andelen yrken inom denna bransch (exempelvis livsmedelproduktion, bio-odling, växthusodling, lagring och skonsam konservering av livsmedel). Detta kan komma att generera både arbetstillfällen och en god tillväxt i länet om rätt förutsättningar för företagen ges. Detta kan skapas genom att t.ex. de kommunala och regionala inköpen i länet görs med detta fokus i tydligt högre grad än idag.

Samtidigt som den globala marknaden erbjuder möjligheter till nyttjande av spetskompetens, med hög specialiseringsgrad inom tex. automatiserad produktion och förnybar energi, som saknas i länet kvarstår hotet om att unga och välutbildade i länet ser större möjligheter på annan ort och därmed flyttar ut. Här kan en mappning göras av drivare, identifiera vad det är som gör att människor stannar och flyttar till länet, och hur länet möter dessa. Genom detta kan man skapa fler möjligheter för att i större utsträckning attrahera människor att bosätta sig i länet. En annan mappning som är viktig att göra är att kartlägga vilken typ av kompetens som

företagen i länet söker framöver och skapa strategier för att kunna attrahera individer med rätt kompetens och bakgrund.

Genom att möjliggöra praktikplatser och utbildningsmöjligheter kan en ökad förankring av unga, drivna och rörliga individer uppnås som motverkar utflyttning av talang. På så sätt kan man tillvarata på den kompetens som finns i länet både kort- och långsiktig och öka länets attraktivitet för annan talang och kapital.

En annan viktig fråga som tros vara av stor vikt för länets tillväxt är integrationsstrategin och att i den bibehålla det höga drivet till att arbeta som känneteckna länet och som kommer att spela en betydande roll i framtiden för att bibehålla en hög sysselsättningsgrad.

4.1.4 En digitaliserad värld

Teknisk utveckling är den drivkraft som starkast driver förändringstakten i vårt samhälle och både den individuella och arbetets värld transformeras som en följd av alla nya möjligheter. Digitalisering transformerar och möjliggör enorm utveckling av samhällets viktigaste delar så som: hållbarhet, välfärd och jämlikhet. Samtliga branscher ser en ökad grad av digitalisering. Det digitala möjliggör för nya typer av förhållningssätt kopplat till arbete där högre grad av individuella lösningar sker med större eget ansvar samtidigt som bredare samarbeten är möjliga. En ökad digitalisering och därigenom automatisering kommer inte ersätta all mänsklig arbetskraft, däremot driver den förändring inom olika yrken och kommer ersätta vissa delar. Det är därför av stor vikt att förstå och kunna tillämpa teknik inom samtliga branscher för att vara konkurrenskraftig och proaktiv i rotation av arbetskraft och kompetensutveckling, vilket är något som Kerstin Eriksson och John Andersson beskriver i en rapport publicerad av Arbetsförmedlingen^{xxv}.

På endast några fåtal månader, i samband med pandemin, har vi tagit oss framåt i tiden till vad som spåddes skulle ske om flertalet år med dagliga videokonferenser för åtminstone alla med delar av arbetet bakom ett skrivbord samt distansarbete för personer inom yrken som mer eller mindre aldrig tidigare arbetat på distans, och digitala plattformar som haft en exponentiell tillväxt under 2020. Man har fått vänja sig vid distansundervisning, och att handla på nätet har blivit en naturlig del av vår vardag. Även de flesta äldre i samhället har tvingats ändra sitt beteende markant och anammat ny teknologi och digitala lösningar^{xxvi} och där ofta upptakt nya möjligheter. Omställningen i hur man shoppar, umgås och arbetar ställer höga krav på regionernas service, infrastruktur och lösningar, samtidigt som det skapar arbetsmöjligheter. Exempelvis inom kulturen ser man utmaningar då man fått ställa om till digitala events där betalningsviljan är låg, samtidigt som man kan nå ut till en större publik.

För Jönköpings Län innebär den ökade digitalisering att rätt förutsättningar för hela länet måste ges och ett välutvecklat höghastighets bredband och mobilnätverk, t.ex. 5g mer eller mindre samtidig som Stockholm, är en grundpelare till fortsatt utveckling i linje med andra områden, även på landsbygd. Att attrahera rätt kompetens kommer vara en viktig komponent för ökad konkurrenskraft på den digitala och globala marknaden, vilket är helt avgörande för fortsatt snabbt tillväxt i företagen inom Data, IT och Telekommunikation i länet. De många företag som är svagt växande i länet kan också behöva en vitamininjektion i form av ny digital kompetens för att möjliggöra en bättre tillväxt. Regionen måste inte bara se över dess tillgången på digital kompetens utan även andelen digitala yrken som i dagsläget ligger markant under snittet för riket, vilket kan försvåra möjligheterna att locka kompetenta resurser i framtiden. Attraktivitet som boendeort och som arbetsplats konvergera ur individens perspektiv. Här är samverkan mellan länets kommuner och näringsliv därför avgörande för framgång.

Teknik är i grunden tillämpad kunskap och därigenom blir teknisk utbildning från en tidig ålder kritisk, och så även rätt typer av vidareutbildning genom livet. Kompetenser behöver ställa om i takt med att utveckling och tekniska skiften sker i allt snabbare takt och styrmetoder och medel för att driva utvecklingen av länet i önskad riktning kommer därmed bli viktigt. Detta är något som regeringen i samband med nya LAS även fokuserar mycket på där relativt stora studiestöd kan betalas ut i samband med vidareutbildning för omställning av arbetsförmågor^{xxvii}. Att förstå omvärlden och dess trender ger en bra grund till länets valda strategier.

Ett agilt förhållningssätt och samverkan mellan alla intressenter i Jönköpings län är en förutsättning för framgång, då förändringshastigheten öka och tekniska skiften som påverkar vårt sätt att leva och sker allt oftare och talang och kapital rör sig snabbt ditt möjligheterna finns.

4.2 Jönköpings län avsikt och aktuella läge

Om avsnittet:

Framtidsspaningen kring hur Jönköpings län och länets näringsliv kommer att stå sig i framtiden tar avstamp i region Jönköpings läns avsikt och ambitioner, och syntes av regionens aktuella styrkor, svagheter, utmaningar och möjligheter. Beskrivningen av regionens avsikt och ambitioner är hämtad från Jönköpings läns regionala utvecklingsstrategi (RUS) och SWOT-analysen är baserad på observationer och slutsatser från kapitel två och tre samt de två workshops som behandlade framtidens näringsliv och framtidens kompetens.

4.2.1 Avsikt & ambitioner

Jönköpings läns regionala utvecklingsstrategi (RUS) vägleder länets arbete fram till och med 2035. Åtaganden som denna vision innebär, skall leda till att Jönköpings län år 2035 är Sveriges mest hållbara, attraktiva och tillgängliga län, där alla människor trivs, utvecklas och mår bra.

Den regionala utvecklingsstrategin tar även ansats i de 17 globala målen för en hållbar utveckling i Agenda 2030. Dessa syftar till fyra övergripande saker - att avskaffa extrem fattigdom, att minska ojämlikheter och orättvisor i världen, att främja fred och rättvisa, samt att lösa klimatkrisen. De globala målen är integrerade i den regionala utvecklingsstrategins sex övergripande mål och dess delstrategier. Dessa sex övergripande mål syftar sammantaget till att stärka länet för framtiden samt att positionera länet på den nationella och internationella kartan.

En hållbar region – delstrategier

1. Säkerställa ett miljömässigt hållbart län som minskar belastningen på miljö, klimat och förbrukningen av jordens resurser.
2. Säkerställa att länet står väl rustat och är motståndskraftigt inför kommande klimatförändringar med mer extremväder.
3. Skapa en hållbar social utveckling för människor och företag.
4. Skapa en hållbar ekonomisk tillväxt i näringsliv och samhälle.
5. Säkerställa en jämställd regional tillväxt och jämlika förutsättningar i samhället.
6. Skapa förutsättningar för individuellt och kollektivt ansvarstagande och lärande för en hållbar konsumtion.
7. Säkerställa en ökad hållbar produktion av livsmedel och en god vattenkvalitet i hela länet.
8. Skapa förutsättningar för en god hälsa och hög livskvalitet i hela länet.
9. Säkerställa invånarnas tillgång till god vård i hela länet där hälso- och sjukvården är en viktig tillväxtfaktor och de tre akutsjukhusen har stor betydelse för länets attraktivitet och arbetsmarknad.
10. Säkerställa god samverkan som ger förutsättningar att nå målet: 2035 är Jönköpings län hållbart.

En attraktiv region – delstrategier

1. Attrahera, behålla och utveckla människor, företag och kapital.
2. Stärka trygghet och tillit i samhället.
3. Skapa meningsfulla och inkluderande mötesplatser som främjar hälsa, kreativitet och integration i samverkan med civilsamhället.
4. Se möjligheter i förändring och stimulera organisationers förändringskraft.
5. Skapa en öppen, inkluderande, jämställd och barnvänlig livsmiljö.
6. Utveckla ett attraktivt kultur- och fritidsutbud som präglas av mångfald.

7. Utveckla attraktiva besöksmål i både stad och landsbygd.
8. Driva en hållbar digital utveckling.
9. Skapa och upprätthålla en samverkansmodell med civilsamhället.

En tillgänglig region – delstrategier

1. Skapa attraktiva och hållbara bostäder och boendemiljöer för människor i alla livets skeenden i hela länet genom samverkan för hållbar, trygg och jämlik samhällsplanering över administrativa gränser.
2. Skapa en hållbar, attraktiv och innovativ samhälls- och landsbygdsutveckling genom stärkt samverkan i samhällsplaneringen.
3. Delta aktivt och drivande i arbetet för nya stambanor för höghastighetståg.
4. Stärka och rusta befintliga järnvägsförbindelser som kopplar samman länets kommuner med varandra, angränsande län och strategiska hamnar.
5. Säkerställa att kollektivtrafiken bidrar till en hållbar utveckling, arbetsmarknadsförstoring och länsinvånarnas resor till arbete, studier, fritidsaktiviteter och kultur.
6. Utveckla infrastrukturen i länet så att den möjliggör hållbara, säkra och tillgängliga resor, transporter, logistik och turism.
7. Tillgänglighetsanpassa samhällets alla delar för jämlika möjligheter att ta del av och bidra till utvecklingen.
8. Skapa hållbar digital utveckling i hela länet genom tillgång till höghastighetsuppkoppling.
9. Ta fram gemensamma strukturbilder för länets framtida infrastruktursystem.

En smart region – delstrategier

1. Förstärka näringslivets och det offentliga innovations- och förändringskraft.
2. Utveckla ett hållbart, diversifierat och kunskapsintensivt näringsliv i hela länet genom smart specialisering.
3. Bidra till framgångsrika små och medelstora företag med ett högt kunskaps- och teknologiinnehåll i produkter och produktion.
4. Inspirera till en arbetsmiljö i världsklass.
5. Säkerställa en hög sysselsättning.
6. Aktivt jobba för en hållbarhetsdriven näringslivsutveckling.
7. Säkerställa ett jämställt och jämlikt arbets- och näringsliv samt företagande i hela länet.
8. Bidra till en ökad digital mognad för en hållbar digitalisering och utveckling.
9. Samverka för näringslivsutveckling och kompetensförsörjning

En kompetent region – delstrategier

1. Stärka länets förmåga att attrahera, behålla och utveckla kompetenser.
2. Stärka den långsiktiga kompetensförsörjningen och matchningen för integration och hållbar tillväxt.
3. Höja den formella utbildningsnivån i länet.
4. Vidareutveckla högskolans betydelse för länets utveckling genom fler forsknings-, innovations- och utvecklingsmiljöer.
5. Säkerställa en integrerad arbetsmarknad och ett inkluderande arbetsliv.
6. Etablera jämlika möjligheter till utbildning och livslångt lärande i hela länet.
7. Förbättra förutsättningarna för länsinvånarna att kompetensutveckla och vidareutbilda sig under pågående anställning.

8. Etablera en välfungerande samverkan mellan regionen, kommunerna, övriga utbildningssamordnare och arbetsmarknadens parter.

En global region – delstrategier

1. Positionera länet på den internationella kartan.
2. Stödja företagens internationaliserings- och exportambitioner.
3. Utveckla länets förmåga och attraktivitet för att ta emot direktinvesteringar och nyetableringar.
4. Bidra till att utveckla EU och övriga världen i en mer hållbar riktning.
5. Utöka och utveckla kompetens- och arbetsmarknadsregionen.
6. Utveckla förmågan att dra nytta av de resurser som EU erbjuder.
7. Arbeta proaktivt med omvärldsanalys.
8. Samverka för samhandling inom internationalisering.

4.2.2 Aktuellt läge för Jönköpings län 2021

<p>Styrkor</p> <ul style="list-style-type: none"> • En positiv ekonomisk utveckling, i linje med riket och referenserna • Förnyelsekvoten av nya företag och konkursade företag är markant bättre i länet än referenserna och riket som helhet. Tröskeln till entreprenörskap förefaller vara låg i Jönköpings Län • Jämn befolkningsstruktur som borgar för en god försörjningskvot framgent • Hög förvärvsvillighet i befolkningen som bidrar till hög sysselsättning i alla åldrar • Förbättrad utbildningsnivå, där 1–3 år eftergymnasialutbildning är i kapp och på samma nivå som riket • God utveckling på hållbarhetskvoten där alla bidragit och borde vara en lokal stolthet⁵ 	<p>Svagheter</p> <ul style="list-style-type: none"> • Det saknas en eller flera profilbranscher som erbjuder både högre tillväxt och specialisering lokalt • Små företag lokalt⁶ är utsatta och uppvisar den minsta mängden tillväxt, vilket ligger i linje med riket och referenserna. • Andelen digitala yrken är markant eftersatt och nästan hälften mot riket. Fördelningen är också mer ojämlig med markant färre kvinnor än män • Lägre andel upplevd kompetensbrist hos lokala företagen, vilket kan indikera att företagen inte efterfrågar de kompetenser som är vedertaget svåra att attrahera
<p>Möjligheter</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jönköping University har etablerat sig inom ekonomi och samhälle och kan etablera sig inom teknikvetenskapen • Det finns flertalet branscher som växer snabbare lokalt än i riket och referenserna • Det finns flertalet branscher som högre specialiseringsgrad lokalt än i riket och referenserna • Husqvarna⁷, använder patent i en sådan omfattning att hela länet skiljer sig mot riket, vilket kan spridas till andra 	<p>Utmaningar</p> <ul style="list-style-type: none"> • Utflyttning av unga där endast en bråkdel återvänder • Inflyttning med lägre relevans i form av språksvårigheter, social isolering & utbildning • Koncentration av arbeten till tätorten Jönköping samt närliggande pendlingskommuner • De globala trenderna försämrar för länet och kräver åtgärder i närtid för att motivera attraktiva scenarion endast 15 år bort

⁵ Kan med fördel bli en "lokal snackis" för att fortsätta utveckling och få med segmentet privat konsumtion

⁶ Det föreligger inte längre evidens om ett framgångsrikt småföretagande i regionen, drivet av "Gnosjöandan"

⁷ Husqvarna stod för 70% av alla patentansökningar 2020

4.3 Scenarion för Jönköpings län 2035

Om avsnittet:

Framtidsscenarier är en metod för att göra framtidsanalyser. Inom ramen för detta arbete har tre framtidsscenarier för 2035 tagits fram för att belysa hur förutsättningar för näringslivet i Jönköpings län kan komma att utvecklas och förändras. Framtidsscenarierna har tagits fram av rapportförfattarna.

Morfologisk⁸ analys har använts för att bygga upp ansatserna för varje scenario, samt kompletterats med fundamental statistisk prediktionsteori för att estimeras påverkan på bruttoregionalprodukten utifrån de viktigaste drivarna till varje scenario. I tillägg till den ekonomiska prediktionen så har bruttoregionalprodukten kompletterats med en indikation på det mänskliga välmåendet som vi väljer att kalla socialt index. Det finns modeller inom denna disciplin, såsom Better Life Index, Social Progress Index och BRP+. I denna modellering så bedömer vi den relativa förändringen till 2035.

Scenarierna baseras på tre huvudfaktorer som används som estimeringsvariabler: produktivitet, sysselsättning, förädlingsvärde med utgångspunkt i profileringsmatrisen. Faktorerna kan anta olika tillstånd (värden) som bygger på befintlig kunskap, publicerade scenarier och prognoser.

---

⁸ Morfologisk analys har utvecklats för att analysera komplexa problem där orsakssamband mellan ingående faktorer inte behöver vara kända och där såväl kvantitativa som kvalitativa faktorer kan ingå.

Nedan ges en övergripande tabell av de tre scenarierna som tagits fram, och beskrivs ytterligare i följande tre avsnitt.

Scenario	Beskrivning	Drivare (morfologi)	Prediktion (estimat)
<p>Tangenten 2035</p> <p>Övergripande förklaring: Riket växer med index 113 medan länet växer med index 100</p>	<p>Ansats: - Ingen profilbransch - Digitalt eftersläp - Kompetensurholkning</p> <p>Övergripande förklaring: I linje med inre förändringstakt, där omvärldens förändring går allt fortare</p>	<p>Yttre: Förändringstakt i världen, allt högre.</p> <p>Inre: Produktivitet: Ner Sysselsätt.grad: Ner Förädlingsvärde: Ner</p>	<p>BRP: 194 Mdkr</p> <p>Tillväxttakt⁹: 2,1%</p> <p>Index tangent¹⁰: 100 Index riket¹¹: 113</p> <p>Socialt index¹²: Ner</p>
<p>Smart Tillverkning 2035</p> <p>Övergripande förklaring: Riket växer med index 113 medan länet växer med index 157</p>	<p>Ansats: - Tillverknings-industrin som profilbransch, se visuell bild nedan - Digital uppväxling</p> <p>Övergripande förklaring: Genombrott från inre förändringstakt, med större förändringstakt än omvärlden</p>	<p>Yttre: Förändringstakt i världen, allt högre</p> <p>Inre: Produktivitet: Upp Sysselsätt.grad: Neutral, (Lite ner) Förädlingsvärde: Upp</p>	<p>BRP: 220 Mdkr</p> <p>Tillväxttakt: 3,3%</p> <p>Index tangent: 157 Index riket: 113</p> <p>Socialt index: Neutral</p>
<p>Digitalt kluster 2035</p> <p>Övergripande förklaring: Riket växer med index 113 medan länet växer med index 168</p>	<p>Ansats: - Data & IT branschen som profilbransch, se visuell bild nedan - Digital uppväxling</p> <p>Övergripande förklaring: Genombrott från inre förändringstakt, med större förändringstakt än omvärlden</p>	<p>Yttre: Förändringstakt i världen, allt högre</p> <p>Inre: Produktivitet: Neutral Sysselsätt.grad: Upp Förädlingsvärde: Upp</p>	<p>BRP: 225 Mdkr</p> <p>Tillväxttakt: 3,5%</p> <p>Index tangent: 168 Index riket: 113</p> <p>Socialt index: Upp</p>

⁹ Tillväxttakt beskriver Jönköpings läns genomsnittliga årliga tillväxt (nominella priser)

¹⁰ Index tangent beskriver BRP index relativt scenario "tangenten 2035", dvs utveckling och trender sker i linje med nuläget.

¹¹ Index riket beskriver rikets BNP jämfört och indexerat mot scenario "tangenten 2035", dvs riket växer 13% mer än jämförelses scenariot "tangenten 2035". Rikets utveckling antas vara lika under prognosperioden för de tre scenarierna.

¹² Socialt index jämför utvecklingen av välmåendet hos befolkningen i Jönköpings län med nuläget 2021 som index 100.

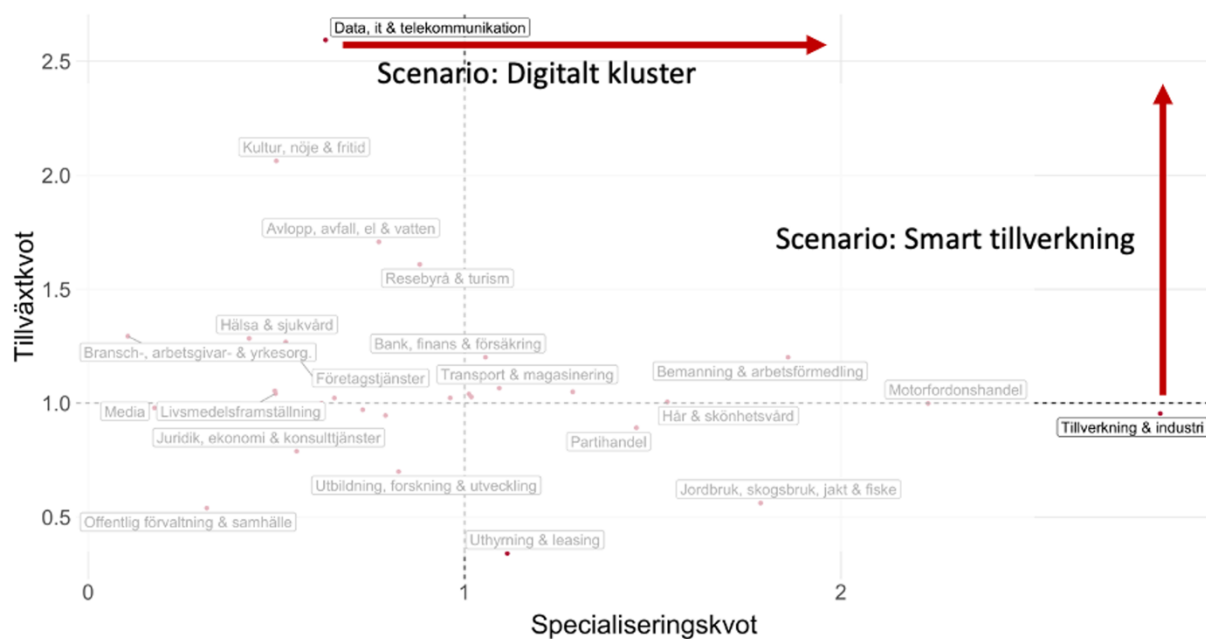

Illustration av förflyttningen mot profilbransch för branscherna Tillverkning & industri och Data, IT & telekommunikation som beskrivs i scenarierna: Smart tillverkning och Digitalt kluster.

4.3.1 Scenario "Tangenten 2035"

4.3.1.1 Ansats och utveckling "Tangenten 2035"

I "tangenten 2035" scenariot så utgår vi från aktuella trender och de officiella källornas prognos för länet. I "tangenten 2035" ta vi särskilt fasta på att länet är kvar i en situation som idag, utan en tydlig profilbransch, där unga flyttar ut och ersätts av en inflyttning med lägre kompetens och större sociala trösklar samt att den digitala kompetensen fortsätter att släpa efter. Scenariot ska ses som en utveckling där i princip alla faktorer fortsätter utvecklas som nu och blir därmed Scenariot som kan också kallas "detta händer om vi inte gör något annorlunda". Basen är SCB:s och Tillväxtverkets.

I detta scenario utgår vi från att den ökade kunskaps- och utbildningstrenden bibehålls med god tillväxt av upp till tre års eftergymnasial utbildning i länet. Trots detta, i en tid när digitaliseringen ökar kraftigt i samtliga branscher och där länets digitala kompetens samt den låga nivån av digitala arbeten kvarstår, har länet halkat efter i utvecklingen relativt riket vilket påverkar attraktiviteten av att bosätta sig och arbeta i länet. Detta gör att länet får fortsatt svårt att attrahera digital spetskompetens, med hög specialiseringsgrad inom data, teknik och material, samt förståelse för dess implikationer, möjligheter, tillämpningsområden och begränsningar. Det kan både vara spetskompetens inom teknik och forskning, men också inom affärsmodeller, entreprenörskap och finansiering.

Många unga med högre utbildningsnivå och driv söker sig bort från länet i likhet med de nivåer vi ser i dagsläget men med en tydlig risk till acceleration när gapet mot storstadsområdets upplevda attraktivitet öka. Antagandet i detta scenario är även att graden av integration inte förbättras och därmed kommer inte den ökade kunskaps- och utbildningstrenden i länet att kompensera för den låga digitala kompetensen och länets sysselsättning har en negativ trend.

Ovan i kombination med, att nuvarande kompetenser i länet inte har förutsättningar eller möjlighet att ställa om till de snabba skiftena som sker inom tillverkningsindustrin, med en högre grad av digitala arbeten, leder till en stillastående produktivitet och sysselsättningsgrad i länet, som förstärks av att pensionsåldern stiger till minst 68 år under perioden. De många företagen inom kategorin svagt växande företag, som tidigare urskilde sig från jämförelselänen, skiftar i stället till nedåtgående då brist på kompetens försvårar tillväxt. Allt fler företag halkar efter i utvecklingen och tappar konkurrenskraft och en ond spiral skapas, då företag inte kuggat i digitaliseringstrenden och heller inte efterfrågar digital kompetens i den utsträckning som skulle behövas för en omställning av branschen. Detta också för att närliggande exempel för en lyckat digital omställning saknas. Matchningsproblematik uppstår då framtida digitala behov i mer utvecklade företag och kompetensen i länet inte finns. Huskvarna som är ett av länets viktigaste företag, men också en internationell koncern, möter, liksom andra företag, problem att rekrytera till viktiga nyckelroller och flyttar därför delar av produktionen, framför allt forsknings- och utvecklingsdelen, till platser med högre digital mognadsgrad där rekrytering underlättas.

Trots att Jönköpings Län varit topp tre av samtliga län i Sverige^{xxviii} som har högsta andelen internationella företag står många företag i länet inför stora utmaningar kopplat till tillväxt då andra företag med starkare digitalt fokus tagit marknadsandelar. Att motivera och rekrytera dyr spetskompetens och attrahera talanger internationellt blir svårare i takt med att företagens tillväxt avtagit. Internationalisering av företag i länet blir mindre då brist på resurser, kostnader för internationalisering, lägre grad av kontakter och nätverk försvårar processen. Baserat på detta har konkurrenskraften och tillväxten sammantaget minskat. Några bolag kommer efter kraftsamling genom t.ex. konsolidering ändå att lyckas med fortsatt internationalisering och att hitta nödvändig kompetens för utveckling.

Stora infrastrukturprojekt som inkluderar länet, med höghastighetståg som kan skapa ett avtryck i BRP och öka attraktiviteten till länet, kräver en lång planerings- och genomförandehorisont. Att snabbtågen blir verklighet har i detta scenario inte hunnit ge några tydliga positiva resultat. Detta är dock en viktig del för varumärket och attraktiviteten långsiktig, men har under vald period ingen direkt effekt på BRP.

I takt med att länet erbjuder en låg andel nya digitala arbeten, relativt låg tillväxt bland länets företag och en lägre sysselsättningsgrad finns risk för en "tipping point" under perioden, där länets entreprenöriella stolthet urvattnas och unga kulturbärare som flyttat ut, inte flyttar tillbaka. Varumärkesbygget kopplat till entreprenörskap och att sprida kunskap om länets hållbarhetsinitiativ¹³ och därigenom skapa ett väsentligt kraftigare varumärke, misslyckas vilket gör att befolkningsutvecklingen består enligt nuvarande trend. Länet har alltså inte kunnat ta tillvara på den rådande urbaniseringstrenden. Möjligheten till en högre grad av entreprenörskap och ett berikat företagsnätverk som dessutom kan attrahera kapital uteblir. Detta gör att de begränsande skattemedel som finns i länet främst används till den nödvändiga lagstadga kommunala servicen som regelmässig inte fokuserar på att skapa en attraktiv byggd för unga och drivna människor som ofta vill kombinera tradition och ett modernt liv, men saknar det moderna, urbana och attraktiviteten för boende och arbete i länet när de jämför med andra platser som är tillgängliga för dessa talanger.

---

¹³ Där länet har minskat sina CO₂ utsläpp markant de senaste åren, se skript 30, samt att Jönköpings län satsat mycket på solceller i en rapport från länsstyrelsen 2019 visar data på att Jönköpings län är det län som får mest stöd till solcellsanläggningar per invånare i hela landet

4.3.1.2 *Modellering "Tangenten 2035"*

Utan den digitala spetskompetensen bedöms förädlingsvärdet ligga kvar i absoluta termen, men gå ner i relativa termer. Sysselsättningsgraden går ner även om det dämpas av en större utpendling för arbete utomläns. Förändringstakten i omvärlden fortsätter att öka och följer den exponentiella kurvan likt processorkraft.

Jönköpings län beräknas nå 194 miljarder kronor i bruttoregionalprodukt 2035, som fallit markant mot jämförelse med en genomsnittlig årlig tillväxt på 2,1% under perioden (Sverige 2,4% tillväxt, båda i fasta priser bas 2020). Vidare så har den lokala kulturen urholkats med fallande huspriser, flykt av unga, en högre arbetslöshet, högt skattetryck och allt fler som bara passerar förbi Jönköping. Länet har inte lyckats att bygga ett attraktivt varumärke.

4.3.2 Scenario "Smart Tillverkning 2035"

4.3.2.1 *Ansats & utveckling Smart Tillverkning 2035*

I scenariot smart tillverkning utgår vi från att länet tagit fasta på potentialen inom tillverkningsindustrin som tydlig profilbransch och gjort kraftiga omtag vad gäller möjlighet till kompetensutveckling. Unga lockas att stanna kvar och flyttar in i länet större utsträckning men den digitala kompetensen fortsätter att vara relativt låg och i linje med riket i stort. Digital spetskompetens saknas dock i början av perioden och byggs inte hellre upp i någon större utsträckning under perioden.

Smarta lösningar i form av till exempel sensorer används i hög utsträckning, både i slutprodukt och i produktionsprocessen, och genomsyrar länets tillverkande företag. Genom digitala och smarta satsningarna inom tillverkningsindustrin har man lyckats skapa en profilbransch där produktiviteten ökat, och man uppnår också en högre precision och kvalitet i produktionen, vilket är viktigt i den tilltagande internationella konkurrensen. Detta gör att länets företag inom branschen ser en god tillväxt och genom den ökade kvaliteten kan ett högre pris för produkterna tas. Givet de nya satsningarna och den ledande rollen som länets företag strävar mot, lockas ny kompetens med digital och teknisk bakgrund till länet och de unga drivna ser utvecklingsmöjligheter och stannar kvar i större utsträckning.

Givet den ökade digitala kompetensbasen i företagen ges en bättre grund för vidareutbildning och kompetensutveckling, vilket har lett till att företag i större utsträckning lyckats ställa om personal efter nya uppkomna behov som de smarta lösningarna skapat. Vissa delar av produktionen har automatiserats och kräver inte ett lika stort manuellt arbete längre samtidigt som nya affärsområden skapats. Nya roller och kompetenser behövs främst i utvärdering av data från bolagets processer i syfte att förbättra både produkterna, tjänsterna och processerna relativt efterfrågan. Det kan t.ex. handla om att bygga program för kvalitetskontroller, optimering av beställningsrutiner mot kundernas ordersystem, bygga system för att samla och utvärderar data från IoT försedda produkter eller produktdelar. Baserat på denna information kan företag utveckla nya affärer och affärsmodeller och skapa övervakningssystem och kvalitetskontrollsystem med hög affärsnytta för slutkunden. Detta är bara några få konkreta exempel, om vi skrapar på ytan, av den kompetens som kommer behövas.

Genom att använda sensorer i produkter har företagen hittat nya intäktströmmar där eftermarknad och service fått en betydande roll och företagen har därigenom tagit ett större ägandeskap över hela värdekedjan. Genom uppkopplade icke-digitala produkter, möjliggörs även nya sätt att skapa kundvärde. Förtag kan i större utsträckning mäta hur produkter används, när service behöver göras och nyttja data för produktutveckling. Genom data kan

företagen även vara mer proaktiva i sin planering, förstå framtida behov och skapa attraktiva arbetsmöjligheter som kan locka digital spetskompetens till länet.

Den ökade tillväxten, genom ökad produktivitet, precision och kundvärde, har även skapat möjligheter till etablering utanför Sverige för flera företag och större företag har stärkt sina positioner på den internationella marknaden. Globala nätverk nyttjas och driver en högre kunskapsutveckling genom lärandet från andra och företagens globala närvaro lockar även ny arbetskraft. Detta i samband med den gröna våg som initierades under Covid-19 kan göra Jönköpings län till ett attraktivt alternativ till storstäderna om parallella satsningar från regionen och dess kommuner öka urbaniseringsgraden och attraktionsgraden för unga och välutbildade. Dessa satsningar måste då också synas i varumärket för länet.

Framfarten i den tillverkande industrin och det tillhörande klustret genom deras leverantörskedjor gör att andra företag i länet inspireras och vågar investera och satsa på nya digitala lösningar. Nätverk mellan branscher och företag har skapat en bas för lärande och kompetensrotation, och därmed drivs profilbranschens utveckling framåt.

Samtidigt är sysselsättningsgraden i länet neutral med en tendens till att sjunka något på grund av skifte i arbetsuppgifter och rationaliseringar snarare än en högre andel nya arbeten, vilket troligen kommer innebära en något större utpendling för arbete. Dock är framtidsutsikterna för arbetsmarknaden goda då flera branscher inspirerats av profilbranschens framfart. Integrationen i länet har en något positiv utveckling med hjälp av initiativ från företag i form av praktikplatser och utvecklingsprogram och länet förknippas med en stark kultur lokalt med stort entreprenörsfokus. Nästa generations företagare har tagit vid, men än har länet inte blivit någon internationell snackis som ett centrum för entreprenörskap och ett unikt system för (certifierat) livslångt lärande. I ett system för livslångt lärande, ser vi att människor i arbete ges möjlighet till en certifierad vidareutbildning för att anpassa sin kompetens både under och utanför arbetstid. En viktig pusselbit i detta är att lösa de ekonomiska effekterna för individen om det förekommer uppehåll i förvärvsarbete för vidareutbildning. Tanken kring ett stadigt kompetenslyft stöds också av den senaste överenskommelsen kring LAS mellan arbetsgivarna och facken som regeringen beslutade att gå vidare med i juni 2021. Anledningen till att certifieringen anses viktig är för att utbildningen därmed blir allmän erkänt på arbetsmarknaden.

Länets varumärke har dock stärkts något under perioden inte bara genom det stolta entreprenörsanda som finns utan även genom att lyfta upp de hållbarhetsinitiativ man framgångsrikt arbetat med.

Skattetrycket bibehålls på nuvarande nivå och något mer än den lagstadgade servicen kan göras i liten skala. Tillväxten inom smart tillverkning leder främst till högre löner för de befintliga anställda inom branschen samt högre vinstmarginaler för de företag som lyckas ställa om till smart tillverkning. Däremot leder detta scenario inte till någon väsentlig ökning av antal arbetstillfällen utöver tangenten scenariot, vilket innebär att fördelningen av välståndet initialt är fokuserat snävt kring tillverkningsindustrin för att sedan spilla över till övriga sektorer i näringslivet och den privata konsumtionen.

4.3.2.2 *Modellering Smart Tillverkning 2035*

Med tillverkningsindustrin som profilbransch i länet (vi använder begreppet bredd för alla bolag inom tillverkningsindustrin) och nya smarta lösningar bedöms produktivitet öka i både absoluta och relativa termer. Sysselsättningsgraden är neutral eller svagt fallande drivet av att fler mellan 65-69 år stannar kvar i arbetslivet till följd av ändringar i pensionsregelverket och LAS. Förädlingsvärdet fortsätter att öka baserat på en digitalisering av tillverkningsindustrin och har möjlighet att följa den exponentiella kurvan likt processorkraft genom insats av robotisering och AI.

Jönköpings län beräknas nå 220 mdr i bruttoregionalprodukt 2035, vilket är signifikant bättre än "Tangenten" scenario, index 157. Vidare så bibehålls den lokala entreprenöriella kulturen och sysselsättningen har stabiliserats på hög nivå med viss nedåtgående tendens. Länets tillverkande företag använder digitala lösningar i a fler och fler av sina processer och i större utsträckning och inspirerar andra företag i länet att följa efter.

4.3.3 Scenario "Digitalt kluster 2035"

4.3.3.1 Ansats & utveckling Digitalt kluster 2035

I scenariot digitalt kluster utgår vi från att företagen inom Data, IT och Telekommunikation utvecklats sin specialiseringsgrad och växer snabbt till en industri med nya intäktmodeller och därmed lyckas utvecklas till en profilbransch¹⁴. Företagen inom Data, IT och Telekommunikation, som antas ha en hög andel konsultverksamhet, har fokuserat på att finna lösningar inom digitalt kluster med skalbara produkter och tjänster som komplement till befintliga affärsmodeller och därigenom utvecklas och attraheras ett brett digitalt kluster inom exempelvis solenergi, sensorutveckling & tillverkning, halvledarutveckling & tillverkning, bio Tech utveckling & tillverkning. Genom detta växer nya arbetstillfällen snabbt fram i länet, vilket bidrar till mindre utpendling och ökad inpendling. De nya arbetstillfällena antas uppstå inom exempelvis fabrikskonstruktion, forskning och utveckling, logistik, service och underhåll, projektledning, förändringsledning, kvalitet och mätning.

För många av de arbetsföra med en bakgrund inom industrin kan kompetensutveckling och ett skifte till den mer digitala och uppkopplade industrin ske. Skiftet möjliggörs genom att befintlig kunskap kan tillämpas i viss utsträckning samtidigt som utbildning och digitala mentorskapsprogram hos de satsande företagen lanseras. Företagen har alltså i detta scenario tagit tillvara på befintlig digital kunskap, nyttjat länets starka entreprenöriella mentalitet och lyckats attrahera rätt spetskompetens utifrån för att berika innovation och utveckling.

Genom att komplettera konsultverksamheten, som i grunden säljer endast arbetade timmar, med digitala produkter och tjänster, begränsas inte företagen längre till arbetade timmar som tillväxt drivare och kan genom att öka kapitalintensitet och innovationstakt uppnå en högre tillväxt och därmed även utöka antalet anställda. Den positiva utvecklingen av företagets tillväxt i kombination med effekterna av globaliseringen har bidragit till att en högre andel av företagen etablerat sig internationellt. Den internationella närvaron hos flertalet lokala företag har gjort Jönköpings län till en mer erkänd plats att arbeta på än tidigare. Detta bidrar till att fler arbetsmöjligheter med internationell koppling uppstår vilket lockat fler unga till länet. Länets framgångsrika varumärkesarbete har tagit med detta för att skapa uppmärksamhet och attraktivitet.

Den positiva trenden inom utbildning, som i detta scenario tros stiga ännu mer, och de arbetsmöjligheter som skapas i takt med företagets tillväxt gör att fler välutbildade studenter stannar i länet. Företagen fördjupar sitt samarbete med Jönköping University ytterligare, vilket gör att fler studenter fått upp ögonen för vilka karriärmöjligheter som finns. Högskolan har fått en mer teknisk inriktning under perioden för att matcha kommande behov vilket möjliggör att företagen i större utsträckning kan säkerställa att rätt kompetens kommer finnas att tillgå, givet att examinerade studenter stannar kvar i länet i högre utsträckning. Företagens underhåll- och utvecklingsdelar stannar kvar och fortsätter generera arbetstillfällen framåt. Som i scenario "smart tillverkning" har nästa generations företagare tagit vid men med ett digitalt fokus. Länet har också blivit en internationell snackis som ett centrum för entreprenörskap och ett unikt system för livslångt lärande (se beskrivning i ovan stycke).

---

¹⁴ Utöver scenariots specifika aktiviteter inom profilbranschen antas liknande trender ske som beskrivs i "smart tillverkning" om inget annat nämns.

Tillväxten inom digitalt kluster leder alltså till många nya arbetsplatser inom den nya specialiseringssektorn och därigenom uppnås en högre sysselsättningsgrad i länet, vilket påverkar en större andel av befolkningen än i scenariot "smart tillverkning". Höjningen i BRP nås genom att få fler i arbete och inte genom en ökad produktivitet. Detta leder till en bredare fördelning av välståndet än i scenariot "smart tillverkning" och en högre privat konsumtion kan förväntas tidigare. Produktiviteten för prognosperioden förblir i liknande nivå som i scenariot "tangenten 2035" då majoriteten av de nya arbetstillfällena i stor utsträckning behöver byggas upp från grunden. Däremot förväntas produktiviteten gå upp i slutet av prognosperioden allteftersom nya förmågor utvecklas och att digitala lösningar tillämpas i allt större utsträckning även i andra sektorer i länet.

Länets varumärke har tydligt stärkts med de centrala begreppen, entreprenörskap, livslångt lärande, digital tillväxtindustri och hållbarhet. Utöver det har även avgörande beslut tagits som utvecklar länet till boende- och arbetsplats där det urbana, naturnära livet når sin högsta utvecklingsnivå i Sverige.

Andra initiativ som tas under perioden är att börja arbeta med förebyggande hälsa genom att hälsovården aktivt förebygga ohälsosamma beteenden och bygga framtidens "blåa zoner" i länet, områden där en större grupp människor lever mätbart längre än genomsnittet och upplever en högre livskvalitet^{xxix}. Detta för att tydligen visar att länet inte följer utvecklingen men i stället ta en ledande position i riket och kanske i världen. I Sverige nämns ofta östra och södra Småland, Halland och norra Skåne i samband med blåa zoner, dvs. områden som gränsa till Jönköpings län.

4.3.3.2 Modellerings Digitalt kluster 2035

Med Data, IT & Telekommunikation som profilbransch och digital spets i länet bildas, utvecklas och attraheras ett bredare digitalt kluster vilket bidrar till fler arbetstillfällen. Produktivitet bedöms vara neutral i både absoluta och relativa termer då fler produkter och tjänster skapats i större utsträckning än att produktiviteten under prognosperioden stigit i samhället. Däremot ökar sysselsättningsgraden i gruppen 20–69 år tydligt där länet lyckats skapa fler arbetstillfällen än riket i stort. Förädlingsvärdet fortsätter att öka och följer den exponentiella kurvan.

Jönköpings län beräknas även i detta scenario att nå 225 mdr i bruttoregionalprodukt 2035, vilket är signifikant bättre än basscenariot "Tangenten", index 168. Vidare så bedöms en kraftig uppgång i Jönköpings läns sociala index i takt med att sysselsättningsgraden och länets attraktivitet ökat. Befolkningen känner en större stolthet för länet genom den framfart som företagen visar på. Mängden nya arbeten och de många hållbarhetsåtgärder som utförs bidrar till en starkare kultur under perioden.

5 Slutsatser och rekommendationer

5.1 Slutsatser

Vi betraktar Jönköpings län från två olika perspektiv för att dra våra slutsatser. Det första perspektivet är länets egen ambition. Huruvida det föreligger en vilja och en ambition till ett attraktivt önskat tillstånd, i form av visioner och eller mål. Det andra perspektivet är genomförandet. Huruvida nuvarande strategier, aktuella läge och utveckling driver mot det önskade tillståndet.

Vi bedömer att Jönköpings län har tagit ut en modig och ambitiös vision för 2035. Det önskade läget har möjlighet att vara en symbol för arbetet framåt och det finns en möjlighet att många kan komma att sluta upp bakom den. Visionen är bred och långtgående. Den är också beskriven i förhållande till andra, som säkert vill vara med och konkurrera, och kan således kräva att strategierna för att nå visionen måste justeras längs med vägen.

”Jönköpings län år 2035 är Sveriges mest hållbara, attraktiva och tillgängliga län där alla människor trivs, utvecklas och mår bra”

I workshopen kring framtidens attraktivitet lyfte deltagarna fram dessa ord för Jönköpings län 2035.

Beskriv med ett ord hur du skulle vilja att Jönköpings län ser ut år 2035

I det andra perspektivet bedömer vi genomförandet, huruvida nuvarande strategier, aktuella läge och utveckling driver mot det önskade tillståndet.

- I nuvarande, nyligen framtagna, strategi återfinns 53 delstrategier. Om alla dessa genomförs och förverkligas i enlighet med dess avsikt utan fördröjning och att nuvarande trender därmed bryts så bedöms det som tillräckligt för att nå visionen. Sannolikt även med marginal.
- Nuvarande trender och aktuellt läge pekar dock på det blir svårt att nå visionen 2035. Scenariot Tangenten 2035 förutsäger att länet tappar konkurrenskraft mot jämförbara län och mot riket.

- För att utvecklas i riktning mot scenariona smart tillverkning och digitalt kluster så behövs trendbrott inom flera områden. Givet att nuvarande strategi är nyligen framtagen och det finns en fördröjning från genomförande till resultat så är det möjligt att redan genomförda åtgärder bär frukt, emedan det finns inga sådana spår i statistiken ännu. Nuvarande data indikerar negativa trender inom olika delar av utvecklingsstrategin. Vi kallar dessa särskilt utsatta delstrategier. Vi bedömer att det är 24 av 53 (45%) delstrategier som är särskilt utsatta och som bör diskuteras.

5.2 Särskilt utsatta delstrategier

Del	Antal	Specifikation
En hållbar region	3/10	<ul style="list-style-type: none"> - Skapa en hållbar ekonomisk tillväxt i näringsliv och samhälle. - Säkerställa en jämställd regional tillväxt och jämlika förutsättningar i samhället. - Skapa förutsättningar för en god hälsa och hög livskvalitet i hela länet.
En attraktiv region	4/9	<ul style="list-style-type: none"> - Attrahera, behålla och utveckla människor, företag och kapital. - Se möjligheter i förändring och stimulera organisationers förändringskraft. - Skapa en öppen, inkluderande, jämställd och barnvänlig livsmiljö. - Driva en hållbar digital utveckling.
En tillgänglig region	3/9	<ul style="list-style-type: none"> - Skapa attraktiva och hållbara bostäder och boendemiljöer för människor i alla livets skeenden i hela länet genom samverkan för hållbar, trygg och jämlik samhällsplanering över administrativa gränser. - Säkerställa att kollektivtrafiken bidrar till en hållbar utveckling, arbetsmarknadsförstoring och länsinvånarnas resor till arbete, studier, fritidsaktiviteter och kultur. - Skapa hållbar digital utveckling i hela länet genom tillgång till höghastighetsuppkoppling.
En smart region	6/9	<ul style="list-style-type: none"> - Förstärka näringslivets och det offentliga innovations- och förändringskraft. - Utveckla ett hållbart, diversifierat och kunskapsintensivt näringsliv i hela länet genom smart specialisering. - Bidra till framgångsrika små och medelstora företag med ett högt kunskaps- och teknologi- innehåll i produkter och produktion. - Säkerställa en hög sysselsättning. - Säkerställa ett jämställt och jämlikt arbets- och näringsliv samt företagande i hela länet. - Bidra till en ökad digital mognad för en hållbar digitalisering och utveckling.
En kompetent region	5/8	<ul style="list-style-type: none"> - Stärka länets förmåga att attrahera, behålla och utveckla kompetenser. - Stärka den långsiktiga kompetensförsörjningen och matchningen för integration och hållbar tillväxt. - Vidareutveckla högskolans betydelse för länets utveckling genom fler forsknings-, innovations- och utvecklingsmiljöer. - Säkerställa en integrerad arbetsmarknad och ett inkluderande arbetsliv. - Etablera jämlika möjligheter till utbildning och livslångt lärande i hela länet.
En global region	3/8	<ul style="list-style-type: none"> - Positionera länet på den internationella kartan. - Utveckla länets förmåga och attraktivitet för att ta emot direktinvesteringar och nyetableringar. - Utöka och utveckla kompetens- och arbetsmarknadsregionen.

5.3 Rekommendation på krav och åtgärder för att nå visionen 2035

Vår modellering av de två alternativa scenarierna, smart tillverkning och digitalt kluster, indikerar en attraktivitet och tillväxt som överträffar omvärldens tillväxt och utvecklas mer i linje med visionen. För att det ska vara aktuellt för Jönköpings län krävs att:

- Påbörja utvecklingen av en profilbransch snarast möjligt och lyckas med detta inom de närmaste åren
- Påbörja återtagandet av digital kompetens snarast möjligt och lyckas gå förbi riksnittet inom de närmaste åren.

Avslutningsvis i denna rapport så listas möjliga åtgärder för ökad sannolikhet att nå visionen 2035. Exempellistan¹⁵ tar utgångspunkt från båda scenarierna och med fokus på näringslivet.

1. Omgående expandera tekniska fakulteten på högskolan och specialisera grundutbildning och forskning riktat mot smarta digitala verktyg för tillverkning
2. Omgående expandera tekniska fakulteten på högskolan och specialisera grundutbildning och forskning riktat mot digitalt kluster och tillverkning
3. Investera och forcera smarta digitala tillämpningar för lokala tillverkningsföretag idag
4. Investera och inspirera unga att starta lokala Tech företag, som del av all grundutbildning så snart som möjligt
5. Subventionera praktikplatser, trainee-platser och industridoktorandplatser till traditionella tillverkningsföretag redan 2022
6. Marknadsför och erbjud små nischade specialistföretag att etablera sig och växa i länet
7. Förädla och förtydliga varumärket för länet och samverka inom länet för att presentera en sammanhållen och enhetlig bild
8. Förädla och ta vara på hållbarhetsstyrkan i varumärket, borde vara en lokal stolthet
9. Identifiera och förstärk relationen med regioner som lokala företag exporterar och importerar till. Förenkla import & export på regional nivå
10. Utveckla åtgärds- och stödpaket för företag inom olika tillväxtsegment, från snabbväxande till fallande, tillsammans med kommuner och det företagsfrämjande systemet och dess organisationer
11. Skyndsamt säkerställ att en stor del av de offentliga inköpen också kan tillfalla lokala (små) företag för att öka efterfrågan på den lokala produktionen
12. Skapa ett certifierande system för livslångt lärande för att öka matchning

---

¹⁵ En fullständig genomlysning av krav och uttömmande lista på åtgärder anses utanför ramarna för denna analys.

Appendix

Skript 46. *Urval av branscher och företagskaraktäristika för mycket snabbväxande företag*

bransch_huvudgrupp								
oms	50 184	8178	5 332 266	923 539	5 332 266	2818	2002	503
Tillväxt	45,58	11,17	10,65	5,56	10,65	510	168	81
Antal								
anta_anstallda	30	3	3462	518	3462	765,729	285	111
Omsättning	50,184	8,178	5332,266	923,539	5332,266	765,729	200	3301,115
Personalkostnader	11,614	0,854	765,729	288,536	765,729	285	168	1519,248
Anläggningstillgångar	4	1	2818	2002	2818	285	200	503
Resultat efter finansnetto	5	3	285	200	285	510	168	111
Förädlingsvärde	5	3	510	168	510	10%	18%	81
Förädlingsvärde %	11%	38%	10%	18%	10%			2%
Anläggningstillgångar/omsättning	7%	6%	53%	2.17%	53%			15%
Personalkostnader/omsättning	23%	10%	14%	31%	14%			46%

Skript 47. Urval av branscher och företagskaraktärstika för snabbväxande företag

Media	Övriga konsument tjänster	Teknisk konsultverksamhet	Motorfordonshandel	Uthyrning & leasing	bransch_huvudgrupp
30 143	169 596	1 122 068	8 925 844	1 019 863	oms
1,67	1,683	1,684	1,73	1,78	Tillväxt
					Antal
15	153	488	1322	344	antal_anstallda
30,143	169,596	1122,068	8925,844	1019,863	Omsättning
9,54	70,806	173,008	619,065	209,419	Personalkostnader
4	33	356	571	438	Anläggningstillgångar
3	4	154	173	154	Resultat efter finansnetto
4	12	196	205	204	Förädlingsvärde
12%	7%	17%	2%	20%	Förädlingsvärde %
12%	19%	32%	6%	43%	Anläggningstillgångar/omsättning
32%	42%	15%	7%	21%	Personalkostnader/omsättning

Skript 48. *Urval av branscher och företagskaraktärstika för svagt växande företag*

Avlopp, avfall, el & vatten	Företagstjänster	Motorfordonshandel	Juridik, ekonomi & konsulttjänster	Offentlig förvaltning & samhälle	bransch_huvudgrupp
2 543 423	29 153 179	3 738 603	1 101 036	45 921	oms
1,25	1,25	1,25	1,28	1,34	Tillväxt
					Antal
558	7293	408	696	37	antal_anstallda
2543,423	29153,179	3738,603	1101,036	45,921	Omsättning
365,362	1954,08	52,198	363,754	22,466	Personalkostnader
4904	11 999	116	546	16	Anläggningstillgångar
305	1076	126	70	3	Resultat efter finansnetto
656	1969	135	82	5	Förädlingsvärde
26%	7%	4%	7%	11%	Förädlingsvärde %
193%	41%	3%	50%	34%	Anläggningstillgångar/omsättning
14%	7%	1%	33%	49%	Personalkostnader/omsättning

Skript 49. Urval av branscher och företagskaraktäristika för *nedåtgående*företag

	bransch_huvudgrupp	oms	Tillväxt	Antal	antal_anstalda	Omsättning	Personalkostnader	Anläggningsstillaingar	Resultat efter finansnetto	Förädlingsvärde	Förädlingsvärde %	Anläggningsstillaingar/omsättning	Personalkostnader/omsättning
Livsmedels framställning	Avlopp, avfall, el & vatten	242 442	0,94		84	242,442	53,381	443	18	48	20%	183%	22%
	Motorfordonshandel	2 150 067	0,90		387	2150,067	226,604	410	175	177	8%	19%	11%
	Tillverknig & industri	21 010 982	0,87		9601	210 10,982	3076,034	5472	749	1079	5%	26%	15%
	Företagstjänster	3 815 979	0,87		1715	3815,979	767,613	3533	526	132	3%	93%	20%
		392 710	0,83		244	392,71	106,491	109	5	10	3%	28%	27%

Skript 50. Lista på *branscher och dess egenskaper för Mycket snabbväxande bolag*

Bransch	Antal företag	Omsättning	Antal sysselsatta	Omsättning per anställd	Omsättning vs anl. tillgångar	Personalkostnader vs Tillgångar
Bygg-, design- & inredningsverksamhet	166	3 268 607	1201	19 690	8,61	0,21
Fastighetsverksamhet	149	1 200 721	300	8058	0,13	0,14
Partihandel	123	4 507 724	708	36 648	7,75	0,09
Tillverkning & industri	114	5 573 108	1943	48 886	1,82	0,18
Juridik, ekonomi & konsulttjänster	83	911 179	502	10 978	0,46	0,31
Transport & magasinering	66	1 235 191	532	18 715	3,42	0,19
Teknisk konsultverksamhet	62	2 473 610	371	39 896	7,87	0,11
Detaljhandel	56	960 960	299	17 160	9,18	0,15
Data, it & telekommunikation	35	3 299 551	1997	94 272	6,61	0,46
Reparation & installation	33	172 329	99	5222	19,02	0,27
Hotell & restaurang	32	262 484	222	8202	4,45	0,35
Hälsa & sjukvård	31	400 980	326	12 934	7,77	0,47
Bank, finans & försäkring	29	5 328 526	3453	183 742	1,99	0,14
Jordbruk, skogsbruk, jakt & fiske	23	124 906	83	5430	0,94	0,33
Företagstjänster	21	17 104 106	10 728	814 481	1,07	0,14
Utbildning, forskning & utveckling	18	132 088	79	7338	28,81	0,35
Kultur, nöje & fritid	15	137 064	64	9137	3,38	0,29
Motorfordonshandel	14	992 483	118	70 891	4,93	0,07
Bemanning & arbetsförmedling	12	1 003 661	1573	83 638	56,37	0,56
Reklam, PR & marknadsundersökning	11	146 907	75	13 355	15,75	0,34
Uthyrning & leasing	9	74 880	29	8320	0,62	0,20
Hår & skönhetsvård	8	32 668	21	4083	4,48	0,36
Avlopp, avfall, el & vatten	5	53 904	31	10 780	3,06	0,24
NA	5	4 907 606	1795	981 521	1,99	0,22
Livsmedelsframställning	4	50 049	30	12 512	14,26	0,23
Media	3	8046	3	2682	15,53	0,11
Övriga konsumenttjänster	3	2414	3	804	26,82	0,29
Resebyrå & turism	2	21 326	9	10 663	0,98	0,30
Bransch-, arbetsgivar- & yrkesorg.	1	2152	1	2152	97,82	0,34

Skript 51. Lista på branscher och dess egenskaper för snabbväxande *bolag*

Bransch	Antal	Omsättning	Antal_sysselsatta	Oms_per_anst	Oms_vs_Tillgång	Personal_vs_oms
Bygg-, design- & inredningsverksamhet	232	8 424 807	2521	3 631 3,8 233	8,28	0,17
Tillverkning & industri	221	33 207 910	10 002	1 502 62, 036	4,31	0,10
Fastighetsverksamhet	159	1 496 725	579	9413,36478	0,28	0,17
Partihandel	147	15 106 058	2359	1 027 62, 299	11,23	0,07
Detaljhandel	63	581 621	212	9232,07937	12,93	0,15
Transport & magasinering	62	3 017 642	1241	4 867 1,6 452	3,42	0,23
Jordbruk, skogsbruk, jakt & fiske	61	994 678	371	1 630 6,1 967	0,68	0,20
Juridik, ekonomi & konsulttjänster	61	741 557	311	1 215 6,6 721	0,53	0,26
Hotell & restaurang	45	306 787	264	6817,48889	2,55	0,37
Reparation & installation	45	667 896	276	1 484 2,1 333	8,65	0,22
Data, it & telekommunikation	42	585 337	285	1 393 6,5 952	2,86	0,31
Teknisk konsultverksamhet	36	1 116 902	481	3 102 5,0 556	3,21	0,15
Företagstjänster	23	11 044 932	3743	4 802 14, 435	3,14	0,10
Bank, finans & försäkring	22	7 532 400	1663	3 423 81, 818	2,03	0,08
Utbildning, forskning & utveckling	21	129 425	119	6163,09524	10,68	0,47
Hälsa & sjukvård	20	485 771	505	24 288 ,55	12,08	0,58
Hår & skönhetsvård	19	94 103	81	4952,78947	26,90	0,37
Motorfordonshandel	17	8 925 844	1322	5 250 49, 647	15,62	0,07
Avlopp, avfall, el & vatten	16	990 403	215	6 190 0,1 875	0,55	0,14
Kultur, nöje & fritid	14	60 678	37	4334,14286	4,05	0,32
Bemanning & arbetsförmedling	13	524 079	888	4 031 3,7 692	24,95	0,86
Uthyrning & leasing	13	1 019 037	344	7 838 7,4 615	2,34	0,21
Livsmedelsframställning	11	482 529	145	4 386 6,2 727	4,64	0,07
Reklam, PR & marknadsundersökning	10	40 841	29	4084,1	51,96	0,42
NA	10	3 442 498	1288	34 424 9,8	0,59	0,05
Övriga konsumenttjänster	7	169 596	153	24 228	5,18	0,42
Media	6	29 081	15	4846,83333	8,37	0,32
Resebyrå & turism	4	1 031 310	119	25 782 7,5	298,50	0,01

Skript 52. Lista på branscher och dess egenskaper för svagt växande bolag

Bransch	Antal	Omsättning	Antal_sysselsatta	Oms_per_anst	Oms_vs_Tillgång	Personal_vs_oms
Tillverkning & industri	331	74 417 445	24 169	2 248 26, 118	2,22	0,06
Fastighetsverksamhet	256	3 759 147	1200	146 84, 168	0,21	0,14
Bygg-, design- & inredningsverksamhet	243	3 225 937	1674	1 327 5,4 609	4,93	0,30
Partihandel	162	11 660 247	2225	7 197 6,8 333	11,59	0,07
Detaljhandel	145	4 062 657	1144	2 801 8,3 241	15,25	0,07
Transport & magasinering	98	3 499 497	1998	3 570 9,1 531	2,63	0,23
Reparation & installation	74	718 139	350	9704,58108	7,06	0,26
Hotell & restaurang	68	1 034 274	916	1 520 9,9 118	2,67	0,38
Juridik, ekonomi & konsulttjänster	60	1 096 286	687	1 827 1,4 333	2,10	0,33
Hälsa & sjukvård	55	503 378	495	9152,32727	5,97	0,55
Jordbruk, skogsbruk, jakt & fiske	52	3 628 313	331	69 775 ,25	6,96	0,06
Teknisk konsultverksamhet	49	1 180 174	326	2 408 5,1 837	8,28	0,14
Bank, finans & försäkring	32	8 883 171	2792	2 775 99, 094	0,45	0,17
Data, it & telekommunikation	32	414 734	239	1 296 0,4 375	1,64	0,38
Företagstjänster	27	29 152 463	7293	1 079 720 ,85	2,43	0,07
Avlopp, avfall, el & vatten	25	2 543 423	558	101 736 ,92	0,52	0,14
Hår & skönhetsvård	24	52 470	67	2186,25	14,11	0,58
Utbildning, forskning & utveckling	24	1 255 811	808	5 232 5,4 583	12,80	0,52
Kultur, nöje & fritid	19	83 074	70	4372,31579	1,11	0,37
Reklam, PR & marknadsundersökning	19	103 897	105	5468,26316	10,74	0,60
Motorfordonshandel	17	3 738 603	408	2 199 17, 824	32,21	0,01
Övriga konsumenttjänster	16	56 744	41	3546,5	14,49	0,35
Livsmedelsframställning	12	121 246	122	1 010 3,8 333	3,30	0,41
Uthyrning & leasing	11	764 515	128	6 950 1,3 636	3,34	0,02
Bemanning & arbetsförmedling	7	305 322	561	4 361 7,4 286	312,19	0,89
NA	6	2 263 545	1050	37 725 7,5	2,93	0,07
Resebyrå & turism	5	88 632	56	1 772 6,4	18,63	0,13
Media	4	17 754	15	4438,5	38,60	0,38
Offentlig förvaltning & samhälle	2	45 921	37	2 296 0,5	2,92	0,49

Skript 53. Lista på branscher och dess egenskaper för *Nedåtgående bolag*

Bransch	Antal	Omsättning	Antal_sysselsatta	Oms_per_anst	Oms_vs_Tillgång	Personal_vs_oms
Bygg-, design- & inredningsverksamhet	232	8 424 807	2521	3 631 3,8 233	8,28	0,17
Tillverkning & industri	221	33 207 910	10 002	1 502 62, 036	4,31	0,10
Fastighetsverksamhet	159	1 496 725	579	9413,36478	0,28	0,17
Partihandel	147	15 106 058	2359	1 027 62, 299	11,23	0,07
Detaljhandel	63	581 621	212	9232,07937	12,93	0,15
Transport & magasinering	62	3 017 642	1241	4 867 1,6 452	3,42	0,23
Jordbruk, skogsbruk, jakt & fiske	61	994 678	371	1 630 6,1 967	0,68	0,20
Juridik, ekonomi & konsulttjänster	61	741 557	311	1 215 6,6 721	0,53	0,26
Hotell & restaurang	45	306 787	264	6817,48889	2,55	0,37
Reparation & installation	45	667 896	276	1 484 2,1 333	8,65	0,22
Data, it & telekommunikation	42	585 337	285	1 393 6,5 952	2,86	0,31
Teknisk konsultverksamhet	36	1 116 902	481	3 102 5,0 556	3,21	0,15
Företagstjänster	23	11 044 932	3743	4 802 14, 435	3,14	0,10
Bank, finans & försäkring	22	7 532 400	1663	3 423 81, 818	2,03	0,08
Utbildning, forskning & utveckling	21	129 425	119	6163,09524	10,68	0,47
Hälsa & sjukvård	20	485 771	505	24 288,55	12,08	0,58
Hår & skönhetsvård	19	94 103	81	4952,78947	26,90	0,37
Motorfordonshandel	17	8 925 844	1322	5 250 49, 647	15,62	0,07
Avlopp, avfall, el & vatten	16	990 403	215	6 190 0,1 875	0,55	0,14
Kultur, nöje & fritid	14	60 678	37	4334,14286	4,05	0,32
Bemanning & arbetsförmedling	13	524 079	888	4 031 3,7 692	24,95	0,86
Uthyrning & leasing	13	1 019 037	344	7 838 7,4 615	2,34	0,21
Livsmedelsframställning	11	482 529	145	4 386 6,2 727	4,64	0,07
Reklam, PR & marknadsundersökning	10	40 841	29	4084,1	51,96	0,42
NA	10	3 442 498	1288	34 424 9,8	0,59	0,05
Övriga konsumenttjänster	7	169 596	153	24 228	5,18	0,42
Media	6	29 081	15	4846,83333	8,37	0,32
Resebyrå & turism	4	1 031 310	119	25 782 7,5	298,50	0,01

Skript 54. Utveckling av andel personer utan eftergymnasial utbildning i Sverige

Region	Andel personer utan eftergymnasial utbildning (2019)	Utveckling sedan 2000
Södermanland	68,2 %	-10,1 %
Gävleborg	67,5 %	-4,9 %
Kalmar	67,5 %	-12,1 %
Dalarna	67,1 %	-5,1 %
Gotland	66,7 %	-12,8 %
Jönköping	66,5 %	-12,4 %
Norrbottnen	66,5 %	-10,5 %
Västernorrland	65,6 %	-4,9 %
Jämtland	64,7 %	-6,5 %
Värmland	64,3 %	-6,4 %
Blekinge	64,2 %	-12,6 %
Kronoberg	63,7 %	-13 %
Västmanland	63,3 %	-6,7 %
Örebro	63,2 %	-6,3 %
Snitt	62,8 %	-9,6 %
Halland	61,5 %	-7,5 %
Östergötland	61,1 %	-13 %
Västerbotten	58,4 %	-12,3 %
Västra Götaland	58,3 %	-11,7 %
Skåne	56,2 %	-9,6 %
Uppsala	54,7 %	-10,5 %
Stockholm	50 %	-13,5 %

Skript 55. Utveckling av andel personer med 1–3 år eftergymnasial utbildning i Sverige

Region	Andel personer med 1–3 år eftergymnasial utbildning (2019)	Utveckling sedan 2000
Stockholm	15,9 %	+1,5 %
Västerbotten	15 %	+1 %
Skåne	14,9 %	+2,6 %
Uppsala	14,9 %	+0,7 %
Västra Götaland	14,7 %	+2,6 %
Blekinge	14,7 %	+2,9 %
Halland	14,6 %	+2,4 %
Östergötland	14,6 %	+2,3 %
Kronoberg	14,3 %	+2,1 %
Örebro	14,1 %	+2,2 %
Snitt	13,9 %	+2,1 %
Jönköping	13,8 %	+3,1 %
Västmanland	13,6 %	+1,8 %
Värmland	13,6 %	+2,3 %
Västernorrland	13,5 %	+1,7 %
Kalmar	13,4 %	+3,1 %
Jämtland	13,2 %	+1,5 %
Norrbottnen	13,1 %	+1,5 %
Södermanland	12,9 %	+1,8 %
Gotland	12,8 %	+3,4 %
Dalarna	12,5 %	+ 2 %
Gävleborg	12,5 %	+2 %

Skript 56. Utveckling av andel personer med 3 år eller flera års eftergymnasial utbildning i Sverige

Region	Andel personer med 3 år eller flera års eftergymnasial utbildning (2019)	Utveckling sedan 2000
Stockholm	30,4 %	+10,9 %
Uppsala	27,7 %	+8,6 %
Västerbotten	24,1 %	+10,1 %
Skåne	24 %	+10,1 %
Västra Götaland	23,3 %	+10,4 %
Östergötland	22 %	+9,7 %
Halland	20,2 %	+9,2 %
Snitt	20,1 %	+ 8,7 %
Kronoberg	19,1 %	+9 %
Blekinge län	18,9 %	+8,7 %
Jämtland	18,9 %	+8,4 %
Västmanland	18,8 %	+8,6 %
Örebro	18,8 %	+8,5 %
Gotland	18,6 %	+8,3 %
Norrbottn	18,5 %	+8 %
Värmland	18,1 %	+8,3 %
Västernorrland	17,5 %	+7,6 %
Jönköping	17,3 %	+8,2 %
Kalmar	16,9 %	+7,9 %
Södermanland	16,5 %	+7,2 %
Dalarna	16,3 %	+7,2 %
Gävleborg	15,8 %	+7,4 %

Skript 57. Lista på alla digitala yrken i Jönköpings län. Källa: SCB, Bintess.

Yrke (SSYK)	Antal Jönköpings län	Andel Jönköpings län	Andel riket
2512 Mjukvaru- och systemutvecklare m.fl.	1462	0,87%	1,77%
3113 Ingenjörer och tekniker inom elektroteknik	608	0,36%	0,65%
2143 Civilingenjörsyrken inom elektroteknik	485	0,29%	0,70%
2149 Övriga civilingenjörsyrken	451	0,27%	0,56%
2144 Civilingenjörsyrken inom maskinteknik	442	0,26%	0,39%
2412 Controller	425	0,25%	0,42%
3514 Nätverks- och systemtekniker m.fl.	393	0,23%	0,25%
2411 Revisorer m.fl.	391	0,23%	0,29%
2432 Informatörer, kommunikatörer och PR-specialister	377	0,23%	0,43%
2511 Systemanalytiker och IT-arkitekter m.fl.	364	0,22%	0,45%
2142 Civilingenjörsyrken inom bygg och anläggning	326	0,19%	0,32%
3511 Drifttekniker, IT	323	0,19%	0,24%
3512 Supporttekniker, IT	312	0,19%	0,38%
7420 Elektronikreparatörer och kommunikationselektriker m.fl.	277	0,17%	0,21%
2515 Systemförvaltare m.fl.	196	0,12%	0,14%
2172 Grafisk formgivare m.fl.	190	0,11%	0,16%

2519 Övriga IT-specialister	179	0,11%	0,33%
2141 Civilingenjörskyrken inom logistik och produktionsplanering	162	0,10%	0,11%
1312 IT-chefer, nivå 2	149	0,09%	0,18%
2514 Systemtestare och testledare	94	0,06%	0,15%
2145 Civilingenjörskyrken inom kemi och kemiteknik	84	0,05%	0,09%
1311 IT-chefer, nivå 1	81	0,05%	0,08%
2314 Doktorander	80	0,05%	0,21%
2171 Industridesigner	70	0,04%	0,04%
3117 GIS- och kartingenjörer	63	0,04%	0,04%
1612 Chefer inom bank, finans och försäkring, nivå 2	61	0,04%	0,09%
8199 Övriga drifttekniker och processövervakare	60	0,04%	0,05%
3513 Systemadministratörer	51	0,03%	0,09%
2516 IT-säkerhetsspecialister	50	0,03%	0,06%
2413 Finansanalytiker och investeringsrådgivare m.fl.	47	0,03%	0,12%
5414 SOS-operatörer m.fl.	46	0,03%	0,04%
3515 Webbmaster och webbadministratörer	38	0,02%	0,05%
2111 Fysiker och astronomer	26	0,02%	0,04%
2122 Statistiker	26	0,02%	0,03%
2164 Lantmätare	25	0,01%	0,02%
2173 Designer inom spel och digitala medier	24	0,01%	0,07%
2146 Civilingenjörskyrken inom gruvteknik och metallurgi	13	0,01%	0,01%
2513 Utvecklare inom spel och digitala media	10	0,01%	0,07%
1611 Chefer inom bank, finans och försäkring, nivå 1	7	0,004%	0,03%
2414 Traders och fondförvaltare	5	0,003%	0,04%
3311 Mäklare inom finans	4	0,002%	0,03%
2121 Matematiker och aktuarier	1	0,001%	0,02%

Referenser

- ⁱ Standard för Svensk Yrkesklassificering (SSYK), [Elektronisk resurs], hämtad: maj 2021, <https://www.scb.se/dokumentation/klassifikationer-och-standarder/standard-for-svensk-yrkesklassificering-ssyk/>
- ⁱⁱ Kvalitetsdeklaration - Nationalräkenskaper, regionalräkenskaper, Statistiska centralbyrån, 2018, [Elektronisk resurs], hämtad: maj 2021, https://www.scb.se/contentassets/72e5a6fa28904ed292b2c1648efbd088/nr0105_kd_2018.pdf
- ⁱⁱⁱ Registerbaserad Arbetsmarknadsstatistik (RAMS) – SCB, [Elektronisk resurs], hämtad: maj 2021, <https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/arbetsmarknad/sysselsattning-forvarvsarbete-och-arbetstider/registerbaserad-arbetsmarknadsstatistik-rams/>
- ^{iv} Brown, Lester R., Building a sustainable society, 1. ed., W. W. Norton, New York, 1981
- ^v World Commission on Environment and Development, Vår gemensamma framtid: [rapport från] Världskommissionen för miljö och utveckling under ordförandeskap av Gro Harlem Brundtland, Prisma, Stockholm, 1988
- ^{vi} Schumpeter, Joseph Alois, The theory of economic development: an inquiry into profits, capital, credit, interest, and the business cycle, Cambridge, Mass., 1934
- ^{vii} Kartläggning av det företagsfrämjande systemet i Sverige, Info 0601, Tillväxtverket, 2015, [Elektronisk resurs], hämtad: maj 2021, <http://publikationer.tillvaxtverket.se/ProductView.aspx?ID=2023>
- ^{viii} Företagens villkor och verklighet. Stockholm, Tillväxtverket, 2020. [Elektronisk resurs], hämtad: maj 2021, <https://tillvaxtverket.se/statistik/vara-undersokningar/resultat-fvov-2020/2020-07-08-huvudresultat-fran-foretagens-villkor-och- verklighet-2020.html>
- ^{ix} World Bank, Which megatrends will have the most impact on infrastructure by 2050? Have your say, 2019, [Elektronisk resurs], hämtad: maj 2021, <https://blogs.worldbank.org/ppps/which-megatrends-will-have-most-impact-infrastructure-2050-have-your-say>
- ^x Christina Nyström och AnnSofi Persson-Stenborg, Tillväxtverket, I takt med tiden – en omvärldsanalys, 2019, [Elektronisk resurs], hämtad: maj 2021, <https://tillvaxtverket.se/download/18.53523d5d16b52ebd19c60172/1561030593731/Rapport02811%20takt%20med%20tiden.pdf>
- ^{xi} Globala målen, [Elektronisk resurs], hämtad: maj 2021, <https://www.globalamalen.se/om-globala-malen/mal-12-hallbar-konsumtion-och-produktion>
- ^{xii} United Nations environment programme, Letter from the Executive Director, 2019, [Elektronisk resurs], hämtad: maj 2021, <https://www.unep.org/annualreport/2019/index.php>
- ^{xiii} Naturskyddsföreningen, Fosilfritt, förnybart, flexibelt – Framtidens hållbara energisystem, 2019, [Elektronisk resurs], hämtad: maj 2021, https://www.naturskyddsforeningen.se/sites/default/files/dokument-media/fosilfrittfornybartflexibelt_slutkorrad_rgb.pdf
- ^{xiv} Energimyndigheten, 22 000 nya nätslutna solcellsanläggningar, 2021, [Elektronisk resurs], hämtad: maj 2021, <https://www.energimyndigheten.se/nyhetsarkiv/2021/22-000-nya-natslutna-solcellsanlaggningar-under-2020/>
- ^{xv} Naturskyddsföreningen, Konsumenter vill spara hållbart, [Elektronisk resurs], hämtad: juni 2021, <https://www.naturskyddsforeningen.se/node/55720>
- ^{xvi} Naturskyddsföreningen, Konsumenter vill spara hållbart, [Elektronisk resurs], hämtad: juni 2021, <https://www.naturskyddsforeningen.se/node/55720>
- ^{xvii} Kantar, Sifo, Ung opinion - De ungas röst i samhället idag, 2019, [Elektronisk resurs], hämtad: maj 2021, https://cdn2.hubspot.net/hubfs/5186935/Resultat%20Ung%20Opinion%20mars%202019_Kantar%20Sifo.pdf?h_sCtaTracking=8edd1aca-76a0-442b-a0bb-03ce9d007cfd%7Ceb9a2a5f-5437-4fbe-bd32-4433ad3b74c0
- ^{xviii} United Nation, World Urbanization Prospects - The 2018 Revision, [Elektronisk resurs], hämtad: maj 2021, <https://population.un.org/wup/Publications/Files/WUP2018-Report.pdf>
- ^{xix} Kjell A Nordström och Per Schlingmann, Corona Express, En liten bok om världen efter pandemin, Pirat förlaget, 2020, s.26.
- ^{xx} Nordström och Schlingmann, 2020, s27.
- ^{xxi} Arbetsförmedlingen, 3 000 jobb skapas i Northvolts batterifabrik i Skellefteå, 2021, [Elektronisk resurs], hämtad: juni 2021, <https://arbetsformedlingen.se/for-arbetssockande/sa-hittar-du-jobbet/tips-inspiration-och-nyheter/artiklar/2021-01-29-3-000-jobb-skapas-i-northvolts-batterifabrik-i-skelleftea>
- ^{xxii} Nordström och Schlingmann, 2020, s.23.
- ^{xxiii} Florian Englmaier och Oliver Falck, Job markets boom or oppressive change? The effects of the Digital Transformation on the workplace and the Labor Market, 2020, [Elektronisk resurs], hämtad: maj 2021,

---

<https://www.cesifo.org/en/publikationen/2020/journal-complete-issue/cesifo-forum-032020-job-market-boom-or-oppressive-change>

^{xxiv} Nordström och Schlingmann, 2020, s.38.

^{xxv} Kerstin Eriksson & John Andersson, Arbetsförmedlingen, Kompetensutvecklingen på arbetsmarknaden till år 2030 – i spåren av automatiseringen, 2021, [Elektronisk resurs], hämtad: maj 2021, <https://arbetsformedlingen.se/statistik/analyser-och-prognoser/analys-och-utvardering/kompetensutvecklingen-pa-arbetsmarknaden-till-ar-2030---i-sporen-av-automatiseringen>

^{xxvi} Göteborgs universitet, Kraftig ökning av e-handel bland äldre under Corona, 2020, [Elektronisk resurs], hämtad: maj 2021, <https://www.forskning.se/2020/06/29/kraftig-okning-av-e-handel-bland-aldre-under-coronakrisen/>

^{xxvii} Regeringen, Flexibilitet, omställningsförmåga och trygghet på arbetsmarknaden, 2021, [Elektronisk resurs], hämtad: juni 2021, <https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2021/06/flexibilitet-omstallningsformaga-och-trygghet-pa-arbetsmarknaden/#:~:text=I%20januariavtalet%20%C3%A4r%20partierna%20%C3%A4ven,i%20linje%20med%20parternas%20%C3%B6verenskommelse.&text=Regeringskansliet%20beslutade%20den%2011%20januari%202021%20om%20tre%20interna%20bokstavsutredningar.>

^{xxviii} Tillväxtverket, Nya trender inom export och import, 2018, [Elektronisk resurs], hämtad: maj 2021, <https://publektor.org/publication/Nya-trender-inom-export-och-import>

^{xxix} Michel Poulain et al., Identification of a geographic area characterized by extreme longevity in the Sardinia island, 2018, [Elektronisk resurs], hämtad: maj 2021,

<https://halshs.archives-ouvertes.fr/halshs-00175541/file/2004%20POULAIN%20BZ%20EXP%20GERONT.pdf>